

Eliáš a Elizeus

Hamilton Smith

Název originálního vydání: „Elijah and Elisha“ by Hamilton Smith
Central Bible Truth Depot Ltd, London, E. C. 1

Vydavatel: **ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO**

Spolek pro šíření křesťanské vzdělávací literatury

Nabočany 19

538 62 Hrochův Týnec

www.sirenipismasvateho.cz

info@sirenipismasvateho.cz

2022

(Biblické verše jsou uváděny dle kralického překladu.)

Eliáš: „Prorok Hospodinův“

„Zdali nevíte, co písmo praví o Eliášovi?“ (Řím. 11,2)

Hamilton Smith

OBSAH

PŘEDMLUVA	7
I. ACHAB: POSELSTVÍ OD BOHA (1. KRÁLOVSKÁ 17,1)	7
II. KARIT: POTOK, KTERÝ VYSCHL (1. KRÁLOVSKÁ 17,2-7)	10
III. SAREPTA: DŮM VDOVY (2. KRÁLOVSKÁ 17,8-24)	13
IV. ABDIÁŠ: SPRÁVCE KRÁLOVSKÉHO DOMU (1. KRÁLOVSKÁ 18,1-16)	17
V. KARMEL: OHEŇ Z NEBE (1. KRÁLOVSKÁ 18,17-40)	21
VI. KARMEL: PŘÍCHOD DEŠTĚ (1. KRÁLOVSKÁ 18,41-46)	27
VII. JEZÁBEL: ÚTĚK NA POUŠŤ (1. KRÁLOVSKÁ 19,1-7)	30
VIII. ORÉB: HORA BOŽÍ (1. KRÁLOVSKÁ 19,8-18)	35
IX. OCHOZIÁŠ: POSELSTVÍ SMRTI (2. KRÁLOVSKÁ 1)	38
X. JORDÁN: OHNIVÝ VŮZ (2. KRÁLOVSKÁ 2,1-15)	42

PŘEDMLUVA

Když uvažujeme o Eliášově cestě odpadlým světem v jeho temných dnech, jistě můžeme s kýmsi jiným zvolat: „Jaký byl tvůj běh života, Eliáši! Plný zkoušek a bojů, ale ještě plnější naučení v srdci o Tom, jemuž sloužit byla tvoje radost a sláva; běh, nastoupený vskrytu na modlitbě a čekání na Boha a ukončený v ohnivém vozu, který tě přinesl k Němu!“ Kéž i my, když se pohybujeme kupředu ke slávě světem už setmělým prodlužujícími se stíny velkého odpadnutí, nabýváme Eliášova ducha a učíme se chodit v oddělení od zla v závislosti na Bohu a v oddanosti Bohu; a přitom čekáme, že budeme uchvázeni do slávy při příchodu Pána.

H. Smith

I. ACHAB:POSELSTVÍ OD BOHA

(1. Královská 17,1)

Byly to temné dny v historii Izraele, když Eliáš – prorok živého Boha – započal svou veřejnou službu. Zvláštním dílem proroka je probouzet svědomí a potěšovat srdce Božího lidu ve dnech zkázy. Nejprve probouzet chybný Boží lid k vědomí jeho odpovědnosti použitím Božího slova na jeho svědomí, a za druhé povzbuzovat věrné pozvedáním jejich myšlenek nad zkázu, ve které se nalézají, a potěšovat jejich srdce budoucími slávami.

Jistě je zjevné, že takováto služba se velice hodí pro dny úpadku. Když je mezi Božím lidem vše v pořádku, není tu ani potřeba, ani prostor pro prorocký dar. Bylo poukázáno na to, že ve dnech Šalomounovy slávy tu nebyla potřeba proroka. Vše bylo v pořádku. Král z trůnu zajišťoval spravedlnost; kněží a Levíté obstarávali službu a lid bydlel v pokoji. Ale když kvůli selhání a neposlušnosti Božího lidu vše upadlo do nepořádku, tehdy je z Božího milosrdenství přiveden na jeviště prorok. Zlo Božího lidu musí vyvolat Jeho soud, neboť Bůh chce být věrný sám Sobě a obhajovat slávu Svého jména. Ale, jak to řekl někdo jiný: „Ať je jejich nepravost jakákoli, Bůh neudeří lid, který opustil Jeho cesty, dokud mu neposlal svědectví. Snad jej předem provede trestáním, ale nechce nad ním s konečnou platností vykonat Svůj soud.“ Proto je to Boží milost, která ve dnech úpadku vzbuzuje proroka.

Ani dnes tomu není v Božích cestách jinak. V myslích mnoha lidí je prorocký dar omezen na předpovídání budoucích událostí, a tak se soudí, že dar

proroctví byl odejmut. Je pravda, že Boží zjevení je úplné a mimo Božího slova by nikdo, kromě nějakého podvodníka, nevyznával, že oznamuje budoucnost slovy: „*Takto praví Hospodin*,“ ale je velmi vzdálené pravdě, že prorocký dar přestal. Z Nového zákona je zjevné, že tento dar zaujímá v Božím ocenění velmi vysoké místo. V 1. Korintským 14 čteme: „*Stůjte o lásku, horlivě žádejte duchovních věcí, nejvíce však, abyste prorokovali, neboť ten, kdo ... prorokuje, lidem mluví vzdělání, napomínání i potěšení*.“ Co je důležitějšího v těchto dnech úpadku, slabosti a selhání mezi Božím lidem, než burcovat svědomí věřících ohledně jejich nízkého duchovního stavu, potěšovat jejich srdce ukazováním na budoucí slávy a zaměstnávat jejich náklonnosti Tím, který brzy přijde. Pravým prorokem bude takový, kdo může mluvit „*lidem ke vzdělání, napomínání i potěšení*“.

Eliáš byl ve své době pravý Hospodinův prorok. Stav Božího lidu nikdy předtím neklesl do takových hlubin zkaženosti. Padesát osm let uplynulo od chvíle, kdy po smrti krále Šalomouna bylo království roztrženo na dvě. Během tohoto období vládlo sedm králů, všichni bez výjimky zlí mužové. Jeroboám přivedl Izrael k hřešení s dvěma zlatými telaty. Nádab, jeho syn, „*činil to, což zlého jest před očima Hospodinovými, chodě po cestě otce svého*“. Báza byl vrah; jeho syn Ela byl opilec, Zamri byl zrádce a vrah. Amri byl vojenský dobrodruh, který uchvátil trůn a dělal hůře než všichni, kteří byli před ním. Achab, jeho syn, činil hůře než jeho otec: vzal si za ženu zlou a modlářskou Jezabel a stal se vůdcem v odpadnutí. V jeho dnech vymizely ze země všechny stopy veřejného uctívání Hospodina. Modlářství se stalo všeobecným. Zlatým telatům se klaněli v Bethel i v Dan, v Samaří byl Bálův dům, na všech stranách byly Bálovy háje a Bálův proroci veřejně vykonávali své obřady. Zdánlivě žil Bál a Hospodin přestal existovat (1. Král. 15 a 16).

Uprostřed tohoto jeviště tmy a mravního úpadku se na scéně s dramatickou náhlostí objevuje osamělý, ale působivý svědek živého Boha. Eliáš Tešbitský veřejně seznamuje krále s poselstvím o přicházejícím soudu: „*Živ jest Hospodin, Bůh Izraelský, před jehož obličejem stojím, že nebude těchto let rosy ani deště, jediné vedle řeči mé*.“ (1. Král. 17,1) První slova informují krále, že má co činit s živým Bohem, a nadto stojí tváří v tvář muži, který se ho nebojí, i když je král. Eliáš je povolán, aby nejmocnějšímu muži v zemi předal velmi nepříjemné poselství. Protože vědomě stojí před živým Bohem, je osvobozen od všeho strachu, když stojí před odpadlickým králem.

Roky předtím Hospodin Izraeli Mojžíšovými ústy řekl: „*Vystříhejte se*

tedy, aby nebylo svedeno srdce vaše, abyste odstupující, nesloužili bohům cizím, a neklaněli se jim. Pročež Hospodin velice by se na vás rozhněval, a zavřel by nebe, aby deště nedávalo.“ (5. M. 11,16-17) Tohoto vážného varování nedbali. Modlářství tu od Mojžíšovy doby bylo téměř ustavičné, a nakonec se stalo všeobecným. Bůh to dlouho snášel, ale nakonec modlářství země popudilo „Hospodina Boha Izraelského“ (1. Král. 16,33) a dlouho předpověděný soud měl přijít. Nemělo být „rosy ani deště“, jedině podle slova prorokova. Bůh tak chce ospravedlnit Svě slovo, podržet Svou slávu, uvést modlářství v pohrdání a poctit muže, který o Něm svědčí.

Jistě se můžeme ptát, co bylo tajemstvím Eliášovy smělosti v přítomnosti krále – jistoty, s níž předpovídá přicházející soud, a jeho s jistotou vysloveného tvrzení, že se vše stane podle jeho slova?

Předně pro něho byl Hospodin **živý Bůh**. Veřejné uznávání Boha na všech stranách zcela přestalo. Jak se to navenek jevílo, nebyla v zemi duše, která by věřila v existenci Hospodina. Ale v těchto dnech všeobecného odpadnutí Eliáš směle vystoupil jako někdo, kdo věří a veřejně vyznává, že Bůh žije.

Nadto může o Hospodinu říci, že On je Ten, „*před kterým stojím*“. Nejenže věřil v živého Boha, ale ve všem, co říkal a dělal, si byl vědom, že je **v Boží přítomnosti**. Výsledkem je, že je vysvobozen od strachu z člověka, je udržován v dokonalém klidu uprostřed hrozných okolností, a je si vědom Boží podpory.

Dále se v Novém zákoně dovídáme jinou pravdu, týkající se Eliáše. Jakub staví proroka do popředí jako ilustraci mocných věcí, které mohou být uskutečněny vážnou modlitbou jednoho spravedlivého člověka. **Modlitba v soukromí** byla dalším velkým tajemstvím jeho moci na veřejnosti. Mohl stát před zlým králem, protože klečel před živým Bohem. A jeho modlitba nebyla pouhou formální modlitbou, která nic nezmůže, nýbrž vážnou modlitbou, která zmůže mnoho. Modlitbou, která měla před sebou Boží slávu a požehnání lidu, a proto „*se modlitbou modlil, aby nepršelo*“ (Jak. 5,17). Byla to hrozná modlitba, která musela být vyslána k živému Bohu o Božím lidu! A přece, když Eliáš pozoroval stav lidu a neviděl žádné uznání Boha po celé šířce a délce země, uvědomoval si, že je pro lid lepší, aby trpěl roky sucha, jestliže ho to obrátí k Bohu, než aby se těšil blahobytu, a přitom vyzýval Boha a spěl k ještě horšímu soudu. Za touto vážnou modlitbou byla horlivost pro Boha a láska k lidu.

Jakub nám dále připomíná, že Eliáš byl „*člověk týmž bídám /nebo: hnutí mysli/ jako i my poddaný*“. Podobně jako my sami byl obklopen lidskou slabostí a lidskými nedokonalostmi. Jak utěšující naučení nám může dát tato skutečnost! I my, tak jako on, můžeme být lidé mocní, jestliže přes zlo okolo sebe chodíme ve vědomí, že Bůh je živý Bůh, jestliže se snažíme stále více pohybovat a mluvit a jednat v Jeho přítomnosti jako stojící před Ním, a jestliže jsme často nalezeni před Ním ve vážné, Duchem vedené modlitbě.

II. KARIT: POTOK, KTERÝ VYSCHL

(1. Královská 17,2-7)

Prorok byl sám s Bohem na skrytém místě modlitby. Potom na krátkou chvíli vysvědčil před odpadlickým králem dobré vyznání. Budoucnost však pro Eliáše obsahuje daleko větší službu. Přejde den, kdy nejenže bude svědčit o Bohu v přítomnosti krále, nýbrž uvede ve zmatek Bálovy shromážděné zástupy a obrátí národ Izrael k živému Bohu. Ale doba pro Karmel ještě není zralá. Prorok ještě není připraven mluvit, národ ještě není připraven slyšet. Izrael musí trpět roky hladu, dříve než bude chtít slyšet Boží slovo; Eliáš musí být cvičen vskrytu, dříve než bude moci mluvit pro Boha. Prorok musí jít osamělou cestou ke Karit a bydlet ve vzdálené Sareptě, dříve než bude stát na hoře Karmel.

První krok, který povede ke Karmeli na západě, musí být učiněn v jiném směru. „*Odejdi odsud a obrať se k východu,*“ je slovo Hospodinovo. Bůh Svého služebníka přivede ve Svůj čas na místo, kde ho chce použít. A On ho tam přivede ve správném stavu. Aby se pro službu Mistrovi stal použitelnou nádobou, musí po nějakou dobu zůstat na osamělém místě a jít po tvrdých cestách, aby na nich poznal svou vlastní slabost a Boží velkou moc.

Každý Boží služebník má svůj Karit, dříve než dosáhne svého Karmele. Josef musí mít na cestě k všeobecnému panování svůj Karit. Musí projít cestou jámy a vězení, dříve než bude postaven nad celou zemí. Mojžíš musí mít svůj Karit za pouští, dříve než se stane vůdcem Božího lidu na poušti. A nebyl Pán sám v poušti čtyřicet dní pokoušen od Satana a byl tam s divokými zvířaty, dříve než vyšel, aby veřejně sloužil před lidmi? U Něho se to však stalo ze zcela jiného důvodu než u nás. My musíme poznávat svoji slabost a být oproštěni od svých domnělých schopností. U Něho to naopak sloužilo

k tomu, aby byly zjeveny Jeho nekonečné dokonalosti a Jeho dokonalé uschopnění pro dílo, které nemohl vykonat nikdo, než jen On sám. Zkoušející okolnosti, které byly užity k tomu, aby zjevily dokonalosti Krista, jsou v našem případě potřebné, aby na světle ukázaly naše nedokonalosti, aby vše mohlo být souzeno v Boží přítomnosti a abychom se my tak mohli stát nádobami vhodnými pro užití v Jeho službě.

To tedy byla skutečně ta první lekce, které se Eliáš musel naučit u potoka Karit – lekce prázdné nádoby. „*Odejdi odsud,*“ řekl Pán, „*a skryj se.*“ Muž, který má svědčit o Bohu, se musí učit držet sám sebe ze zřetele. Aby byl uchráněn od toho, že by se něčím činil před lidmi, musí poznat svou vlastní nicotnost před Bohem. Eliáš musí strávit tři a půl roku ve skrytém odloučení s Bohem, dříve než stráví jeden den ve velikosti před lidmi.

Ale Bůh má pro Eliáše další lekce. Měl žít před Izraelem ve víře v živého Boha? Pak se musí nejprve naučit žít den za dnem vskrytu před Bohem. Potok a krkavci byli Bohem použiti, aby tišili potřeby Jeho služebníka, ale Eliášova důvěra musí být v neviděného a živého Boha, a ne ve viditelné věci – v potok a krkavce. „*/Já/ jsem přikázal,*“ řekl Hospodin, a víra se opírá o Hospodinovo slovo.

K tomu musí být prorok na místě, určeném Bohem, aby mohl prožívat Boží opatření. Slovo k Eliášovi je: „*Krkavcům pak jsem přikázal, aby tě tam krmili.*“ Nebylo to přenecháno Eliášovi, aby si vyhledal své místo úkrytu, musel se podřídit Boží volbě. Jen tam se mohl těšit z požehnání od Boha.

Nadto bezpodmínečná poslušnost slova Hospodinova je jedinou cestou požehnání. A Eliáš šel po této cestě, jak čteme: „*Kterýž odšed, učinil, jak mu přikázal Hospodin.*“ Šel tam, kam mu řekl Hospodin, a činil, co mu řekl Hospodin. Když Pán řekne: „*Jdi a učiň,*“ jako to řekl zákoníkovi v Evangeliu, pak jediné správnou věcí je bezprostřední poslušnost, která se neptá na důvod.

Ale potok Karit měl pro proroka ještě tvrdší a hlubší lekci – lekci potoka, který vyschl. Hospodin řekl: „*A budeš z toho potoka pít.*“ V poslušnosti těchto slov „*z toho potoka pil*“. A potom čteme slova, která pro nás znějí nejprve zvláště: „*Tedy... vyschl ten potok.*“ Tentýž potok, který Hospodin vybral a z něhož prorokovi nařídil, aby pil, vysychá. Co to může znamenat? Udělal snad Eliáš nějaký chybný krok, nalézá se v nějakém špatném postavení? To není možné! Bůh řekl: „*Krkavcům pak jsem přikázal, aby tě tam krmili.*“ Dělal něco nesprávného? Ani v nejmenším. Neřekl snad Bůh: „*Budeš z toho potoka pít.*“? Nepochybně byl na správném místě a dělal to, co bylo

správné. Byl na místě Božího určení; byl poslušný slova Hospodinova – a přece potok vyschl.

Jak bolestivá je tato zkušenost, jak tajemné je toto vedení prozřetelnosti! Být na místě Božího určení, jednat v poslušnosti vůči Jeho výslovným příkazům, a přece být náhle povolán čelit naprostému selhání opatření, které Bůh učinil pro denní potřebu. Jaká zkouška pro víru! Cožpak Eliáš neřekl před králem směle, že stojí před živým Bohem? Nyní je konfrontován s vysychajícím potokem, aby byla vyzkoušena skutečnost jeho víry v živého Boha. Obstojí jeho víra v živého Boha, když zemské proudy vyschnou? Jestliže Bůh žije, co záleží na tom, že potok vysychá? Bůh je větší než všechna dobrodiní, která udílí. Dobrodiní mohou být odňata, ale Bůh zůstává. Prorok se musí naučit důvěřovat Bohu více než darům, které dává. To, že Dárce je větší než Jeho dary, je hluboká lekce potoka, který vyschl.

Není příběh potoka, který vyschl, vyprávěn jiným způsobem v pozdějším dni, když nemoc a smrt vešly do klidného domácího života v Betanii? Dvě sestry, jimž byl smrtí vyrván jediný bratr, přišly do blízkého styku s potokem, který vyschl. Ale jejich zkouška se ukázala být „*pro slávu Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni*“ (Jan 11,4). To, co oslavuje Syna, přináší požehnání svatým. I když Lazar byl vzat, Ježíš, Boží Syn, zůstal a vyschnutí zemských vod vzal za příležitost k ukázání studnice lásky, která nikdy nezklame, zdroje moci, která nemá omezení. Tak také potok v prorokových dnech, který vyschl, se stal příležitostí pro zjevení větších sláv Hospodina a bohatých požehnání pro Eliáše. Byla to jen událost, užitá Bohem, aby vedl proroka na cestu z Karit – místa vysychajícího potoka – k domu v Sareptě, aby tam našel pokrm, který nikdy nepřestal, olej, který se nikdy nespotřeboval, a Boha, který vzkřísí mrtvé. Jestliže Bůh dovolí, aby potok vyschl, je to proto, že On má nějaký lepší, slavnější díl pro Svého milovaného služebníka.

S Božím lidem dnes tomu není jinak. My všichni máme rádi nějaký zemský zdroj pomoci, abychom z něho čerpali. Avšak jak často v cestách Otce, který ví, že tyto věci potřebujeme, musíme hledět na potok, který vysychá. V různých formách kříží naši cestu: možná ztrátou někoho, nebo ubýváním zdraví či náhlým selháním nějakého zdroje příjmu se nalézáme u potoka, který vyschl. Je dobře, když se v takových chvílích pozvedneme od trosek svých zemských nadějí, od selhání lidských berlí, a vírou v živého Boha přijímáme vše od Něho. Potom právě shledáme, že ta zkouška je prostředkem, který Bůh užívá, aby nám ukázal rozsáhlé zdroje pomoci, Své srdce lásky, a

vedl naše duše do hlubšího požehnání, než jaké jsme kdy měli.

III. SAREPTA: DŮM VDOVY

(2. Královská 17,8-24)

Potok vyschl, ale Hospodin zůstal. Jeho služebník nebyl zapomenut. On znal jeho potřebu a viděl vysychání potoka. Ale dokud potok nevyschl, nepřišlo slovo varování, ani nová směrnice. Hospodinova láska vychází vstříc potřebě Jeho svatých, ale cesta, kterou se bude ubírat Jeho moudrost, je bude udržovat na cestě víry.

Kromě toho plán, který Hospodin rozvíjí, je tak pozoruhodný, tak stojí proti všemu, co by si prorok býval mohl představovat, proti všemu jeho náboženskému vychování, jeho přirozeným myšlenkám a duchovním instinktům, že kdyby byl prorokovi ukázán předtím, než potok vyschl, asi by tak ochotně neprojevil poslušnost. Možná, že by, tak jako prorok v pozdějších dnech, který byl poslán do jiného pohanského města, uprchl opačným směrem. Eliáš byl člověk týchž hnutí mysli jako my a může být, že potřeboval tlak okolností, aby ho učinil ochotným uposlechnout a dát se cestou, která mu byla jako přirozenému člověku tak nepřijemná.

Neboť jakkoli se to zdá být zvláštní, prorokovi je řečeno, aby vstal a šel do Sarepty a tam bydlel. Má opustit zaslíbenou zem a jít do města pohanů, a k tomu do města, které patřilo Sidonu – domovu Bále, jehož uctívání přineslo do země zkázu – a k tomu do vlasti zlé Jezábel, která zavedla uctívání Bále a vraždila Hospodinovy proroky. A ještě zvláštnější bylo, že když přijde do té cizí země, má ten velký prorok být stravou závislý na ženě vdově. Neboť Hospodin řekl: „*Aj, přikázal jsem ženě vdově, aby tě živila.*“ Kdyby Hospodin přikázal prorokovi, aby se staral o tu vdovu, pak bychom to shledávali vhodnějším. Ale ne, Boží plán je, že vdova se má starat o proroka. Byla jiná města a jiné země, které obklopovaly Izrael a byly daleko méně provinilé než Sidon. Bylo „mnoho vdov“ v Izraeli ve stejném smutném postavení. Ale ty by neodpovídaly Božímu plánu. Bůh má jako vždy před očima Krista; neboť o tisíc let později chtěl Pán v městě Nazaretu dát vysvětlení Boží neomezené milosti, a k tomu musel prorok Eliáš jít k jedné chudé vdově v třikrát provinilé zemi Sidonské (Lukáš 4,14-26). Bůh má nějaký úmysl v každé podrobnosti cesty, kterou plánuje pro Své služebníky, ačkoli musí uplynout i tisíc

let, dříve než se Jeho úmysl ukáže.

Prorokova víra se ukazuje v nerozdělené poslušnosti vůči Hospodinovu slovu. „*Kterýž vstav, šel do Sarepty.*“ Uveden do pohybu vírou, možná přinucen nepříznivými okolnostmi, poslechne Hospodina a jde svou osamělou cestou do vzdáleného sidonského města

*„zemí neplodnou a žíznivou,
trnín a bodláčím pokrytou,
nepřáteli hojně posetou“.*

Když prorok přišel k bráně města, setkává se s tou vdovou. Pro přirozené oko a lidský rozum se zdá být nemožné, aby toto byla ta vdova, která ho má podporovat. V absolutní chudobě dosáhla tato osamělá a hladovějící žena konce svých zdrojů. Má jen hrstičku mouky a trochu oleje ve džbánu a sbírá několik kousků dříví, aby připravila poslední jídlo pro sebe a svého syna, a potom aby čekala na smrt, která by ukončila její utrpení. Jak může s tím, co stačí sotva na jedno jídlo, vydržovat proroka? Vdova skutečně mluví o živém Bohu, ale je to Eliášův Bůh, neboť říká „tvůj Bůh“, nikoli „můj Bůh“. Nemá osobní víru v živého Boha. Její naděje byly spojené s kbelíkem mouky a džbánem oleje, a protože ty jsou vyčerpány, není před ní už nic než brány smrti. Avšak Bůh má pro tu vdovu jinou cestu než smrt. Jeho svrchaná milost měla v úmyslu, aby život – život vzkříšení – naplnil její dům požehnáním. Pokud jde o Eliáše, v Boží určený čas přejde do slávy nikoli bránami smrti, ale v ohnivém vozu a s ohnivými koňmi. Zatím musí pobývat nějakou dobu v Sareptě. Sarepta označuje místo tavicí pece. Prorok prošel zkouškou vyschlého potoka Karit, nyní musí čelit peci zkoušky v Sareptě. Ale toto je Boží cesta ke Karmeli. Má svolávat oheň z nebe? Pak jistě musí projít ohněm na zemi. Má pro živého Boha stát před vším Izraelem? Pak nejprve musí v skrytosti poznat udržující Boží moc v peci zkoušky. Vyschlý potok Karit a očišťující oheň v Sareptě jsou kroky na cestě ke Karmeli a k ohnivému vozu.

Avšak jak je to pro pýchu pokořující být opatřován ženou vdovou; jak ničující pro sebedůvěru jsou ty tíživé okolnosti. Ale opuštěná vdova, hrst mouky, džbán oleje a smrt, vznášející se nade vším, jen slouží k objevení zdrojů pomoci živého Boha. A když byla zjevena krajní slabost a bezútěšnost okolností, má Bůh volnost, aby ukázal zdroje milosti. Eliášova prosba o „*trochu vody*“ a „*kousek chleba*“ uvádějí na světlo stav ženy vdovy. A když je

zachována pravda, může být projevena milost. Jak bohatá je ta milost, která naplnila dům vdovy! Všechn strach je zahnán, neboť první **slova milosti** zněla: „*Neboj se.*“

Potom následují **opatření milosti**: „*Mouka z kbelíka toho nebude strávena, aniž oleje v nádobce té ubude.*“ Její nouzi je odpomoženo a smrt je z domu zahnána.

Dále máme v tomto krásném výjevu **vyučování milosti**, neboť nejenže milost přináší záchranu potřebnému, ale učí nás, jak máme žít. Život, daný milostí, je závislý život. Není to kbelík mouky ani džbán oleje, co je zaslíbeno. Pomocné zdroje milosti jsou skutečně neomezené, ale milost nedává k dispozici žádné zásoby, jaké přirozenost ráda vlastní. Zaslíbení bylo, že hrstka mouky nebude strávena a olej v nádobce neubude. Bude dostatek pro každý den, ale žádná zásoba pro zítřek. Milost nás učí žít v závislosti na Dárci milosti.

Nakonec tu je **naděje milosti**, neboť milost dává požehnaný výhled: Měl přijít „ten den“, ten velký den, šťastný den, kdy Hospodin pošle na zem déšť. Jak šťastný to byl dům, byť to byla jen chalupa vdovy, který je sycen opatřeními milosti, veden naučeními milosti a povzbuzován nadějí milosti. V mnohem větší plnosti se zjevila táž milost v tomto dni milosti. V domě vdovy se pohybujeme mezi stíny, ale nyní máme podstatu od doby, kdy přišel ten Jeden, jenž je plný milosti a pravdy. Po všechny dny našeho putování tímto světem, kde pociťujeme potřeby, máme i my kbelík mouky, která nebude strávena, a džbán oleje, z něhož nikdy neubude. A nemluví nám tato mouka – jemná, bílá mouka – o Kristu, o kterém je řečeno: „TY PAK ZŮSTÁVÁŠ!“ a: „TY JSI TENTÝŽ!“ (Židům 1,11-12)? Druzí nás mohou opustit, ale On zůstává. Druzí se mohou změnit, ale On je tentýž. A nemluví olej o tom jiném Utěšiteli – o Duchu Svatém – který přišel, aby v nás zůstával provždy (Jan 14,16)? Zemské potoky vysychají, ale s žijícím Kristem ve slávě a Duchem, který v nich přebývá na zemi, mají křesťané nikdy nechybějící zdroje pomoci.

Nadto milost, která nám přinesla spasení, nás vyučuje, abychom „*střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě*“. Takový život může být prožívaný jen v denní závislosti na Kristu v moci Ducha Svatého.

A milost, která nám přinesla spasení a vyučuje nás, jak máme žít, před nás postavila požehnanou naději, zjevení slávy našeho velkého Boha a Spasitele Ježíše Krista. Zjevení milosti vede ke zjevení slávy (Titovi 2,11-13). Pak budou skutečně utištěny potřeby svatých, jejich zkoušky provždy pomínou a

hlad země provždy skončí. Jistě můžeme zpívat:

*„Sestoupí dolů jako spršky
na trávu čerstvě posečenou;
radost, naděje, co květiny,
kde On projde, tam vyrostou.
Před Ním co hlasatel na horách,
Ho pokoj bude předcházeti,
a spravedlnost v hojných zdrojích
bude z hor do údolí téci.“*

Ale domácnost v Sareptě očekávají další zjevení slávy živého Boha. Bůh má další naučení pro Eliáše a hlubší zkoušky pro vdovu. Bůh se chtěl zjevit nejen jako Udržovatel života, ale i jako Dárce života. Aby Eliáš byl vybaven pro velký den na Karmeli, musí znát Boha jako Boha vzkříšení. Aby ta vdova byla uvedena do pokojných vztahů k Bohu, musí poznat Boha jak jako Boha pravdy, tak i Boha milosti, a k tomu musí být probuzeno svědomí, připomenut a odsouzen její hřích.

Vzhledem k těmto vysokým cílům je dovoleno stínu smrti, aby padl na vdovin dům. Její jediný syn onemocní a umře. Po mnoho dní se vdova v prosté víře těšila z dobrotivosti, jimiž ji Bůh zásobil. Ale nakonec je v přítomnosti smrti probuzeno její svědomí a ona si vzpomíná na svůj hřích, neboť smrt je odplata za hřích. Dokud život probíhá klidně a naše denní potřeby jsou utiřovány, můžeme žít a málo se starat o mnohé, co v Božích očích vyžaduje sebeodsouzení. Ale když přichází nějaká zvláštní zkouška, svědomí se stává činným, vidění je pročištěno a mnohé, co bylo zlé v minulosti v myšlenkách, slovech, zvycích a cestách, je nyní viděno a souzeno v Boží přítomnosti.

I pro Eliáše jsou v této těžké zkoušce lekce k osvojení. Stává se novou příležitostí k pocvičení jeho víry v živého Boha. Velmi krásně hledí přes nemoc a moc smrti a vidí v tom zlém, které na ně přišlo, ruku živého Boha. V jeho pohledu to není nemoc, co zabilo dítě, ne smrt je srazila, je to Bůh, který zabil vdovina syna. Kdyby to bylo dílo nemoci a smrti, nebyla by tu naděje, neboť ty mohou dítě odejmout, ale nemohou je navrátit. Avšak jestliže dítě zabil Bůh, pak Bůh může dítě povolát zpět k životu.

Eliášova víra udržuje Boha mezi ním samým a smutnými okolnostmi. Ale

Eliáš uznává, že v sobě nemá žádnou sílu. To je asi naznačeno tím, že se roztáhl nad dítětem. Zcela se ztotožňuje s mrtvým dítětem. Bere si jeho míru a uvědomuje si, že tak jako mrtvé dítě, ani on nemá žádnou sílu. Eliáš je v přítomnosti smrti bezmocný. Ale jestliže dítě je mrtvé, Bůh je živý. Jestliže Eliáš nemá žádnou sílu, Eliáš se může modlit. Tím, že se roztahuje přes dítě, se činí zajedno s bezmocností dítěte; modlitbou přichází do styku s mocnou silou živého Boha.

Člověk s týmiž hnutími myslí jako my opět modlitbou přitahuje dolů Boží sílu: „*Hospodine Bože můj, prosím, nechť se navrátí duše dítěte tohoto do vnitřností jeho.*“ Jako k Tomu, s nímž je ve vědomém a dobře známém a vyzkoušeném vztahu, může svelkou důvěrou říci: „*Bože můj.*“ Jeho víra uznává, že je to v moci živého Boha, aby vzkřísil mrtvé dítě, a s ještě větší vírou se modlí, aby se to stalo. Přednesl někdy předtím nebo potom někdo větší prosbu k Bohu řečí tak prostou a modlitbou tak krátkou? Je velmi zřejmé, že účinná modlitba není ani pečlivě formulovaná, ani zdlouhavá.

Modlitba je vyslyšena a prosbě vyhověno. Bůh se zjevuje jako Bůh vzkříšení. Bůh je nejen živý Bůh; je nejen Zdroj života a Udržovatel života; On může dát život mrtvému. Láme moc smrti a mocnou silou vzkříšení olupuje hrob o vítězství.

Eliáš si nečiní žádné nároky na vzkříšené dítě a odevzdává je zpět matce. Žena okamžitě poznává, že on je „*muž Boží*“. Víme také, že Eliáš byl „člověk poddaný týmž hnutím myslí“. A muž týchž hnutí myslí byl přeměněn v muže Božího skutečností, že byl „mužem modlitby“.

IV. ABDIÁŠ: SPRÁVCE KRÁLOVSKÉHO DOMU

(1. Královská 18,1-16)

Konečně se roky hladu blíží ke svému závěru a opět přichází k Eliášovi slovo Hospodinovo, řkoucí: „*Jdi, ukaž se Achabovi, neboť dám déšť na zemi.*“ Na začátku let sucha Hospodin řekl Eliášovi: „*Odejdi... a skryj se.*“ Je čas skrývat se a čas ukazovat se; čas vyhlášovat slovo Pána z vrchů domů a čas jít „*na pusté místo soukromí a odpočinout maličko*“. Čas procházet zemí „*jako neznámí*“ a čas vmísit se do zástupu „*jako známí*“ (2. Kor. 6,9). Takové změny jsou obvyklé u mnoha pravých služebníků Pána. Jan Křtitel ve svých dnech byl na poušti „jako neznámý“, až přišel den, kdy se ukázal Izraeli „jako

známý“, aby se potom opět stáhl z dohledu veřejnosti v přítomnosti Toho, o němž mohl říci: „*On musí růsti, já pak menšiti se.*“ Tato milost, která ví, kdy vystoupit a kdy se stáhnout, nalézá své nejdokonalejší vyjádření v cestě Pána. On mohl jako „známý“ shromáždit celé město u dveří domu, kde se zdržoval, a jako „neznámý“ vstát časně před rozedněním a odejít na osamělé místo.

Avšak jestliže se takové změny na cestě služebníka mají setkat s ochotnou poslušností, vyžaduje to nízké smýšlení o sobě a velkou důvěru v Boha. Tato vysoká vlastnost víry Eliášovi nechyběla. Aniž by vznesl jedinou námitku, „*odšel..., aby se ukázal Achabovi*“. Jeho skryté cvičení ho připravilo pro požadavky situace. V očích krále byl Eliáš psanec, někdo, kdo kormoutit Izrael, a ukázat se monarchovi by ve světle lidského rozumu bylo prosté bláznovství. Cožpak Bůh nemohl přivést na zem déšť, aniž by vystavil Svého služebníka královu hněvu? Bezpochyby mohl, ale to by nebylo v daných okolnostech tím správným postupem. Déšť byl zadržen k Eliášovu slovu v přítomnosti krále, a příchod deště musí také záviset na zásahu Božího proroka v přítomnosti krále. Kdyby se déšť navrátil mimo Eliášovo veřejné svědectví, byl by okamžitě snížen jako falešný prorok a vychloubač, ba ještě hůře, vysvobození by bylo přičteno Bálovým prorokům a jejich modle.

Nejsme ponecháni na pochybách ohledně mravního stavu krále. Zatím co Eliáš cestuje ze Sarepty ke slovu Hospodinovu a pro Hospodinovu slávu, král podniká cestu, jejíž pohnutkou je čisté sobectví a která nemá žádný vyšší předmět než zachování jeho koní. Po tři a půl roku nepadal ani déšť ani rosa – hlad v zemi je tíživý – král a lid zakoušejí, že to je zlé a hořké opustit Hospodina Boha a klanět se modlám. Ale jak reagoval král? Změkčilo toto těžké neštěstí jeho srdce a způsobilo lítost před Hospodinem? Znamená jeho cesta po jeho království snahu o ulehčení ztrápenému lidu a výzvu ke všem, aby volali k Bohu? Žel, jeho myšlenky se zaměstnávají jeho koňmi a mezky více než hladovějícím lidem a je daleko vzdálen toho, aby hledal Boha; místo toho hledá trávu.

Slabý, sebestředný, sobě povolný člověk, řízený energickou, modlářskou ženou, se stal vůdcem v odpadlictví a uznávaným nepřitelem Božího muže. A nyní, nepohnut hrozným navštívením sucha a hladu a všeobecné bídy, dále pokračuje ve svém sobeckém, lehkovážném životě, aniž by se staral o utrpení svého lidu a o Boží požadavky. Takový je obraz lidské zkaženosti, představovaný králem.

Ale na tomto místě vystupuje před nás ještě jedna velmi odlišná osoba. Abdiáš byl muž, který se velmi bál Hospodina a který v minulé době vykonal velmi významnou službu Hospodinovým prorokům. A přece, jak je to zvláštní, je správcem králova domu. Jak velmi nenormální to je, že někdo, kdo se velmi bojí Hospodina, má být nalezen v blízkém spojení s odpadlým králem. „Nebylo to,“ jak kdosi řekl, „že byl pouze tu a tam oklamán, ani že jeho cesta byla tu a tam poskvrněna, ale celý jeho život svědčí o člověku se smíšenými zásadami.“

Jak Eliáš tak i Abdiáš byli svatí Boží, ale jejich setkání je poznamenáno spíše zdrženlivostí než společenstvím svatých. Abdiáš je uctivý a smířlivý, Eliáš chladný a držící se v odstupu. Jaké společenství může být mezi Božím cizincem a Achabovým služebníkem? Kdosi jiný pravdivě poznamenal: „Nemůžeme sloužit světu a za zády věřících chodit po cestách světa, a potom se domnívat, že se můžeme shromažďovat jako svatí a těšit se z milého společenství.“

Abdiáš se pokouší uniknout úkolu, který je v jeho očích plný nebezpečí. „*Což jsem zhřešil,*“ volá, „*že služebníka svého vydati chceš v ruku Achabovu?*“ Ale Eliáš neřekl nic o hřešení. Pak se Abdiáš hájí svými dobrými skutky. Cožpak Eliáš neslyšel o jeho ochotě pomáhat v minulých časech Hospodinovým prorokům? Ale nebyla to věc zlých skutků nebo dobrých skutků; zdrojem Abdiášových potíží bylo **chybné postavení**, ve kterém byl. Byl to muž nerovného jha.

Duch Boží nám touto událostí ukazuje vážné následky nerovného jha mezi spravedlností a nespravedlností, světlem a tmou, Kristem a Beliálem, věřícím a nevěřícím (2. Kor. 6,14-18).

1. **Abdiáš přijímá své příkazy od odpadlického krále.** Eliáš přijímá své úkoly od Hospodina a jedná podle Hospodinových příkazů. Abdiáš, ačkoli se snad skutečně bál Hospodina, není užit ve službě Hospodinu a nedostává od Hospodina příkazy. Achab je jeho pánem, Achabovi musí sloužit a od Achaba dostává své směrnice. A tak v této době nouze marní svůj čas obyčejnou prací a hledá trávu pro zvířata svého pána.
2. **Žije na nízké duchovní úrovni.** Když je na cestě, aby vyřídil, k čemu ho jeho pán posílá, „*aj, Eliáš potkal se s ním*“. V prorokově přítomnosti Abdiáš padá na svou tvář a oslovuje ho slovy: „*Pane můj*.“ Tím ukazuje, že si je vědom nižší úrovně, na níž žije. Abdiáš může bydlet v palácích králů; Eliáš na osamělých místech země, kde je společníkem vdovy a sirotka.

Abdiáš dobře ví, že Eliáš je větší muž. Vysoká postavení tohoto světa mohou s sebou nést zemské pocty, ale nemohou dodat duchovní důstojnosti. Eliáš ani nechce uznat, že Abdiáš je Hospodinův služebník. Pro něho je jen služebníkem zlého krále, neboť říká: „*Jdi, pověz pánu svému: Aj, Eliáš přišel.*“

3. Abdiášova žalostná odpověď jasně zjevuje, že **žije ve zbabělém strachu před králem**. Jako služebník sobeckého panovníka se zdráhá přijmout poslání, které by mohlo vyvolat jeho hněv a pomstu.
4. Toto nesvaté spojení nejenže udržuje Abdiáše ve strachu před králem, ale **ničí jeho důvěru v Boha**. Uznává, že Duch Hospodinův ochrání Eliáše před královou pomstou, ale ohledně sebe nemá víru, aby počítal s Boží ochranou. Chybné postavení a neklidné svědomí ho oloupily o všechnu důvěru v Hospodina.
5. Poněvadž mu chybí důvěra v Hospodina, **není připraven být Hospodinem užít**. Leká se poslání, ve kterém vidí nebezpečí a možná i smrt. Třikrát opakuje, že ho Achab zabije. Snaží se vyhnout poslání a jako důvod uvádí královu špatnost na jedné straně a svoji dobrotu na druhé straně.

Jak rozdílný tu je Eliášův postoj. Poněvadž chodí v oddělení od zlého, je naplněn svatou smělostí. Avšak tato důvěra nebyla v něho samého nebo v jeho oddělené chození, ale v živého Boha. Tak může Abdiášovi říci: „*Živ jest Hospodin zástupů, před jehož obličejem stojím, že se jemu dnes ukáží.*“ Jak je to vážné, že Eliáš je donucen obrátit se na svatého Božího stejnými výrazy, jako se obrátil na odpadlého krále (1. Král. 17,1; 18,15). Abdiáš, stojící před králem, je naplněn strachem ze smrti. Eliáš, stojící před živým Bohem, je naplněn klidem a svatou důvěrou. Ve víře v živého Boha varoval krále před příchodem sucha. Ve víře v živého Boha byl opatrován vskrytu během let sucha. Ve víře v živého Boha se může ještě jednou postavit před krále a bez bázně říká: „*Dnes ukáží se jemu.*“

Abdiáš neprošel takovými zkouškami. Jeho cesta byla spíše cestou pohodlí než cestou víry. Jako nejvyšší úředník se pohyboval v lidnatých místech města a nikoli po osamělých místech země jako věrný Hospodinův služebník. Jeho sférou byl královský palác a nikoli skromný domov vdovy.

Jak je v očích přirozeného člověka žádoucí Abdiášovo postavení s jeho pohodlím a bohatstvím a vysokým úřadem, a jak tísnivá je ponížená stezka Eliášova se svou chudobou a strádáními. Ale víra považuje Kristovo poha-

nění za větší bohatství než poklady Egypta. Eliáš našel větší bohatství uprostřed chudoby vdovina domu, než bylo to, z něhož se těšil Abdiáš uprostřed nádhery královského paláce. Nemůžeme říci, že v Sareptě byla prorokovu vidění odkryta „nevystihlá bohatství Kristova“, mouka, která nikdy nebyla strávena, olej, který nikdy neubyl, a Bůh, který vzkřísil mrtvého? Žádné takové požehnání se nestalo Abdiášovým údělem. Je pravda, že unikl Kristovu pohanění, ale chyběla mu nevystihlá Kristova bohatství. Unikl zkoušce víry a ztratil odměnu víry.

O Mojžíšovi mohlo být v ještě dřívějších dnech řečeno: „*Vírou opustil Egypt, neboje se hněvu královského; nebo jako by viděl neviditelného, tak se utvrdil.*“ (Židům 11,27) Tak zde jistě můžeme o Eliášovi říci, že se obrátil zády ke světu své doby, nebál se králova hněvu a s pohledem obráceným na živého Boha se utvrdil tak, jako kdyby viděl Toho, který je neviditelný. Toto vše Abdiášovi chybělo. Snad se bál Boha vskrytu, ale bál se krále na veřejnosti. Nikdy neskončil se světem a nehlédl k živému Bohu.

Stranou světa, ve svatém oddělení pro Boha, je prorok Eliáš v dotyku s nebem a vidí před svými očima odkryté divy Boží milosti a moci. Těmto nebeským divům je Abdiáš naprosto cizí; ztotožňuje se se světem, je spojený s odpadlickým králem a může myslet jen na zemské věci. A tak zatím co Eliáš hledá Boží slávu a požehnání Izraele, Abdiáš hledá trávu pro koně a mezky.

Když Abdiáš předá Eliášovo poselství, vypadává z příběhu, zatím co Eliáš pokračuje dále k nové cti jako svědek živého Boha, aby nakonec obdržel přenesení do slávy v ohnivém voze.

V. KARMEL: OHEŇ Z NEBE

(1. Královská 18,16-40)

Když Abdiáš předal své poselství, král Achab šel, aby se setkal s prorokem, a hned ho obviňuje, že on je ten, který kormoutí Izrael. Země může být naplněna modlami a chrámy model; modlářské háje a oltáře, kde slouží modlářští kněží, mohou stát na všech stranách; lid může opustit Hospodina a následovat Bále; král může být vůdcem v odpadnutí a jeho žena být pohan-skou vražedkyní; tyto nahromaděné druhy zla nejsou pro krále žádnou těžkostí. Ale je tu sucho v zemi a hlad v Samaří, a zasahuje to do jeho radová-

nek a ohrožuje to jeho koně? – Pak to je skutečně vážná těžkost a muž, k jehož slovům je zavřeno nebe, je v očích krále někdo, kdo tu těžkost působí. Ve spojení s mocí živého Boha mohl Eliáš vzkřísit mrtvého a přikázat dešti; ale když poukazuje na hřích a varuje hříšníka, pak je ihned tím, kdo kormoutí.

Přítomnost člověka, který klade hřích na svědomí a přivádí hříšníka do Boží přítomnosti, je v tomto světě vždy rušivá. Čteme, že při příchodu Krista samého na svět „*Herodes král zarmoutil se i všecken Jeruzalém s ním*“ (Mat. 2,3). Později bylo pohlíženo na Pavla a na jeho společníky jako na původce nepokojů: „*Tito lidé bouří město naše.*“ (Sk. 16,20)

Světský křesťan nebude považován za působce neklidu, tak jako Abdiáš ve své době byl považován ne za rušitele, nýbrž za krajně užitečného člena společnosti, a podle toho byl učiněn správcem královny domácnosti. Rušitelem bude vždy Boží muž, když stojí stranou běhu tohoto světa – když vydává svědectví o jeho zlu a varování o přicházejícím soudu – i když vyhláší milost a ukazuje na cestu požehnání.

Prorok vrací králi s velkou smělostí a jasností řeči zpět obvinění: „*Já nekormoutím lidu Izraelského, ale ty a dům otce tvého.*“ Věrně vysvětluje, jak to dělají, a ukazuje na Achabův osobní hřích: „*Opouštíte přikázání Hospodina a následujete Bálů.*“

Když králi položil k tíži jeho hříchy, ukazuje mu, že je jen jedna možná cesta k ukončení hladu a k dosažení dne, kdy Hospodin pošle na zem déšť. **S hříchem, který přinesl soud, musí být naloženo v soudu.** Za tím účelem je Achabovi řečeno, aby shromáždil ke Karmeli všechen Izrael spolu s čtyřmi sty a padesáti Bálovými proroky a čtyřmi sty proroky hájů /Ašartinými proroky/, kteří jedí u stolu Jezábel. Všichni, jichž se týká tento velký hřích, musí být přítomni. Vůdcové a ti, kteří jsou vedeni, se mají shromáždit na hoře Karmel. Žádné výsady, jichž někdo požívá, žádné postavení, jakkoli vysoké, které zaujímá, není dovoleno jako omluva pro nepřítomnost. Ti, kteří hodují u královského stolu, a ti, kteří slouží Bálovi, musejí být přítomni se vším lidem.

Dokonce i zavržený král si uvědomuje zoufalou situaci země, a proto bez dalších námitek vykonává Eliášův požadavek. Všecken Izrael a všichni modlářští proroci jsou shromážděni na Karmeli.

Když toto velké množství je shromážděno, Eliáš vychází a obrací se „ke všemu lidu“. Činí tři určité výzvy. Předně se snaží probudit svědomí lidu.

Říká: „*I dokud kulhati budete na obě strany? Jestliže jest Hospodin Bohem, následujte ho, pakli jest Bál, jděte za ním.*“

Posluchačstvo, ke kterému se Eliáš obrací s touto mocnou výzvou, se skládalo z bezectného krále, ze zkažené společnosti proroků a ze zástupu nerozhodných lidí. Eliáš přechází krále a proroky a mluví přímo k lidu. Král byl vůdce v odpadlictví a jeho hříchy mu byly už položeny k tíži. Bálovi proroci byli jasní Boží protivníci a měli být ukázáni a souzeni. Ale velké množství lidu bylo nerozhodné a pohybovalo se mezi dvěma názory. Dle **vyznání** byli Hospodinovým lidem, **praxí** byli Bálovi ctitelé. Když se Eliáš obrací k jejich svědomí, říká: „*I dokud kulhati budete na obě strany?*“

Také dnes se setkáváme s představiteli těchto tří tříd. Jsou tu vůdcové v odpadlictví, lidé, kteří navenek vyznávají křesťanství, ale kteří zapírají Pána, který je koupil, a obrátili se zpět ke svému válení se v blátě (2. Petra 2,17-22). Pak jsou v křesťanstvu ve zvětšujícím se počtu ti, kteří horlivě šíří své falešné náboženské systémy a jsou otevřenými nepřáteli Boha Otce a Boha Syna. Ale je tu ještě jiná třída: široké masy křesťanů dle jména, kteří „*kulhají na obě strany*“. Žel, ti nemají žádnou osobní víru v Krista, mají jen názory. U nich je Bůh a Jeho Slovo, Kristus a Jeho kříž, čas a věčnost, nebe a peklo jen věcí názoru – jsou to mínění, která nevedou k žádnému pevnému přesvědčení, neboť vzhledem k těmto vážným skutečnostem „*kulhají na obě strany*“. Nechtějí se postavit proti Kristu, ale také nechtějí Krista vyznat. Nechtějí se přímo vzdát Boha, ale také by rádi drželi se světem. Chtěli by uniknout soudu nad hříchem, ale rádi by se těšili z radostí hříchu. Chtěli by zemřít smrtí jako svatých, ale dávají přednost životu hříšníků. Občas chtějí mluvit o morálce, diskutují o sociálních a náboženských problémech nebo se účastní teologických sporů. Ale pečlivě se vyhýbají osobnímu jednání s Bohem, rozhodnutí pro Krista a vyznání Jeho jména. Kulhají a váhají, odkládají a prakticky říkají: „Jednou se obrátíme ke Kristu, ale ne teď. Jednou budeme chtít být spaseni, ale ještě ne. Jednou se budeme zabývat svými hříchy, ale teď ještě ne.“

Nechť takoví dbají na Eliášovu otázku, dotýkající se svědomí: „*I dokud?*“ Jak dlouho chtějí hříšníci nechávat neurovnanou tu velkou otázku věčného osudu své duše? Jak dlouho chtějí pustošit svůj život, hrát si s hříchem, zanedbávat spasení a nebrat Boha vážně? Ať takoví pamatují, že Bůh má odpověď na tuto otázku, stejně jako lidé, a že Bůh obvykle jedná zcela jinak,

než lidé očekávají. Bohatý muž v Lukášově evangeliu 12 si myslel, že dá odpověď na tuto otázku podle svých myšlenek, a Bůh ho kvůli jeho snahám nazval bláznem. On si na otázku: „*I dokud budu žít?*“ sám dal odpověď: „*Za mnohá léta.*“ Ale Boží odpověď byla zcela jiná: „*Této noci požádají duše tvé od tebe.*“

Tato vážná otázka: „*I dokud?*“ nesnese odkladu. Je sice pravda, že Boží milost je neomezená, ale **den milosti** se blíží ke svému konci. Po dlouhá století sluneční svit milosti zářil na tento provinilý svět. Nyní se stíny prodlužují a přibližuje se noc. Slunce milosti zapadá mezi hromadícími se mraky soudu. Nechtě povrchní lidé dají pozor, aby když Bůh říká: „*I dokud?*“, nekulhali příliš dlouho, a pak by nakonec slyšeli jen ta hrozná slova: „*Poněvadž jsem volala, a odpírali jste; vztahovala jsem ruku svou, a nebyl, kdo by pozoroval, anobrž strhli jste se všeliké rady mé, a trestání mého jste neoblíbili: Pročez i já v bídě vaši smáti se budu, posmívati se budu, když přijde to, čeho se bojíte, když přijde jako hrozné zpuštění to, čeho se bojíte, a bída vaše jako bouře nastane, když přijde na vás trápení a soužení. Tehdy volati budou ke mně, a nevyslyším; ráno hledati mne budou a nenaleznou mne.*“ (Přísloví 1,24-28)

V Eliášových dnech byli lidé touto výzvou přivedeni k mlčení. „*A neodpověděl mu lid žádného slova.*“ Každá ústa byla zacpána. Stáli před prorokem mlčky, zasaženi ve svědomích, a museli se sami odsuzovat.

Když prorok usvědčil lid z jeho hříchů, činí druhou výzvu. Připomíná národu, že jen on sám je prorok Hospodinův, ale Bálových proroků je čtyři sta padesát mužů. Jak zlá to byla doba, když tu musel stát jen jeden pravý prorok proti čtyřem stům a padesáti falešným prorokům. Bylo tu ve skutečnosti sedm tisíc těch, kteří neskláněli kolena před Bálem, nicméně zbyl tu jen jeden muž jako **svědek** Hospodinův. Je dobré odmítnout uznávat Bále, ale je velmi velký rozdíl mezi tím, když se někdo nesklání ve velebení před Bálem, a když někdo povstane jako svědek pro Hospodina. Abdiáš se může bát Hospodina velmi, ale jeho nesvaté spojení mu zavřelo ústa. Na Karmeli o něm neslyšíme ani slovo. Boží bázeň může vést sedm tisíců k tomu, aby vskrytu měli před Bohem zármutek, ale strach před lidmi je zadržuje, aby o Bohu veřejně svědčili. V celém onom velkém shromáždění stál prorok sám. Nesmíme zapomínat, že při vši své svaté smělosti to byl člověk stejných hnutí mysli jako my. Živý Bůh, před kterým stál, byl zdrojem jeho síly.

I když byl Eliáš sám, neváhá vyzvat zástup falešných proroků. Pokáral

krále, usvědčil národ z lehkovážné nerozhodnosti. Nyní chce ukázat pošetilost těchto falešných proroků a marnost jejich bohů. Kdo je Bůh Izraele? To je ta závažná otázka. Eliáš směle navrhuje, aby tato velká otázka byla podrobena zkoušce ohněm: „*Bůh, který se ohlásí skrze oheň, ten jest Bůh.*“ Bůh má rozhodnout! Rozhodnutí nebude spočívat na osamělém prorokovi Hospodinovu, ani na čtyřech stech padesáti Bálových prorocích. Nebude to otázka lidského dokazování nebo názorů jednoho člověka proti čtyřem stům padesáti. Bůh rozhodne. Bálovi proroci připraví jeden oltář, Eliáš obnoví Hospodinův oltář a Bůh, který odpoví ohněm, bude Bohem.

Tato výzva se setkává s okamžitým a jednohlasným schválením od Izraele: „*A odpověděl všecken lid, řka: Dobrá jest řeč tato.*“ Bálovi proroci jsou zticha, ale tváří v tvář souhlasu lidu se nemohou návrhu vyhnout. Vzdělávají svůj oltář, připravují volka a volají ke svému bohu. Od jitra až do poledne volají k Bálovi. Bylo to nadarmo, nebylo tu žádného hlasu ani nikoho, kdo by odpověděl. Až do poledne je Eliáš mlčícím svědkem jejich marných snah; pak nakonec poprvé a jedinkrát mluví k těmto falešným prorokům, ale jen proto, aby se jim posmíval. Podníceni Eliášovým posměchem, zdvojnásobují své úsilí. Ještě po tři hodiny – od poledne až do doby večerní oběti – nahlas volají a řežou se noži, až teče krev. Ale stále vše nadarmo: „*Nebylo žádného ohlášení, ani kdo by odpověděl, ani kdo by vyslyšel.*“

Když nezdar falešných proroků byl úplný, Eliáš činí třetí výzvu k lidu. Mluvil k jejich svědomí, obracel se k jejich rozumu, nyní chce mluvit k jejich srdcím. Shromažďuje je okolo sebe s milostivým pozváním: „*Přistupte ke mně.*“ V odpověď „*přistoupil všecken lid k němu*“. Mlčky pozorují proroka, jak opravuje Hospodinův oltář. Když Bál selhal, on vzdělává Hospodinův oltář. Nestačí odhalit to, co je falešné, musí být podržena pravda.

Aby ukázal pravdu, staví oltář z dvanácti kamenů. Přes rozdělený stav národa uznává víra jednotu dvanácti pokolení. Každé pokolení musí být představováno v Hospodinovu oltáři. Víra vidí, že přijde den, kdy modlářství bude souzeno a národ bude jedno a Hospodin bude uprostřed něho. Taková jsou slova Hospodinova skrze Ezechiele: „*Aj, já vezmu syny Izraelské z prostřed národů těch, kam odešli, a shromáždě je odevšad, uvedu je do země jejich. A učiním je, aby byli národem jedním v té zemi na horách Izraelských, a král jeden bude nad nimi nade všemi králem. A nebudou více dva národové, aniž se již více dělití budou na dvoje království. Aniž se budou poškvřňovati více ukydanými bohy svými, a ohavnostmi svými,... i vysvobodím je ...*

a očistím je. I budou mým lidem, a já budu jejich Bohem." (Ezechiel 37,21-23)

Když byl oltář postaven, byla na něj položena oběť, vše bylo třikrát polito vodou, a když přišel čas večerní oběti, prorok se obrací v modlitbě k Bohu. Eliáš ve své modlitbě nedělá nic ze sebe, ale vše z Boha. Nehledá místo pro sebe; nemá touhu vyvýšit se před lidem. Chtěl by být známý jen jako služebník, vykonávající Hospodinovy příkazy. Jeho přáním je, aby byl Bůh oslaven. Za tím účelem by chtěl, aby lid věděl, že Hospodin je Bůh; že Hospodin „činil všechny věci tyto“; že Hospodin mluví k jejich srdci, aby lid obrátil zpět k sobě.

Eliášova modlitba dostává okamžitou odpověď: „*V tom spadl oheň Hospodinův, a spálil oběť zápalnou.*“ Jak obdivuhodný je tento výjev. Svátý Bůh, který musí jednat se vším zlem skrze stravující oheň soudu, a provinilý národ ponořený ve zlu, který svatý Bůh musí soudit. Oheň od Hospodina jistě musí spadnout a stejně tak jistě musí být národ stráven. Jak mohou uniknout? Jak mají být jejich srdce obrácena zpět k Hospodinu? Je zde jedno východisko, které žádná vroucí modlitba spravedlivého člověka nemůže uskutečnit. Jestliže má být provinilý národ ušetřen, pak musí být postaven oltář a musí být opatřena oběť, která bude před Božím očima představovat provinilý národ a na kterou může spadnout soud, který si oni zasluhovali. A tak se stalo, neboť čteme: „*Spadl oheň Hospodinův, a spálil oběť zápalnou.*“ Soud padá na oběť, národ vychází volný.

„*Což když uzřel všecken ten lid, padli na tváři své a řekli: Hospodin jest Bohem, Hospodin jest Bohem!*“ Ve vzácném opatření oběti nalézá Bůh cestu, na které je spravedlnost uspokojena, soud vykonán a je získáno srdce národa.

Kdo by nemohl v tomto výjevu vidět jasné nastínění oběti Pána Ježíše Krista, kdy se On sám skrze věčného Ducha bez poskvrny obětoval Bohu? A přece přitom nalézáme nápadné protiklady; neboť zatím co na Karmeli oheň soudu strávil zápalnou oběť, můžeme jistě říci, že na Golgotě Oběť strávila oheň soudu. Obdobně židovské oběti byly často opakované a nemohly nikdy odejmout hříchy. Soud byl vždy větší než oběť, ale na Golgotě byl jako oběť nalezen Jeden, jenž je větší než soud. Bouře soudu, která byla nad našimi hlavami, tam propukla na Jeho hlavu, **a byla utišena**; soud, který nesl, nesl až do konce. Vzkříšení je toho věčný důkaz. Byl vydán pro naše přestoupení a pro naše ospravedlnění byl vzkříšen (Římanům 4,25).

Avšak co to vše pomůže, jestliže to nevidíme vírou? „*Což když uzřel*

všecken lid, padli na tváři své“ a klaněli se. Také v našem případě pohled víry na mrtvého a vzkříšeného Krista skloní naše srdce ve velebení. Táž oběť, již Bůh osvobodil Svůj lid od všeho soudu, zjevila tak Jeho lásku, že si získal naše srdce. *„Láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha svatého, který dán jest nám.“* (Řím. 4,25) O Božím lidu dnes můžeme vpravdě říci, že On „obrátil jejich srdce zpět“ a, jako u Izraele, Jeho lidu nezbývá už nic, než aby v obdivu padl na svou tvář a klaněl se.

VI. KARMEL: PŘÍCHOD DEŠTĚ

(1. Královská 18,41-46)

Soud připravuje cestu pro požehnání, a tak oheň z nebe je následován deštěm z nebe. Eliášovo otevřené ucho zachycuje *„zvuk velikého deště“*. Šumění ve vrcholcích stromů, neklid ve vodách – hluboký nářek země – říkaly Eliášovu naslouchajícímu uchu, že konečně přichází den, kdy Hospodin pošle na zem déšť.

Kdyby důvěrnější chození s Bohem více naladilo naše uši, aby zachycovaly Jeho nejjemnější zašeptání, a kdyby naše mysli byly více osvíceny, aby je správně interpretovaly, neslyšeli bychom často v hlubokých, smutných nářcích, které vystupují z tohoto zkormouceného světa, Jeho hlas, mluvící o přicházejícím požehnání? Neměli bychom ve vzdychání z lůžka nemocného, nebo v nářku pozůstalého, či v pláči zklamaného srdce rozeznávat zvuk přicházejícího požehnání pro zármutkem stíženou duši?

Žádný takový zvuk nedosáhl srdce krále Achaba. Byl ponořen do svých sobeckých zábav a jeho srdce ztučnělo a jeho ucho se stalo nezpůsobilým k slyšení. Jen víra může číst znamení časů a vnikat do Hospodinových tajemství. Když se mezi Božím lidem zdá být vše mrtvé, když tu není zjevný výsledek kázání evangelia, když je tu málo obrácení mezi hříšníky a malý růst mezi svatými, tu to skutečně vyžaduje blízké chození s Bohem, aby bylo možné vidět Jeho ruku u díla.

Avšak když je Boží hlas slyšen a Jeho ruka viděna, vyvolává to okamžité výsledky. Přichází déšť? Pak Achab jde nahoru, aby jedl a pil, zatím co Eliáš – muž s otevřenými ušima – vystupuje na vrchol hory Karmel, aby se modlil.

Po tři a půl roku byl déšť zadržován a hlad těžce trápil zemi. Nyní déšť

přichází, je po hladu. Obrátí se snad Achab s děkováním k Bohu? Viděl nicotnost model, odhalení falešných proroků, oheň z nebe a hrozný soud nad Bálovými proroky. Žel, na krále to neučinilo žádný dojem. Bůh není v žádných jeho myšlenkách. Málo se stará o Hospodina a o Bále, o proroka živého Boha a o čtyři sta Bálových proroků. Jeho jedinou myšlenkou je: „Tento hrozný hlad je za námi, přichází dešť. Mohu si teď bez zábran užívat.“ A tak jde nahoru, aby jedl a pil, aby tu věc oslavil hostinou. U světa tomu je vždycky tak. Bůh klade ve vládě svou ruku na lidi, a ti jsou na čas postiženi válkou, hladem nebo morem. Jakmile však je jim dáno ulehčení, vracejí se s novou chutí ke svému hodování, pití a radostem a Bůh je zapomenut.

Jak jiný je účinek na muže Božího. Slyší zvuk přicházejícího deště a ví, že to není doba pro slavení se světem, ale pro odloučení se od lidí – aby byl sám s Bohem na vrchu hory. Když svět vychází, aby slavil, je to doba pro Boží lid, aby vycházel k modlitbě. Přirozenost může říci, že když tu je zvuk hojnosti deště, není zapotřebí se modlit, ale pro duchovního člověka je to božská výzva k modlitbě.

Aby však modlitba byla účinná, jsou určité podmínky, které musíme splňovat. Ty máme před sebou v tomto velkém výjevu. Účinná modlitba předně vyžaduje, abychom se stáhli od spěchu a tlaku tohoto světa do svatého ústraní s Bohem. Podobně jako Eliáš, musíme jít na vrch hory. Tak nás Pán sám učí: *„Ale ty, když by ses modlil, vejdi do pokojíka svého, a zavra dveře své, modli se Otci svému.“* (Mat. 6,6) Jak často nemají naše modlitby úspěch kvůli tomu, že chybí ty „zavřené dveře“. Abychom vědomě byli v Boží přítomnosti, potřebujeme soustředit svého ducha, sebrat své bloudící myšlenky a zavřít dveře ke světu. Svaté oddělení a vzdálení se je první velký požadavek pro účinnou modlitbu.

Potom musíme zaujmout své pravé místo v prachu před Bohem, a to vidíme výstižně ukázané u proroka. Když přišel na vrchol hory, jde dolů do údolí pokoření se. *„Rozprostřel se na zemi a sklonil tvář svou ke kolenům svým.“* O několik krátkých hodin předtím stál za Boha v přítomnosti krále, falešných proroků a všeho lidu izraelského a **„všecken ten lid padli na tváři své“**. Nyní jsou falešní proroci mrtví, zástupy se rozptýlily a Eliáš je ponechán sám s Bohem. Okamžitě se vrhá na zem a **sklání tvář svou ke kolenům svým**. Před vším Izraelem chce Bůh Svého služebníka podepřít a poctit, ale když ten je sám s Bohem, musí v přítomnosti Boží velikosti poznávat svou

vlastní nicotnost. Tam svědčil o Bohu před hříšníky, prikazoval králi, prorokům a lidu; nyní je sám a čeká na Boha jako pokorně prosící; a jako takový musí též pamatovat, že je jen prach, naprosto závislý na Božím milosrdenství. „Aj,“ říká Abraham, „*nyní chtěl bych mluvit ku Pánu svému, ačkoli jsem prach a popel.*“ (1. Mojžíšova 18,27) Jeden starý Boží muž řekl: „Čím hlouběji srdce sestoupí, tím výše vystoupí modlitba. Bůh přijímá zlomené výrazy, když přicházejí ze zlomených srdcí.“

Tento příběh nám odkrývá ještě jiné tajemství účinné, vroucí modlitby. Musíme se nejen modlit, nýbrž „bdít a modlit se“. Tak jak nás apoštol napomíná: „*Na modlitbě buďte ustaviční, bdíce v tom s díky činěním.*“ (Kol. 4,2) Opět čteme: „*Všelikou modlitbou a prosbou modléce se každého času v Duchu, a v tom bedliví /bdělí/ jsou se vši ustavičností.*“ (Ef. 6,18) V Eliášově modlitbě vidíme toto bdění, neboť svému služebníkovvi říká: „*Vstup nyní, a pohled tam k moři.*“ A on šel nahoru a podíval se a řekl: „*Nic není.*“ Bděl, ale nejprve neviděl nic. Slyšel zvuk, který ho vedl k modlitbě, a modlil se a bděl, ale nejprve nic nevidí. Jak často je tomu tak s Božím lidem dnes. Modlí se a k tomu bdí, ale po nějakou dobu Bůh považuje za správné nechat věřící čekat. Bůh nás chce naučit některým lekcím, a tak nás snad po nějakou dobu nechává čekat u Svých dveří. Díváme se, abychom viděli Boží ruku jednat, a hle, nic nevidíme. Neučí nás to, že **nevidět nic od Boha** znamená, že v našem zorném poli je **něco z nás**? Musíme poznat svou vlastní nicotnost, dříve než uvidíme Boha jednat. Myslíme si, že Bůh nás uslyší kvůli naléhavosti případu, kvůli vroucnosti našich modliteb, kvůli správnosti naší věci. Ale Bůh nás nechává čekat, dokud si neuvědomíme, že ačkoli před lidmi zastáváme skutečně spravedlivou věc, před Bohem jsme nehodní prosebníci, kteří si nemohou nic **nárokovat**, ale jsou jen **odkázáni na Boží milost**. Kromě toho nás Bůh chce učit, že modlitba není nějaký tajemný prostředek, který můžeme kdykoli použít a hned obdržet své prosby, ale že moc modlitby spočívá v Tom, k němuž se modlíme.

Ale kromě příčin odkladu, které jsou v nás, má Bůh Svůj čas a Svůj způsob odpovědi na modlitby. Jestliže se potom modlíme a bdíme, a přece musíme tak jako Eliášův služebník připustit: „*Nic není,*“ – co více můžeme dělat? Tato otázka dostává od Eliáše velmi jasnou odpověď. Ten říká: „*Vrať se po sedmkrát.*“ Jinými slovy: Musíme **vytrvat**. Nemůžeme nutit Boha ke spěchu. My myslíme na to, co je pro nás příjemné; Bůh myslí na to, co je pro Jeho slávu a pro náš užitek.

Ve světle tohoto výjevu jistě můžeme zkoušet svá srdce, zda jsme dosti blízko Boha, abychom slyšeli jeho vyzvání k modlitbě, i když celý svět snad slaví. A jsme připraveni ke svatému oddělení pro modlitbu, pro pokoření se v modlitbě a pro bdění k tomu se vším vytrváním?

Jsou-li tyto podmínky splněny, nemůžeme pak počítat s odpovědí na modlitbu, i když pro zrak tu je jen malá nebo žádná známka přicházejícího požehnání? Tak tomu bylo u Eliáše. Jeho vytrvání bylo odměněno. Věděl, že jeho modlitba dostane odpověď, i když pro oko tu byl jen „*obláček maličký*“ a ten nebyl větší než „*dlaň člověčí*“. Ale za podobou lidské ruky mohla víra rozeznat Boží ruku. Eliáš s největší důvěrou posílá Achabovi poselství: „*Za-přehej a jed', aby tě nezastihl déšť.*“ Pro přirozený zrak tu nebyla žádná známka deště: obloha byla dokonale jasná kromě malého mráčku, ne většího než lidská dlaň. Ale víra věděla, že za oblakem je Bůh, a když Bůh působí, malé věci znamenají mnoho. Hrst mouky a trocha oleje mohou u Boha sytit domácnost po celý rok. Pět ječných chlebů a dvě malé ryby u Boha mohou nasytit pět tisíc lidí, a malý oblak, když za ním je Bůh, může přikrýt celé nebe. A tak se stalo, že zatím co Achab připravoval svůj vůz, „*nebesa se zamračila oblakem a větrem, odkudž byl déšť veliký*“.

„*Achab jel a přišel do Jezreel.*“ Ale „*ruka pak Hospodinova byla s Eliášem*“. Ruka Hospodinova byla s tím mužem, jenž byl s Bohem na vrchu hory. A když ruka Hospodinova je na nějakém člověku, bude dělat všechny věci správně a ve správný čas. Veden Hospodinem, Eliáš stál před králem, káral ho pro jeho modlářství, a nyní, stále veden Hospodinem, prorok běží před králem, aby poctil a podržel autoritu krále v očích lidu. Eliáš je vyučen, aby podepřel to, co se náleží Bohu, a přitom ukazoval náležitou úctu člověku. Ve správný čas zjevuje svou Boží bázeň, a v náležitý čas ctí krále.

VII. JEZÁBEL: ÚTĚK NA POUŠŤ

(1. Královská 19,1-7)

Eliáš vysvědčil dobré vyznání před zlým králem, falešnými proroky a modlářským národem. Nyní je povolán, aby čelil odporu zcela jiného charakteru, totiž zlé Jezábel. Král byl sobecký a lenivý, hledající uspokojení svých žádostí a zábavu, a zcela lhostejný k náboženství. Jezábel byla naopak žena s velkou

energií a nábožensky fanatická, propagující modlářství s neutuchající horlivostí, podporující Bálovy kněze a pronásledující Hospodinovy služebníky. Aby dosáhla svých náboženských cílů, snažila se využívat světskou a královskou moc svého slabého muže.

Z těchto důvodů je Jezábel Božím Duchem užita jako zosobnění zkaženého náboženského systému, který je poháněn Satanem a sleduje svou cestu s nepřestávající horlivostí, vždy pronásledující nebo snažící se svést Boží služebníky a usilující o světskou moc pro své vlastní účely. A tak jako se Jezábel snažila uspokojovat Achabovy vrtochy a žádosti, aby ho zcela přivedla pod svoji moc, tak i náboženský systém, jehož je Jezábel obrazem, se po staletí snažil uspokojovat žádosti králů a státníků, stejně jako masy lidí, když podporoval jejich lakomství, marnivost a pýchu, aby jak státy, tak i jednotlivce přivedl pod svou moc. Jako spojení Achaba s touto zlou ženou způsobilo v Izraeli tolik těžkostí, tak také spojení Církve a státu způsobilo zkázu v tom, co vyznává, že je Boží Církví na zemi dnes (Zj. 2,20-23).

A pronásledující horlivost této hrozné ženy má Eliáš nyní zakusit. Jeho odvaha poklesla před hrozbou její pomsty a on utekl, aby si zachránil život. Když prošel Judskou zemí, přišel do Bersabé na jižním okraji pouště. Až dosud se pohyboval ke slovu Hospodinovu, takže na hoře Karmel mohl říci: *„Vedle slova tvého jsem činil všechny věci tyto.“* Avšak na této cestě byl poháněn ne slovem od Hospodina, nýbrž hrozícím slovem jedné ženy. Pro tu chvíli dovolil Eliáš zlé a mocné Jezábel, aby vstoupila mezi něho a Boha. Tak se stalo, že muž, který stál pro Boha před králem, falešnými proroky a vším Izraelem, nyní utíká před pohrůžkou ženy. Jakub pravdivě může říci, že to byl člověk týmě bídám poddaný /týchž hnutí mysli/ jako i my. V tom všem Eliáš nemyslí na Boha, ani na Boží lid, ale prostě na sebe. Bůh vedl Eliáše na místo veřejného svědectví, ale pro tuto chvíli jeho víra zakolísala před odporem, který toto místo přináší. Opouští cestu víry a chodí viděním. Čteme: *„Což když zvěděl /viděl/, vstana, odšel pro zachování života svého.“* Až dosud byl Eliáš v těch velkých událostech, jichž byl účasten, posilován jasným pohledem víry na živého Boha, ale v těchto nových zkouškách ztrácí jeho kolísající víra živého Boha ze zřetele a vidí jen tu násilnickou ženu. Před její vražednou pohrůžkou naprosto zmizel z jeho mysli Bůh, který ho vedl a chránil, mouka, která se nikdy nespotřebovala, olej, který nikdy nechyběl, Boží moc, která vzkřísila mrtvého, která přivedla oheň z nebe a která poslala déšť. Vše je v okamžení zapomenuto a prorok dokáže vidět jen rozzuřenou ženu a bezprostřední výhled na násilnou smrt. *„Což když zvěděl /viděl/,*

vstana, odšel pro zachování života svého.“ O Petrovi později čteme: „*Ale vida vítr tuhý, bál se,*“ a začal se topit. Když chodil viděním, ten velký apoštol se topí a velký prorok utíká. Když muž Boží hledí na viditelné věci, je slabší než člověk ze světa. Jen když chodíme vírou, která vidí Toho, který je neviditelný, vytrváme uprostřed rostoucích těžkostí a strach působících okolností i ve dnech, v nichž žijeme.

„*Odšel pro zachování života svého.*“ Nebylo to pro jeho Boha, ani pro Boží lid, ani pro svědectví o Bohu – ale odešel kvůli svému životu. Když měl před sebou jen sebe samého, utekl od místa svědectví tak daleko, jak jen to bylo možné. Opouští zem zaslíbení, obrací se zády k Božímu lidu a prchá do Bersabé.

Žel, že když přijde zkouška, i my rychle dokážeme zapomenout na vše, čím pro nás Pán byl v minulosti. Na cestu, po které nás vedl, na milost, která nás chránila, na srdce, které nás milovalo, na ruku, která nás udržovala, na slovo, které nás řídilo – to vše je zapomenuto v přítomnosti zkoušky, která je v našich očích a smyslech tak velmi reálná. Vidíme zkoušku, ztrácíme ze zřetele Boha. Místo abychom stáli před živým Bohem, prcháme před nějakou pomíjivou zkouškou. Snažíme se uniknout zkoušce, spíše než hledat milost od Boha, aby nás ve zkoušce podepřela a abychom skrze ni poznali Boží myšlenky.

Když Eliáš přišel do Bersabé, opustil svého služebníka a šel den cesty na poušť. Na tomto osamělém místě se utíká k modlitbě. Ale jak rozdílná je tato modlitba od jeho dřívějších proseb. Předtím se modlil za Boží oslavení a za požehnání pro národ; nyní „*žádal sobě*“. A jaká to byla prosba! Volá: „*Již jest dosti, ó Hospodine, vezmi duši mou, neboť nejsem lepší otců svých.*“ Má před očima jenom sebe. Jeho útěk před Jezábel a jeho modlitba na poušti jsou plné jeho samého. Utekl pro zachování „*života svého*“ a modlí se za „*sebe*“.

To vše mluví o velké prorokově skleslosti. Viděl nádherné ukázání Hospodinovy moci na hoře Karmel, viděl lid, jak se sklání k zemi a uznává, že „*Hospodin je Bůh*“. Vykonal soud na Bálových prorocích a viděl přicházet déšť v odpověď na svou modlitbu, a bezpochyby očekával skrze svou službu velké oživení klanění se Hospodinu a požehnání Izraeli. Očividně k ničemu z toho nedošlo. Na to Eliáš nebyl připraven. Myslel si, že je lepší než jeho otcové a že pod jeho mocnou službou dojde k opravdovému a rozsáhlému obratu k Hospodinu. Ale tak tomu nebylo. Roky hladu, zničení Bálových proroků, déšť z nebe, to vše se zdálo být nadarmo; tak nadarmo, že Eliáš – ten

muž, který se zastával Boha – musel utéci, aby si zachránil život. Ubohý Eliáš, dokázal čelit králi, Bálovým prorokům a všemu Izraeli, ale **nebyl připraven snést nezdar svého poslání**. Jeho hlavní snaha, aby přivedl lid zpět k Bohu, byla marná. Už nebylo nic dalšího, co by mohlo být činěno. Jeho život byl nezdar. Proto by bylo nejlepší, kdyby zemřel. Tak by mohl odpočinout od plané námahy a beznadějného boje.

Jak je dobré obrátit se od služebníka k dokonalému Mistrovi a vidět Jeho nekonečnou dokonalost, vyzařující v den Jeho zavržení. Po všech Jeho zázracích milosti, Jeho slovech lásky, všech Jeho skutcích moci je v opovržení a zavržení, nazván žráčem a pijanem vína a lidé se radí, jak by Ho zabili. V onom okamžiku krajního zavržení a zdánlivého selhání vši Jeho služby se obrací k Otci a může říci: „*Chválím tě, Otče... Jistě, Otče, že se tak líbilo před tebou!*“ (Mat. 11,25.26)

Eliáš nezemřel, a nikdy nezemřel. Bůh měl pro Svého milovaného služebníka jiný plán. Součástí toho plánu nebylo nechat Svého služebníka odejít z tohoto světa jako zklamaného muže pod oblakem sklíčenosti, když by zemřel v nějaké osamělé poušti. Jeho odchod do nebe bude zcela jiný. Boží vůz čeká na Boží správný čas, aby ho odvezl do nebe se slávou a ctí. A mezitím je předmětem Boží něžné péče. Dává svému milovanému spánek; andělé budou nad ním bdít; je postaráno o potravu a jeho žízeň bude utištěna.

Ve dni víry ho mohou krmit krkavci a živit vdova; v den jeho sklíčenosti nad ním bdí andělé a Bůh sám ho bude sytit. Jakého Boha to jen máme! „*Nepřestávají zajisté slitování jeho!*“ „*Ačkoli zarmucuje, však slitovává se podle množství milosrdenství svého.*“ (Pláč 3,22.32) A to byla Eliášova zkušenost. Když ho anděl probudil, „*aj, u hlavy jeho chléb na uhlí pečený a číše vody*“. Kromě toho: Hospodin Eliášových dnů je Ježíš dnů evangelia. A v podobných okolnostech se bloudící učedníci mohou obrátit, aby celou noc lovili ryby a nic neulovili, a ráno zjistit, že Pán slávy očekává své chybující služebníky s ohněm z uhlí a rybou na něm položenou a s chlebem a laskavým pozváním, aby přišli a jedli (Jan 21,9.12).

Tak je tomu také s námi. Naše víra se může zakalit; snad jsme sklesli kvůli zjevnému nezdaru vši naší služby a ve chvílích deprese a zklamání můžeme ztrácet odvahu a mít hořké myšlenky, nemoudře se modlit a dokonce reptat na svůj tvrdý úděl, a přece Boží něžná péče nikdy nepřestává. Jeho milosrdenství nikdy nezklame. Jistě můžeme zpívat:

„Když hořem jsi štván,

*když schází vše, Pán
ti přející otvírá náruč.*

*Věř, On ví, kde dlíš,
a nese tvou tíž.
Svou mocnou tebe vede rukou.“*

Když Hospodin občerstvil Svého služebníka spánkem a potravou, dává mu nové směrnice. Dovídá se, že je na cestě, ale Hospodin říká: „*Ta cesta je pro tebe příliš daleká.*“ (přel.) Jaká cesta byla Eliášova cesta tímto světem! Karit, Sarepta, Karmel, Oréb vyznačují zastávky jeho cesty, a ohnivý vůz je připraven na konci v moci a slávě, ale každá zastávka byla pro Eliáše „*příliš daleká*“. Ukazovaná moc, nutná odvaha, vyžadovaná víra, velký odpor, kterému bylo nutné čelit, strádání, jež bylo nutno překonat – to vše bylo příliš velké pro člověka týchž hnutí mysli, jako jsou naše. Jestliže Eliáš na chvíli ztratí ze zřetele živého Boha, jestliže přestane chodit v denní závislosti na Bohu, okamžitě shledá, že není lepší než jeho otcové a že ta cesta je pro něho „*příliš daleká*“.

Pro nás křesťany je dobré, když vidíme, že náš odpočinek není zde. I my jsme na cestě, která končí ve slávě, ale je to cesta, na které se setkáme se zkouškami, musíme překonávat těžkosti, máme být svědectvím a čelíme odporu. I pro nás, smíme říci, je ta cesta „*příliš daleká*“ a my jsme příliš malí pro tu cestu.

Ale jestliže ta cesta byla příliš daleká pro Eliáše, nebyla příliš daleká pro Eliášova Boha. Bůh se ve Svě něžné lásce stará o potřeby Svého služebníka, a „*v síle pokrmu toho*“ – pokrmu, který opatřil Bůh – šel čtyřicet dní a čtyřicet nocí až na horu Boží Oréb.

U Boha jsou všechny věci možné. Když hledíme na délku cesty a na svou vlastní nedostatečnost, jistě můžeme zvolat: „*Kdo je k tomu dostatečný?*“ Ale hned přichází odpověď: „*Moje milost ti stačí, neboť moje síla se dokonává v slabosti.*“ (2. Kor. 2,16; 12,9) A tak jestliže všechna milost a moc vzkříšeného Krista jsou k naší dispozici, můžeme spěchat vpřed, „**ZMOCNĚNÍ V MILOSTI, KTERÁ JE V KRISTU JEŽÍŠI**“ (2. Tim. 2,1).

VIII. ORÉB: HORA BOŽÍ

(1. Královská 19,8-18)

Když prorok přišel na horu Boží, vyhledává úkryt v jedné jeskyni na hoře. Opět k němu přichází Hospodinovo slovo se zpytující otázkou: „*Co tu děláš, Eliáš?*“ Prorok uprchl z místa veřejného svědectví a aktivní služby – uprchl před pohrůzkou jedné ženy, uprchl pro zachování svého života. Opustil cestu služby s jejími utrpeními, protivenstvím a pronásledováním a hledal místo bezpečí uprostřed osamělosti divočiny a horských jeskyní. Nyní musí být podrobeno zkoušce Eliášovo svědomí a musí být vydán počet Hospodinu za jeho jednání. Právem mohlo být řečeno: „Na Orébu, hoře Boží, jsou všechny věci nahé a odkryté; a Eliáš má co činit s Bohem, a jen s Bohem samým.“

Jak těžké je jít dále po cestě služby, když vše zdánlivě končí v neúspěchu. Když tu nejsou žádné bezprostřední výsledky naší práce, když na službu není dbáno, služebník není ceněn a dokonce mu je i odporováno. Pak jsme ochotni uprchnout od svých bratří, vzdát se aktivní služby a hledat odpočinek pod nějakým jalovcem, nebo ústraní v nějakém osamělém úkrytu. Ale Pán nás příliš miluje, než aby nás nechal odpočívat na klidných místech, která jsme si sami zvolili. Vyvolává v našem svědomí otázku: „*Co tu děláš?*“

Žádná taková otázka nebyla položena v osamělosti Karit ani v domě v Sareptě. K osamělému potoku a do domu vdovy byl prorok veden slovem Hospodinovým. Do jeskyně na Orébu utekl na pohrůzku ženy.

Eliáš udává trojí důvod pro to, že uprchl do jeskyně. Předně říká: „*Velice jsem horlil pro Hospodina Boha zástupů.*“ To zahrnuje, že jeho horlivost pro Hospodina byla všechna nadarmo, a proto se vzdal veřejného svědectví. Zabývání se vlastní horlivostí vždy povede ke zklamání a k nespokojenosti s nebezpečím vzdání se cesty služby.

Stěžuje si na Boží lid. Opustili Boží smlouvu, rozbořili Jeho oltář a zabili Jeho proroky. Tím říká, že beznadějný stav Božího lidu způsobil to, že je zbytečné, aby dále pracoval v jeho středu.

A nakonec říká: „*I zůstal jsem já sám, teď pak hledají života mého, aby mi jej odjali.*“ Prorok se omlouvá tím, že zůstal sám, a právě ten lid, před kterým vydal takové mocné svědectví, se obrátil proti němu. Proto se on k nim obrátil zády a vyhledal odpočinek a ochranu v osamělé jeskyni.

Hospodinova otázka přivádí na světlo pravý stav prorokovy duše, ale prorok se ještě musí dovědět, jaká byla skutečná pohnutka jeho útěku. Nebylo to proto, že jeho horlivost nedokázala způsobit žádnou změnu, ani to nebylo kvůli hroznému stavu Božího lidu a ani proto, že hledali jeho život.

Nikdy tu nebyla horlivost, jakou měl Pán Ježíš. Ten mohl říci: „*Horlivost domu tvého snědla mne.*“ (Žalm 69,10) A přece musel říci: „*Nadarmo jsem pracoval, daremně a marně sílu svou jsem strávil.*“ (Iz. 49,4) K tomu stav Izraele nebyl nikdy hroznější než v době, kdy Pán pracoval uprostřed něho. A opět, jak pravdivě mohl Pán říci v den Svého ponížení: „*Hledají života mého, aby mi jej odjali.*“ Ale přesto, že Jeho horlivost a Jeho práce byly nadarmo, přes stav lidu a ačkoli stále znovu usilovali vzít Mu život, přece nikdy ani na okamžik neuhnul z cesty dokonalé poslušnosti Otce. Nikdy nevyhledal bezpečné útočiště nějaké osamělé jeskyně. Vytrval na Svě dokonalé cestě, cestě poslušnosti Otce a nezištné služby lidem. Přejeme si znát tajemství tohoto milého života? Poznáváme je, když Ho slyšíme říkat: „*Představuji Hospodina před obličej svůj vždycky, a když jest mi po pravici, nikoli se nepohnu.*“ (Žalm 16,8) Kromě toho nehleděl na drsné cesty, po kterých musel jít, ale na slavný konec cesty: „*Tělo mé v bezpečnosti přebývatí bude... Známostou učiníš mi cestu života; sytost hojného veselí jest před obličejem tvým a dokonalé utěšení po pravici tvé až na věky.*“ (Žalm 16,9.11)

Eliáš tedy utekl právě proto, že neměl vždycky před sebou Hospodina a že hleděl více na obtížnost cesty, než na slavný konec, ke kterému vedla. To, že jeho oddaný život nedokázal způsobit žádnou změnu, zlý stav lidu ani pronásledování, kterému byl vystaven, by ho nikdy nepohnuly k tomu, aby odešel z cesty služby, kdyby byl představoval Hospodina před svůj obličej. A co záleží na drsnosti cesty, jestliže končí vzetím do nebe ve voze slávy!

A tak Hospodin opět mluví k Eliášovi: „*Vyjdí a stůj na hoře před Hospodinem.*“ Tato slova odkrývají tajemství jeho pochybení. Eliáš může udávat přijatelné důvody pro útěk do jeskyně, ale pravý důvod je, že zanedbal udržovat Hospodina před sebou. Tajemství smělého svědectví před Achabem, jeho síla vzkřísit syna vdovy, moc přivést z nebe oheň a přikázat dešti bylo prostě to, že se pohyboval a jednal ve víře před živým Bohem. Na druhé straně tajemství jeho útěku bylo to, že jednal ve strachu před smrtelnou ženou. Když se obrací na odpadlického krále, může říci: „*Hospodin, před jehož obličejem stojím.*“ Když hledí na zlou královnu, je to, jako kdyby říkal: „Jezábel, před kterou prchám.“

Eliáš se musí naučit ještě jiné lekci, jestliže má být vědomě přiveden do Hospodinovy přítomnosti. Na Karmeli viděl sestupovat oheň, při příchodu deště viděl „nebesa zamračená oblakem a větrem“, a Eliáš spojil přítomnost Hospodina s těmito děsivými projevy přírody. Myslel si, že jako výsledek těchto mocných úkazů Boží moci se celý národ obrátí k Bohu v hlubokém pokání, a pro tu chvíli lidé skutečně padli na tváři své a uznali: „*Hospodin jest Bohem.*“ Ale ke skutečnému oživení nedošlo. Eliáš se musel naučit, že vítr a zemětřesení a oheň skutečně mohou být služebníky k probuzení lidí, ale pokud není slyšen „*hlas tichý a jemný*“, není pro Boha ve skutečnosti získán nikdo. Hřmění ze Sinaje musí být následováno tichým a jemným hlasem milosti, jestliže srdce člověka má být dosaženo a získáno. Bůh nebyl v tom větru, zemětřesení ani v ohni, ale v onom tichém a jemném hlasu.

„*A za ohněm hlas tichý a temný /jemný/, což když uslyšel Eliáš, zavinul tvář svou pláštěm svým, a vyšed, stál u dveří jeskyně.*“ Eliáš je v přítomnosti Hospodina a okamžitý účinek je, že „*zavinul tvář svou pláštěm*“. Když je pryč od Hospodina, mluví o sobě, v Hospodinově přítomnosti se skrývá. Ale v jeho srdci je stále ještě pýcha, hořkost a hněv, a tak mu Hospodin znovu klade zkoumající otázku: „*Co tu děláš, Eliáši?*“ Bůh chce mít ve Svě přítomnosti vše odkryté. Eliáš opět ulehčuje svému duchu. Vše, co říká, je pravdivé, pokud jde o skutečnost, ale duch, ve kterém to je řečeno, je naprosto chybný. Je snadné rozeznat zraněnou pýchu a zahořklého ducha, který číhá za jeho slovy a vede proroka, aby mluvil dobře o sobě a nic než zlé o Božím lidu.

Když prorok zopakoval svou žalobu a ukázal, co je v jeho srdci, musí slyšet Boží vážný rozsudek.

Hospodin předně říká: „*Jdi, navrať se cestou svou.*“ Prorok se musí vrátet po svých stopách. Pak musí ustanovit jiné nástroje, aby dále konaly Hospodinovo dílo. Žaloval Eliáš na zlo Božího lidu? Nyní bude jeho smutným posláním, aby ustanovil Hazaele za krále nad Sýrií – nástroj k trestání Božího lidu. Utekl Eliáš před pohružkou zlé Jezábel? Pak musí ustanovit Jéhu, aby byl králem nad Izraelem – nástrojem k vykonání soudu nad Jezábel. Mluvil Eliáš dobře o sobě a myslel si, že je jediný, kdo zůstal? Pak musí ustanovit Elizea, aby byl prorokem místo něho. Zapomněl prorok ve své žalobě tak na Boha a na vše, co Bůh konal v Izraeli, že si myslel, že zůstal sám a že je jediným člověkem, skrze kterého Bůh může působit? Pak se musí dovědět, že

Bůh má sedm tisíců těch, kteří neskláněli svá kolena před Bálem. Eliáš skutečně velmi horlil pro Boha, ale nebyl schopen objevit skrytých sedm tisíců Hospodinových. Mohl vidět zlo u množství lidu, mohl vidět, co Bůh učinil v soudu, ale nebyl schopen rozeznat, co Bůh činí v milosti.

Před tímto vážným poselstvím musí prorok umlknout. Už nemá o sobě co říci. Na Karmeli řekl před králem a před vším Izraelem: „*Já sám toliko pozůstal jsem prorok Hospodinův.*“ Na hoře Oréb dvakrát řekl v přítomnosti Hospodina: „*Zůstal jsem já sám.*“ Ale nakonec se musí naučit té ozdravné lekci, že je jen jedním ze sedmi tisíců.

Nakonec si smíme všimnout jiného dojemného rysu v této události, a tím je **něžná ohleduplnost** Božího jednání, kterou projevuje i ve chvíli káráni.

Kdosi jiný řekl: „Bůh jednal vůči Eliášovi jako vůči milovanému a věrnému služebníkovu dokonce i ve chvíli, kdy mu dává pocítit jeho selhání v energii víry; neboť **o tom neuvědomuje druhé**, ačkoli nám to sdělil pro naše naučení.“

IX. OCHOZIÁŠ: POSELSTVÍ SMRTI

(2. Královská 1)

Když Eliášova veřejná služba začala poselstvím soudu králi Achabovi, tu se uzavírá poselstvím smrti jeho zlému synu Ochoziášovi. O tomto muži čteme: „*Činil zlé věci před obličejem Hospodinovým, a chodil po cestě matky své, i po cestě Jeroboáma syna Nebatova, který přivodil k hřešení lid Izraelský.*“ (1. Královská 22,53) Jeho charakter spojoval bezuzdnost jeho otce s fanatickým modlářstvím jeho matky. Těch tři a půl roku hladu, odhalení Bále na hoře Karmel, soud nad falešnými proroky, vážné Boží jednání s jeho otcem, to vše muselo být Ochoziášovi velmi dobře známo, ale pokud se jeho týká, vše bylo nadarmo. Byl lhostejný ke všem varováním a „*sloužil také Bálovi a klaněl se jemu, čímž popudil k hněvu Hospodina Boha Izraelského, vedle toho všeho, což činil otec jeho*“.

Je však nemožné zatvrdit se proti Bohu a mít prospěch. Kolem zlého krále se hromadí těžkosti. Moábští se zprotivili a on sám byl těžce nemocen pádem z horního pokoje ve svém paláci. Způsobí tato nemoc, že král procitne a obrátí své myšlenky k Hospodinu, Bohu Izraele? Žel, v době, kdy se

mu dařilo dobře, žil bez Boha, a v těžkostech opovrhne Hospodinovým trestáním. V době, kdy byl zdrav, sloužil modlám se vši fanatickou horlivostí své matky, a v nemoci není jeho zkažená mysl schopna uniknout jejich démonické moci. Místo aby se s lítostí obrátil k Hospodinu, Bohu Izraele, dotazuje se Belzebuba, boha Akaron, zda se uzdraví.

Akaron bylo v té době velkou pohanskou věštírnou – svatyní sidonského boha Belzebuba (Baal – Sebuba, což přeloženo znamená: „boha much“). Jeho ctitelé mu přičítali moc uzdravovat nemoci a vyvrhovat ďábly. Proto v novozákonní době farizeové obžalovávají Pána, že vyhání demony skrze moc Belzebuba. O generace předtím se Saul ve své krajní nouzi obrátil k démonům, ale jen proto, aby skrze proroka Samuele uslyšel své bezprostřední odsouzení. Ochoziáš ve svých dnech opakuje hrozný hřích krále Saule. Přemožen svými těžkostmi, i on drze a nezakrytě uráží živého Boha, když si vyžaduje pomoc od démonů, a podobným způsobem slyší své konečné odsouzení vyslovené prorokem Eliášem.

Žel, že lidé našich dnů a doby se nenechali varovat hrozným příkladem těchto králů a jejich hříchů. Na všech stranách lidé uprostřed svých bolestivých trápení a těžkých situací vztahují své ruce k démonům. Když žili bez Boha ve dnech svého blaha a prosperity, když ve dnech svého neštěstí nečinili pokání a odmítali uznávat Boha, upadají pod moc démonů. Učenci, spisovatelé i náboženští vyznavači se horlivě zaměstnávají spiritismem. Ani intelekt, ani představivost, ani lidské náboženství nemohou zachránit před upadnutím pod přitažlivost démonů; neboť ten, kdo si zahrává se zlem, je od něho zničen a sám zpečetuje svůj osud. *„Tajemství nepravosti /bezzákonnosti/ již působí.“* (2. Tes. 2,7) Když lidé opustili Boha a opovrhli evangeliem, připravují se k tomu, aby se podřídili vedení *„toho nešlechtníka, jehož příchod jest podle mocného díla satanova, se vši mocí a divy i zázraky lživými, a se všelikým podvodem nepravosti v těch, kteří hynou, protože lásky k pravdě nepřijali, aby spaseni byli. A proto pošle jim Bůh mocné dílo podvodu, aby věřili lži, a aby odsouzení byli všichni, kteří neuvěřili pravdě, ale oblíbili sobě nepravost.“* (2. Tes. 2,9-12)

Odpadnutí od pravé víry připravuje cestu pro spiritismus a spiritismus připravuje cestu pro člověka hříchu, jehož příchod je podle Satanovapůsobení.

Ale lidé zapomínají, tak jako na to zapomínal Ochoziáš, že náš Bůh je

oheň spalující a že jestliže lidé opovrhují Jeho milostí a urážejí Jeho majestát, On je nakonec přivede na soud a podrží Svoji slávu. Ochoziáš musí toto naučení drazé zaplatit. Poučen andělem Hospodinovým, Eliáš vstupuje do cesty královým služebníků s poselstvím od Hospodina, které vyhlašuje jeho zlý osud. Král nepovstane opět ze svého lože, „*ale jistotně umře*“. Jak někdo jiný řekl: „Smrt musí vydat svědectví o pravdě a o Boží existenci, když nevěra popře a zavrhne každé jiné svědectví.“

Toto je tedy Eliášovo poslední poselství, dříve než je vzat z jeviště viny do jeviště slávy. Pro chudou vdovu v jejím osamělém domě byl „*vůně života k životu*“, pro odpadlého krále v jeho bezbožném paláci byl „*vůně smrti k smrti*“.

Když předal své poselství, stahuje se na vrchol hory. V mravním oddělení od provinilého světa své doby a duchovně nad ním, byl nedosažitelný pro nenávist lidí a moc démonů. Svaté, šťastné oddělení, které svědčí, jak úplně člověk s týmiž hnutími myslí může být obnoven k oné klidné důvěře, která je vlastním podílem Božího muže. Odpadlický král, pronásledující Jezábel, velitelé a jejich padesát vojáků už pro Eliáše neznamenaají žádné obavy, když v klidné důvěře v živého Boha sedí na vrchu hory a čeká na ten poslední výjev, ve kterém přejde do domova slávy.

Jak požehnané je postavení těch, kteří uprostřed rychle blížícího se odpadnutí křesťanstva, podobni Eliášovi v jeho době, stojí stranou tohoto přítomného zlého světa a klidně odpočívají v očekávání té velké chvíle, kdy k hlasu Pána přejdou do jeviště slávy, aby provždy byli s Pánem.

V tomto postavení mravního oddělení je Eliáš nejen nenapadnutelný od svých nepřátel, ale oheň od Boha je mu k dispozici pro jejich zničení. Shledává vpravdě, že anděl Hospodinův, který posílá poselství soudu bezbožnému králi, je také anděl Hospodinův, který „*vojensky se klade okolo těch, kteří se ho bojí, a zastává jich*“ (Žalm 34,8). A tak dva velitelé a jejich padesát mužů zahynou ohněm z nebe. Král si uvědomuje, že má co činit s mužem nemalé moci, a posílá své velitele, dobře opatřené, aby učinili jednoho muže poslušným jeho kategorického příkazu. Eliáš, naprosto nedotčen touto vojenskou přehlídkou a předvedením počtu, klidně odpovídá: „*Jestliže jsem muž Boží, nechť sestoupí oheň s nebe, a sžije tě i tvých padesát*.“ Jestliže je Eliáš muž Boží, pak je Bůh s Eliášem a Ochoziáš se musí naučit, že králové se všemi svými vojsky nemají žádnou moc proti jednomu muži, je-li s ním Bůh.

V tomto mocném výjevu je však hlubší naučení. V Eliášově příběhu sestupuje dvakrát oheň z nebe, ale v různých okolnostech. Na Karmeli „*spadl oheň Hospodinův a spálil oběť*“. Oheň spadl na oběť jako smíření za hříchy provinilého lidu a lid vyšel svobodný – ani jeden Izraelita nebyl zasažen tím ohněm. Jako výsledek byl lid přiveden k Bohu: „*Všecken ten lid padli na tváři své a řekli: Hospodin jest Bohem.*“ Bylo to nastínění oné nepřevýšené chvíle, kdy Kristus „*jednou za hříchy trpěl, spravedlivý za nespravedlivé, aby nás přivedl k Bohu*“. Přešly roky od chvíle, kdy na Karmeli spadl oheň na oběť, a Boží milost, která opatřila oběť a ochránila provinilý lid před ohněm soudu, byla zapomenuta. Obětí bylo pohrdnuto, a nyní opět padá oheň na vrch hory. Bůh opět musí ospravedlnit Svoji slávu stravujícím ohněm. Ale tentokrát tu není žádná oběť mezi svatým Bohem a hříšným lidem. Oběť byla zanedbána, a místo aby oheň spadl na oběť, padá zničujícím způsobem na provinilý lid.

Je to skutečně jen slabé nastínění hrozného osudu, který očekává tento provinilý svět. Po dlouhá století byla hlášána dobrá zvěst o odpuštění hříchů skrze velikou oběť Pána Ježíše Krista. Lidé jí opovrhli, až nakonec v těchto přízní obdařených zemích křesťanstva je jí všeobecně opovrhováno. Bohu se nelze posmívat. Jestliže lidé opovrhují soudem na kříži a pošlapávají nohama Syna Božího, „*nezůstává již oběť za hříchy, ale hrozné nějaké očekávání soudu, a ohně prudká pálivost, který žráti má protivníky*“ (Židům 10,26-27). Jestliže se lidé nechtějí soudem, který spadl na Krista, když byl učiněn tou velkou obětí za hřích, naučit, že Bůh je Bůh milosti, který může odpustit, budou se muset skrze soud, který spadne na ně samé, naučit, že Bůh je oheň stravující, který odplácí všem těm, kdo opovrhují Jeho Synem. Ano, nechť ti, kdo opovrhují, mají na paměti, že Ten, jenž nesl soud na kříži, je Ten, jenž bude zjeven z nebe se Svými mocnými anděly v planoucím ohni, čině pomstu na těch, kteří neznají Boha a neposlouchají evangelia našeho Pána Ježíše Krista.

Tváří v tvář varování Božího slova je skutečně dobré, když lidé chtějí následovat příkladu třetího velitele, který prosí o milosrdenství a nalézá je.

V tomto posledním výjevu se Bůh veřejně přiznává k Eliášovi a užívá Svého napraveného služebníka, který beze strachu svědčí o Bohu, a to právě v tom městě, z kterého na pohružku od jedné ženy uprchl. V poslušnosti slova Hospodinova a beze stopy strachu sestupuje tento osamělý muž, doprovázený vojskem nepřátelského krále, do pevnosti nepřítele, aby se tam

zastal Boží slávy tím, že opakuje poselství o smrti. Je tam odpadlický král, možná, že tam je zlá Jezábel, ale žádná nenávist králů, ani pohrůžky násilných žen nevzbuzují jakýkoli strach v tomto napraveném muži, který opět jde v důvěře v živého Boha, má svět za sebou a před sebou slávu.

O staletí později je tento poslední veřejný čin v Eliášově historii připomenut učedníky Pána Ježíše (Lukáš 9,51-56). Jeho pozemská stezka se chýlila k závěru, „*když se doplnili dnové vzetí jeho vzhůru*“. On „*se na tom ustavil, aby šel do Jeruzaléma*“ a Jeho cesta vedla Eliášovou zemí, a přesně tak, jako za starých dnů tito Samaritáni zavrhli Pánova služebníka, který měl být vzat nahoru, tak v podobných okolnostech zavrhuje Pána samého. Věčná vrata se měla otevřít Králi slávy. Od vítězství na kříži bylo nebe připraveno přijmout Pána, udatného válečníka /mocného v boji – Žalm 24/, ale na zemi, jak čteme, „*nepřijali Ho*“. Učedníci cítí urážku, učiněnou jejich Pánem a Mistrovi. Málo si uvědomovali výši slávy, do které šel, málo dovedli vidět rozsah požehnání, otevřený Jeho novým místem ve slávě. Ale milovali Pána, a jako Eliáš povolal oheň z nebe na urážející velitele, tak oni chtěli zkazit ohněm z nebe tyto vyzývavé Samaritány.

Jejich přání nebylo mravně chybné; vedla je náklonnost k Pánu. Spravedlnost vůči těm, kteří zavrhovali Krista, to vyžadovala, a vskutku, jak jsme viděli, přijde čas, kdy Pán bude zjeven z nebe v soudu v hořícím ohni a vykoná pomstu na světě, který Krista zavrhuje. Ale tento čas tu ještě není. Mezi dnem, kdy Pán byl vzat do nebe, a chvílí, kdy přijde z nebe v soudu, tu trvá nejzávažnější období v historii světa – období, během kterého Bůh udílí milost právě tomuto Krista zavrhujícímu světu. O tom učedníci věděli málo nebo nic. Dovedli rozumět soudu, vyslovenému nad zemí, ale nedovedli se vznést k myšlence milosti, udílené z nebe. Taková však je ta slavná pravda: skrze vzkříšeného Krista zvěstuje Bůh světu hříšníků milost. „*Skrze toho zvěstuje se vám odpuštění hříchů.*“ (Skutky 13,38)

X. JORDÁN: OHNIVÝ VŮZ

(2. Královská 2,1-15)

V tomto životě, bohatém na události, jde Eliáš od jednoho divu k druhému, a závěrečný výjev je největším ze všech. Není pozoruhodnější cesty, než je

putování v jeho posledních dnech z Galgala k Jordánu. Veden Duchem Božím, navštěvuje místa, která nápadným způsobem mluví o Hospodinovu jednání s Izraelem.

Předně můžeme vidět, že prorok je doprovázen Elizeem, který byl pomazán místo něho. Nyní přišel čas, aby Eliáš vystoupil do nebe a zanechal Elizea, aby na zemi reprezentoval člověka, jenž byl vzat do nebe. **Výchozím bodem Elizeovy služby je člověk, který vystoupil nahoru.** Má být na zemi svědectvím o moci a milosti, které mohou člověka spravedlivým způsobem vzít do nebe přes hříchy, smrt a všechnu moc nepřítele.

Dále můžeme vidět, že jestliže člověk na zemi má být schopen vhodně reprezentovat člověka v nebi, pak i on musí projít cestu, která vede přes Galgala, Bethel a Jericho k břehům Jordánu, aby tam měl svůj zrak naplněný slávou nanebevstoupení.

V těchto velkých tajemstvích máme nápadný obraz pravého postavení křesťana, když prochází tímto světem. Jestliže jsme na krátký čas ponecháni na zemi, je to proto, abychom mohli představovat Člověka, který odešel do nebe – Krista Ježíše, Člověka ve slávě. Jak veliká čest se nám dostala, abychom chvíli zůstávali jako svědectví pro Krista ve světě, jímž On byl zavržen. Snad v tomto světě zaujímáme jen nízké a nevýznamné postavení, ale jsme zde pro vysoký účel. Pro nic menšího, než abychom v každodenním životě představovali Krista. To jistě rozjasní i ten nejvíce monotónní život a přinese útěchu a sílu do těch nejsmutnějších okolností.

Nuže, abychom mohli být náležitým svědectvím, musíme ve zkušenosti svých duší něco vědět o těch velkých pravdách, nastíněných na této poslední Eliášově cestě. I my musíme cestovat z Galgala k Jordánu a získat vidění nahoru vystoupivšího a oslaveného Člověka, dříve než můžeme nějakou mírou zjevovat Jeho milosti a výtečnosti ve světě, z něhož byl vyvržen.

Galgala bylo toho památného dne výchozím místem. V Galgala byl Izrael oddělen pro Boha obřízkou, a tam, když byli obřezáni, Bůh mohl lidu říci: „*Dnes jsem odjal pohanění Egyptské od vás.*“ (Jozue 5,9) Tam bylo odřezáno tělo a bylo odňato egyptské pohanění. U Rudého moře byli vysvobozeni od Egypta, ale dokud nebyli obřezáni na březích Jordánu, nebylo odňato pohanění Egypta.

Z Epištoly Koloským víme, že obřízka je obrazem „svléknutí těla¹ těla² /svléknutí těla masa/“. Smrtí jsme byli osvobozeni od té zlé věci, kterou Slovo Boží nazývá tělem² /masem/. Ale toto vysvobození je ve smrti Krista, a víra přijímá to, že jsme zemřeli s Kristem. Na této velké skutečnosti založeno, nalézáme napomenutí: „*Mrtvěte nyní své údy, které jsou na zemi.*“ Apoštol nám ihned říká, co tyto údy jsou: „*smilstvo, nečistota, vášeň, zlá žádost a lakomství, které je modloslužbou.*“ Potom také máme odkládat „*hněv, prchlivost, špatnost, rouhání, hanebné mluvení*“ a lhaní (Kol. 3,5.8 – přel.). Je důležité mít na paměti, že toto nejsou údy těla¹, nýbrž údy těla². Údy těla¹ máme vydávat Bohu (Římanům 6,13), údy těla² máme mrtvit. Opět to není tělo², které jsme vybízeni, abychom mrtvili, ale **údy těla²**. S tělem² bylo jednáno na kříži. Toto víra přijímá, ale v každodenním chození máme odřezávat každé ukázání se těla² – těch ošklivých a zlých věcí, v nichž jsme žili, když jsme byli ve světě. Tou mírou, jakou jsou tyto věci na nás ještě viděny, tou mírou na nás ještě lpí pohanění Egypta. Neboť všechny tyto věci vyhlášují nejen to, že jsme byli ve světě, ale i způsob života, jakým jsme ve světě žili, a proto se pro nás stávají pohaněním. Avšak jestliže jsou tyto známky těla² odřezány a už nejsou viděny, pak je pohanění Egypta odejmuto, neboť jestliže tyto věci pominuly, nikdo nemůže říci, jací lidé jsme byli, když jsme žili ve světě. Toto mrtvení údů těla² je Galgala křesťana, a stejně jako Jozue se v průběhu svých vítězství stále znovu vracel do Galgala, tak se křesťan po každém novém vítězství musí mít na pozoru před projevy těla a bez váhání je odmítnout. To je první zastávka na cestě a její důležitost nemůže být dostatečně ceněna. Jestliže máme představovat Člověka, který odešel do nebe, jak nezbytné je, aby každý projev těla² byl zcela odsouzen a odmítnut.

Bethel je další zastávka. Hluboký význam tohoto známého místa nalézáme v Jákobově příběhu. Na své cestě z Bersabé do Cháran odpočíval na jistém místě, kde strávil celou noc. Ukládá se ke spánku, když zem má za lůžko a kámen za podušku. Ve snu se mu zjevuje Hospodin a dává mu bez jakékoli podmínky tři zaslíbení (1. Mojžíšova 28,10-15):

1. Ohledně země: Ta má být dána Jákobovi a jeho semeni. Izrael vzal zemi do vlastnictví a opět ji na půdě odpovědnosti ztratil. Až dodnes ji podle tohoto zaslíbení a na základě svrchované milosti nevlastnil.

¹ řecky: soma

² řecky: sarx

2. Pokud jde o Izrael, Jákobovy potomky: Ti se mají rozmnožit jako prach země a rozšířit se na západ a na východ a na sever a na jih, a skrze Izrael má být požehnáno všem čeledím země.
3. Pokud jde o Jáкова samého: Dvacet let bude poutníkem a bude snášet těžkosti a nebezpečí, ale je Hospodinem ujištěn o tom, že On bude s ním a zachová ho a opět ho přivede do této země. „*Nebo neopustím tebe,*“ říká Hospodin, „*až i učiním, což jsem mluvil tobě.*“

Tak Bethel svědčí o Boží neproměnné věrnosti k Jeho lidu, když pro něj zajišťuje místo a zachovává jej pro to místo, a tak udržuje a stará se o každého, aby žádný nezahynul, ať už je cesta jakkoli tvrdá a dlouhá.

Když jako křesťané putujeme tímto světem, jak je to požehnané, máme-li jistotu, že domov, ke kterému jdeme, je pro nás zajištěn toutéž neměnicí se Boží věrností. Apoštol nám může připomenout, že jdeme „*k dědictví neporušitelnému a neposkvrněnému a neuvadlému, které se chová v nebesích vám*“ (1. Petra 1,4). Izrael měl zemi zabezpečenou na světě, ale křesťan má domov, zabezpečený v nebi.

Ale ještě více, neboť stejně jako Izrael je uchováván pro tu zemi, tak také křesťané jsou „*mocí Boží ostrůvkem skrze víru k spasení, které hotovo jest, aby zjeveno bylo v čase posledním*“ (1. Petra 1,5).

A až nakonec budeme shromážděni domů, bude shledáno, že ani jeden z těch Jeho nebude chybět. Cesta může být daleká, může být drsná, protivensství velké, boje prudké – můžeme často klopýtat a padat – ale Pánova slova k Jákovovi jsou apoštolem použita na nás: „*Nikoli nenechám tebe, aniž tě opustím.*“ (Žid. 13,5) Jestliže nám Galgala mluví o neměnicím se zlu těla² /*masa*/, jehož každé hnutí musí být odmítnuto, Bethel mluví o neměnicí se Boží věrnosti, ve které naše duše mohou spočívat v dokonalé důvěře.

Ale v prorokových dnech bylo svědectví Galgala a Bethel o Hospodinově vztahu k Izraeli pouhou vzpomínkou, která mohla být do paměti přivolána jen vírou. Pro oko se Galgala a Bethel staly svědectvím o hříchu lidu. Amos, pastýř, obviňuje lid z přestoupení v Bethel a z rozmnoženého přestoupení v Galgala (Amos 4,4). Bethel jako místo, kde bylo umístěno jedno ze zlatých telat, bylo středem modlářství; a když přestoupení s modlami bylo všeobecné, v Galgala bylo rozmnožené. Eliášova víra hledí přes ten hrozný hřích národa a uznává, že Božím úmyslem je mít lid, postavený stranou pro Sebe a přivedený do požehnání na jediném základu Jeho neměnicí se věrnosti a milosti bez podmínek.

Podobně v posledních dnech křesťanské domácnosti se kříž, který je z Boží strany svědectvím o soudu nad tělem² /*masem*/, stal v ruce člověka předmětem všeobecného modlářství, a tak svědectvím o jeho hříchu. Kolik je takových, kteří se klanějí kříži a přitom s ošklivostí zavrhnou vše, co kříž znamená, a nenávidí Krista, který na kříži trpěl. Také Bethel – znamenající Boží dům – místo požehnání pro ukázání všeho, co je Bůh ve Své neproměnné věrnosti, bylo degradováno na budovu ze dřeva a kamení, aby byla ukázána pýcha a sláva člověka. Nic, ani v Eliášových dnech ani v naší době, tak přesvědčivě nedokazuje krajní zkázu toho, co vyznává Boží jméno, jako zkáza toho, co původně pocházelo od Boha. Tu už není žádná naděje a nezbyvá nic, než jen soud.

To je před nás postaveno na další zastávce Eliášovy cesty. Prorok je poslán do Jericha, města, proti kterému Bůh vyslovil zlořečení. Člověk to město ve vzdoru proti Bohu znovu vystavěl, a tím na sebe přivedl soud (1. Král. 16,34). Tak se Jericho stává svědectvím o Božím soudu proti těm, kteří se protíví Jeho lidu a vzpouzejí se proti Němu. Eliášova víra předem viděla, že tento vzpurný národ jde vstříc soudu, tak jako dnes víra rozeznává, že vyznávající křesťanstvo rychle spěchá vstříc svému neblahému osudu.

Z Jericha jde Eliáš cestou k Jordánu. Jako předobraz je Jordán řekou smrti. Skrze něj Izrael prošel suchou nohou do země, a nyní jím opět Eliáš a Elizeus přecházejí po suché zemi. Ale pro ně je to cesta úniku ze země, která byla pod soudem. Tento průchod Jordánem se stává svědectvím, že všechna spojení mezi Bohem a Izraelem na základě jeho odpovědnosti jsou přerušena. Na Izraeli leží soud a víra poznává, že smrt je jediná cesta úniku před přicházejícím soudem.

Galgala nám říká, že tělo² /*maso*/ musí být odmítnuto a pohanění Egypta odejmuto, jestliže Izrael má zdědit zem.

Bethel mluví o Božím svrchovaném úmyslu žehnat Svému lidu na základě Své milosti bez podmínek.

Jericho svědčí o tom, že na základě odpovědnosti je národ pod soudem.

Jordán svědčí o tom, že jediná cesta úniku před soudem je skrze smrt.

Nemůžeme v této tajuplné cestě vidět nastínění dokonalé cesty Pána Ježíše uprostřed Izraele? V Něm nebylo vidět žádné pohanění Egypta. Chodil a žil ve světle neproměnné Boží věrnosti vůči Jeho zaslíbením. Varoval národ před přicházejícím soudem a šel cestou smrti, která přetrhla všechna pouta s Izraelem podle těla², a otevřel dveře úniku pro Své učedníky před

soudem, který přicházel na národ.

Ale jestliže v Eliášovi vidíme nastíněnou cestu Pána Ježíše tímto světem k nebeské slávě, a to cestou smrti, vidíme v Eliášovi také obraz věřícího, který se upřímně činí zajedno s Kristem; v duchu se dává cestou, vedoucí vně tohoto světa, a když viděl Krista vystupovat otevřenými nebesy do onoho nového místa ve slávě, vrací se na svět, jenž je pod soudem, aby svědčil v milosti o Člověku, který odešel do slávy. V Eliášových dnech bylo v Bethel a Jerichu mnoho prorockých synů, ale jen jeden člověk se vydal na cestu s prorokem. Synové proroků měli velkou známost a mohli Elizeovi říci, co se má stát, ale neměli srdce, aby následovali Eliáše. A mnozí dnes vědí mnoho o Kristu, jsou dobře vyučeni v Písmu, ale nejsou připraveni přijmout místo venku s Kristem a málo vědí o svém místě s Kristem v nebi.

Můžeme se potom ptát, jakou silou je duše uschopněna podniknout tuto cestu? Elizeův příběh nám odhaluje toto tajemství. Někdo jiný poukázal na některé z kroků, jimiž byl veden k tomu, aby doprovázel Eliáše. Předně byl k Eliášovi **přitahován**. Byl tu v jeho historii den, kdy Eliáš „šel mimo“ něho a uvrhl na něj svůj plášť. A nebyl to velký den v naší historii, kdy Pán Ježíš šel blízko nás a my jsme přišli pod moc Jeho milosti a se zalíbením jsme „šli za Ním“? Ale ačkoli jsme byli přitahováni ke Kristu, tu jako u Elizea zde byla přirozená pouta, která nás zadržovala. Naše potřeba a Jeho milost učinily Krista velmi přitažlivého, ale On neměl u nás první místo. Avšak v Elizeově příběhu přišel čas, kdy přirozená pouta byla přetržena, a potom čteme: „A vstav, šel za Eliášem a **přisluhoval jemu**.“ Jedna věc je být Kristem zachráněni – být jakoby pod ochranou Jeho pláště – ale jiná etapa v naší historii je, když rozhodně vyjdeme, abychom pro Něho byli užiteční – abychom Mu sloužili. Znamená to, že se vzdáme svého povolání, abychom Ho následovali, že se zády obrátíme k domovu a ženě a dětem? Ne nezbytně. Ale znamená to, že zatím co kdysi jsme vykonávali své povolání prostě s nějakými sobeckými cíli, stává se nyní naším předmětem Kristus. Zatím co neobrácené dítě snad poslouchá rodiče, protože je to správné a také z přirozené náklonnosti, obrácené dítě bude poslouchat, protože se to líbí Kristu. A když se Kristus stává předmětem, může být vpravdě řečeno, že jdeme za Ním a sloužíme Mu.

Ale když následujeme Krista, rosteme v poznání Krista, a to vede k další zastávce v historii naší duše: stáváme se **připoutáni** k Němu. To je v Elizeově

příběhu dojemně ilustrováno. Při oné cestě posledního dne třikrát může Eliášovi říci: „*Nespustím se tebe.*“ To je řeč srdce, které je přidržováno náklonností. A láska je podrobena zkoušce. V Galgala, Bethel a Jerichu je Elizeus testován Eliášovými slovy: „*Posed' tuto.*“ A třikrát přišla odpověď: „*Nespustím se tebe.*“ I když Eliášova cesta vede do Bethel, města zlatého telete, do Jericha, města zlořečení, a k Jordánu, řece smrti, přece ho Elizeus chce následovat v síle lásky. Tak Rut mohla v dřívějším dni říci: „*Kam se koli obrátíš, půjdu.*“ A později Šimon Petr říká, když se mnozí odvrátili a už s Pánem nechodili: „*Pane, ke komu půjdeme?*“ Milost přitáhla těch dvanáct ke Kristu a láska je udržela u Krista.

Nadto přichylnost srdce vede k plnému **ztotožnění** s Eliášem. Třikrát na této poslední cestě užívá Duch Boží slovo: „*oba*“, které mluví o spojení. V Jerichu „*šli tedy oba*“ dále. U řeky „*oni oba zastavili se u Jordánu*“. A když byly vody udeřeny, „*přešli oba po suše*“. Láska ráda přijímá skutečnost, že jsme byli s Kristem učiněni zajedno v místě soudu a u vod smrti.

Ale ještě více. Když jsme byli s Kristem učiněni zajedno ve smrti, tu se to stalo proto, abychom s Ním mohli mít ve vzkříšení vzácné **společenství**. A také to je nastíněno v tomto milém příběhu, neboť když skrze řeku smrti přešli na novou půdu, čteme: „*Tak se stalo, že když přece jdouce, rozmlouvali.*“ Možná, že jsme byli obráceni před dlouhými roky, ale chodíme stále s Kristem a rozmlouváme s Kristem, když jdeme svou cestou?

Jak požehnaně ukazuje Elizeus cestu, po které je věřící veden, aby následoval Krista vně tohoto světa, určeného k soudu, do Jeho nového místa ve slávě vzkříšení. **Přitažen k Němu** v milosti, **připoután k Němu** v lásce, **ztotožněn s Ním** ve smrti a **těšící se ze společenství s Ním** ve vzkříšení.

Když přišli na druhou stranu Jordánu, jsou mimo zemi, a vše je ihned změněno. Teprve tam Eliáš říká: „*Žádej sobě, co chceš.*“ Milost dává celou moc vzkříšeného člověka k dispozici Elizeovi. Smrt otevřela cestu proudu svrchované milosti. Žel, jak málo si uvědomujeme tu hlubokou skutečnost, že všechna milost a moc vzkříšeného Krista nám je k dispozici. Jaká příležitost pro Elizea! Potřebuje jen prosit, aby obdržel. Prosí za dlouhý život nebo za bohatství nebo moc nebo moudrost? Ach nikoli. Jeho víra, která se vznáší nad vším, po čem by mohlo toužit přirozené srdce, ihned prosí o dvojnásobný díl Eliášova ducha. Uvědomuje si, že má-li zůstat na zemi na místě Eliáše, bude potřebovat Eliášova ducha. Nepřenáší nás tento výjev v našich myšlenkách do horního pokoje v Janu 14? Pán Ježíš stál před tím, aby opustil

Své učedníky a vystoupil do slávy. A ačkoli neříká: „*Žádej sobě, co chceš!*“ přece jakoby říká: „*Já budu prosit za vás.*“ „*A já prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky.*“ (Jan 14,15) Jak pomalí jsme k tomu, abychom si uvědomili, že božská Osoba vystoupila do nebe a božská Osoba přišla dolů z nebe, aby bydlela ve věřících. A Osoba, která přišla dolů je tak velká jako Osoba, která vystoupila nahoru. Jestliže jsme ponecháni na této zemi, abychom představovali Krista jako vyvýšeného Člověka, budeme potřebovat, jak jeden řekl, „sílu, která Mu odpovídá“.

Elizeus si žádal nesnadnou věc, nicméně mu bude dána, jestliže, říká Eliáš, „*uzříš mne, když budu vzat od tebe.*“ „*Tak se stalo, že když přece jdouce, rozmlouvali, aj, vůz ohnivý a koni ohniví rozdělili je na různě. I vstoupil Eliáš u vichru do nebe*“ a Elizeus to viděl. Viděl Eliáše vystupovat do slávy, ale na zemi ho „**už nevidí**“. Apoštol říká: „*A ačkoli jsme znali Krista podle těla, ale nyní již více neznáme.*“ A jaký je výsledek, když apoštol vidí Krista ve slávě? Odpovídá: „*Je-li kdo v Kristu, nové stvoření jest. Staré věci pomínuly, aj, nové všecko učiněno jest.*“ (2. Kor. 5,16-17) A také toto je ukázáno v tomto zvláštním příběhu, neboť čteme, že Elizeus „*uchopiv roucho své, roztrhl je na dva kusy*“.

Ale nejenže se odděluje od „starých věcí“, nýbrž činí je také nepoužitelnými. Nesložil je pečlivě a nedal stranou, aby bylo připraveno pro opětné použití někdy v budoucnosti, ale „*uchopiv roucho své, roztrhl je na dva kusy*“. Provždy s ním skončil. Nadále je oblečen v plášť Eliášův. Ale to je plášť člověka, který odešel do nebe cestou přes Jericho a Jordán. V obrazu šel skrze soud a smrt, a jako výsledek je Bůh volný k tomu, aby poslal zpět Elizea s poselstvím milosti k národu, který je pod soudem. Ale aby svědectví mělo nějakou moc, musí být skutečným představitelem člověka v nebi. Jak požehnaně tomu bylo v Elizeově případě, neboť při jeho návratu do Jericha od výjevu uchvácení synové proroctví ihned volají: „*Odpočinul duch Eliášův na Elizeovi. I šli proti němu a poklonili se mu až k zemi.*“

Podobným způsobem, když jsme viděli Krista nahoře a naše zření je naplněno slávami nového stvoření, je naší výsadou oddělit se od společnosti „starých věcí“ a v moci „*Ducha života v Kristu Ježíši*“ představovat Člověka, který odešel do nebe, takovým způsobem, že i sám svět je nucen všimnout si, že jsme byli „*s Ježíšem*“, tak jako v Eliášových dnech řekli: „*Odpočinul duch Eliášův na Elizeovi.*“

Elizeus: „Muž Boží“

Hamilton Smith

OBSAH

PŘEDMLUVA	55
ÚVOD	55
I. POVOLÁNÍ ELIZEA (1. KRÁLOVSKÁ 19,14-21)	58
II. PŘÍPRAVA SLUŽEBNÍKA (2. KRÁLOVSKÁ 2,1-14)	59
III. SYNOVÉ PROROKŮ (2. KRÁLOVSKÁ 2,15-18)	65
IV. MUŽI MĚSTA (2. KRÁLOVSKÁ 2,19-22)	67
V. POSMĚVAČI Z BETHEL (2. KRÁLOVSKÁ 2,23-25)	67
VI. KRÁLOVÉ A JEJICH VOJSKA (2. KRÁLOVSKÁ 3)	68
VII. VDOVIN OLEJ (2. KRÁLOVSKÁ 4,1-7)	71
VIII. SUNAMITSKÁ (2. KRÁLOVSKÁ 4,8-37)	74
IX. DOBA HLADU (2. KRÁLOVSKÁ 4,38-41)	78
X. NASYCENÍ MNOŽSTVÍ (2. KRÁLOVSKÁ 4,42-44)	80
XI. UZDRAVENÍ MALOMOCNÉHO (2. KRÁLOVSKÁ 5,1-19)	81
XII. PROROKŮV SLUŽEBNÍK (2. KRÁLOVSKÁ 5,20-27)	87

XIII.	VYPŮJČENÁ SEKERA (2. KRÁLOVSKÁ 6,1-7)	89
XIV.	SYRSKÉ NÁJEZDY (2. KRÁLOVSKÁ 6,8-23)	90
XV.	OBLEŽENÍ SAMARÍ (2. KRÁLOVSKÁ 6,24 – 7,20)	92
XVI.	SEDM LET HLADU (2. KRÁLOVSKÁ 8,1-6)	96
XVII.	KRÁL SÝRIE (2. KRÁLOVSKÁ 8,7-15)	98
XVIII.	POMAZÁNÍ JÉHU (2. KRÁLOVSKÁ 9)	100
XIX.	ELIZEOVA SMRT (2. KRÁLOVSKÁ 13,14-25).....	101

PŘEDMLUVA

Význam jména Elizeus je „Bůh Spasitel“ a v souhlasu se svým jménem byl Elizeus užít více než všichni proroci za doby Starého zákona, aby provinilému lidu zjevoval Boží svrchovanou milost a milosrdenství. V jeho dnech vládci a instituce země v rukou kněžství zcela selhali v tom, aby udržovali lid ve vztahu k Bohu. Eliášova varování nemohla přivést lid zpět k Bohu. A tak když se zjevila naprostá zkáza Božího lidu, Bůh se uchýlil ke Svě vlastní svrchovanosti a vzbuzuje muže, který nezávisle na svatém a božsky určeném chrámu a na oficiálně a božsky ustanoveném kněžství prochází zemí odpadlých deseti pokolení, koná zázraky milosrdenství a rozdílí Boží milost všem, kdo mají víru, aby ji pro sebe přijali.

Takto v Elizeově příběhu vidíme ilustraci důležité zásady, že ačkoli Bůh pro Svůj lid ustanovuje instituce a nařízení, aby je zachovávali, On jimi není vázán ani omezen, jestliže člověk ve své odpovědnosti zklame. Ve všech těchto cestách svrchované milosti má Elizeus vysokou čest být nastíněním příchodu Krista, toho Pomazaného Božího, který ve Svě době chodil, čině dobře nezávisle na autoritě kněží a vládců, a nárokoval si svrchované Boží právo pozvednout se nad nařízení zákona, jako je sobota, aby hříšníkům prokázal milost.

ÚVOD

Nikdy v průběhu historie Izraele nebyl mravní stav národa tak nízký jako za vlády krále Achaba. O tomto slabém a zlém muži čteme, že „činil Achab, syn Amri, před obličejem Hospodinovým horší věci než kdo ze všech, kteří před ním byli“ (1. Král. 16,30). Zákon byl porušen. Uctívání model se stalo všeobecným. Lidé se klaněli zlatým telatům v Bethel a Dan; falešní proroci zaváděli v Hospodinově zemi své modlářské obřady. Pod vedením krále a jeho modlářské ženy národ odpadl od Hospodina a ukázal být se zralým pro soud.

Přesto se Bůh ještě neodvrací s konečnou platností od tohoto národa, který zasluhuje soud. Místo aby Bůh navštívil lid soudem, který zasluhuje, posílá Svého proroka Eliáše, aby přivedl na světlo jejich skutečný stav a volal je zpět k Sobě. Eliášův život a zázraky byly jedním dlouhým svědectvím proti úplnému odpadnutí národa od mravního zákona a uctívání Hospodina. Roky sucha, oheň z nebe, zničení proroků, soud nad veliteli a jejich padesáti vojáky, neblahý osud, oznámený králi v Nábotově vinici a dopis odpadlému

králi Judy, to vše byly slavnostně vážné žaloby proti převládajícímu zlu.

Žel, Eliášova služba jen přivedla na světlo krajní zkázu národa v odpovědnosti. Jasně ukázala, že nejen národ porušil zákon a upadl do modlářství, ale že i prorocká služba – která měla volat chybní lid zpátky k Bohu – byla zcela bez moci k tomu, aby způsobila nápravu. Přes službu, doprovázenou varovnými znameními hladu na zemi a ohně z nebe je prorok zaslepeným a modlářským národem zavržen. Když naplnil svoji službu, věrný, ale zavržený prorok opouští Izraelskou zem cestou Jordánu – řeky smrti – a je ve vichru vzat do nebe.

Takto, pokud jde o Izrael, je všemu konec. Národ úplně selhal v tom, aby zajistil nebo udržel Boží požehnání na základě plnění svých odpovědností. Zdánlivě nezbývá nic než vykonání soudu, který zasluhuje. Zde však je nám dovoleno vidět divy Božích cest. Neboť Bůh užívá špatnost člověka, aby otevřel zdroje pomoci Svého vlastního srdce. Člověk naprosto selhal a Bůh ukázal, že není lhostejný k hříchu a že ve Svůj čas musí jednat v soudu. Nicméně Bůh je svrchovaný a vyhrazuje si pro Sebe svrchovaná práva milosti. A tak se stane, že místo odřezání národa v soudu se Bůh uchyluje ke Své svrchované milosti. Na jedné straně si pro Sebe zajišťuje ostatek, který neskláněl kolena před Bálem; na druhé straně posílá k provinilému národu službu milosti pro každého, kdo má víru, aby milost pro sebe použil. Protože tato služba je služba milosti, nemůže být omezena na hranice Izraele. Její zdroj leží mimo zem, a i když je poslána Izraeli, je k dispozici i pro pohana.

Elizeus je vyvolenou nádobou, aby nesl tuto novou službu milosti ruinovanému světu. Kdosi řekl, že Elizeus „dokončuje službou milosti v moci života to, co Eliáš proti modlářství započal ve spravedlnosti“. Elizeus se vrací do země, kterou Eliáš opustil. Bylo tam zlořečení; byly tam vdovy s potřebami; v zemi je hlad; nepřátelé se staví proti a nade vším je smrt. Do tohoto jeviště hříchu a zkázy přichází Elizeus s mocí z výsosti, aby uprostřed temného světa ukázal milost z nebe, která může vycházet vstříc potřebě člověka. Tak se stane, že tak, jak jde Elizeus po své cestě, je odstraněno zlořečení, jsou utištěny potřeby vdovy, neplodná žena se stane plodnou, jsou vzkříšeni mrtví, je odvráceno zlo, jsou syceni hladoví, uzdravováni malomocní, nepřátelé jsou uvedeni ve zmatek a poraženi, zemský hlad ustupuje nebeské plnosti a ze smrti vychází život.

Tak se stává zjevným, že Elizeova služba nese zcela jiný charakter, než byl charakter služby jeho předchůdce. Kromě toho způsob života těch dvou

proroků, protože byl v souhlasu se službou každého z nich, byl nutně rozdílný. Eliáš vedl život, který byl z větší části vzdálený lidmi obývaným místům. Elizeus pěstoval důvěrný styk s lidmi ve svém okolí. S Eliášem se setkáváme u osamělého potoka, na poušti a v horské jeskyni; s Elizeem se setkáváme ve městech a vojenských táborech králů. Eliáš je živěn chudou vdovou v Sareptě, Elizeus je hostem bohaté ženy v Sunem.

Tyto rozdíly v životě a způsobech byly správné a krásné ve svém čase. Bylo na místě, že ten, jenž byl právem popsán jako „zapřísáhlý nepřítel všech a všeho, co se dotýkalo cti Hospodina, Boha Izraele“, vedl život v přísném oddělení od národa, který tak přísně odsuzoval. Stejně tak správné bylo, že ten, jehož velkým posláním je vyhlašovat Boží milosrdenství provinilému světu, se volně pohyboval mezi svými bližními.

Nicméně oba proroci žili v téměř svatém oddělení od zla své doby. Když se Elizeus pohybuje mezi svými bližními jako důvěrník králů, příležitostný poradce velkých této země, tu je přece plně oddělený od jejich zlého konání. Zbohacuje druhé požehnáními nebe, ačkoli se spokojuje s tím, aby zůstal chudým člověkem na zemi. Jak někdo jiný tak pravdivě řekl: „Používal své zdroje pomoci a svoji sílu v Bohu pro druhé. Byl bohatý, ale ne pro sebe. Tak – čelí nepřízni přírody (např. u Jordánu) – aniž by sám měl peníze, ulehčuje chudým – bez vojenského zásobování sytí armády – smrtelné věci činí neškodnými – bez chleba dává potravu zástupu a sbírá drobtý – bez léku uzdravuje nemoci – bez vojska poráží nepřátele – v hladomoru zásobuje národ – a ještě ve smrti dává život.“

Ve vsí té záři milosti vede Elizeus naše myšlenky k Tomu, který je mnohem větší, který se stal chudým, abychom my Jeho chudobou zbohatli. V duchu Eliáše Jan Křtitel, ten velký předchůdce Krista, přebýval na pustých místech, aby tam přivedl na světlo zbožný ostatek a aby tam poukazoval na špatnost zlého a cizoložného pokolení. Tak připravoval cestu Pána, jenž jako Syn člověka přišel „jeda a pije“ s dětmi lidí, když se pohyboval mezi potřebnými zástupy a rozdělával Boží milost ve zkaženém světě.

I. POVOLÁNÍ ELIZEA

(1. Královská 19,14-21)

O Elizeovi je prvně zmínka v úkolu, který dal Hospodin Eliášovi v den prorokovy skleslosti (1. Král. 19,16). Zklamán neúspěchem svého poslání, rozhořčen proti vyznávajícímu Božímu lidu a zaměstnán sám sebou, mluvil Eliáš se zraněným duchem dobře o sobě a nic než zlé o Božím lidu. Představoval si, že jen on sám tu je pro Boha a že celý národ je proti němu a usiluje o jeho život.

Eliáš se musí naučit, že Hospodin má jiné nástroje pro vykonání Své vlády, jiné služebníky, aby udržovali svědectví o Něm, a mezi Božím lidem sedm tisíc těch, kteří neskláněli svá kolena před Bálem. Tak se stane, že Eliáš musí jít svou cestou zpět z Orébu a pomazat Elizea, syna Safatova, za proroka místo sebe.

Jak často můžeme být v našich dnech, kdy se zkaženost zvětšuje, s naším omezeným rozhledem vedeni k tomu, že si představujeme, že Boží dílo závisí na jednom nebo dvou věrných služebnících Pána a že jejich odejitím přestane svědectví pro Pána. Musíme se naučit, že ačkoli služebníci odcházejí, Bůh zůstává, a že Bůh připravuje jiné služebníky pro Svou službu. A i když nám to je neznámé, Bůh má Své skryté služebníky, kteří se nesklánějí před přibývajícím zlem.

V poslušnosti k Hospodinovu slovu Eliáš odchází z Orébu, aby vyhledal Elizea. Ten, jenž je vyvolen, aby zaujal místo proroka, se nenachází mezi velkými lidmi země. Bůh nehledí na osoby a při volbě Svých služebníků není omezen na velké a vznešené. Jistě může použít bohaté a učené, krále i kněze tak, jak se Mu to líbí. Ale někdy ukazuje, jak málo si cení toho, na co jsme my pyšní, když dává prostému muži vykonat tu nejvyšší duchovní službu. Může užít malé děvče pro požehnání velkému člověku; může vzít mladíka od stáda ovcí a učinit ho vůdcem Svého izraelského lidu. Může užít snoubenku tesaře, aby přivedl na svět Spasitele světa; a když přivedl na svět Spasitele, může užít několik prostých rybářů, aby obrátil svět naruby. Tak se v Eliášových dnech stane, že povolává prostého rolníka od pluhu, aby byl prorokem své doby.

Kromě toho ti, které Bůh povolává do Své služby, nejsou leniví a pohodlní lidé světa. Elizeus byl ve svém povolání pilný muž. Právě oral „*a dvanáctero spřežení před ním, sám také byl při dvanáctém*“, když k němu přichází

to volání. Tak i David v dřívějších dnech se staral o ovce, když byl povolán, aby se stal králem. A později učedníci vrhali do moře své sítě nebo opravovali sítě, když byli povoláni, aby následovali Krále králů.

Na tohoto činného člověka Eliáš uvrhl svůj plášť zřejmě proto, aby naznačil, že Elizeus je povolán, aby zaujal jeho dosavadní místo, aby zjevoval charakter a jednal v duchu toho, jemuž ten plášť patřil. Zdá se, že Elizeus tomu také tak rozuměl, neboť o něm čteme, že „*zanechav volů, běžel za Eliášem*“. Jestliže však tu je božsky daná ochota následovat Eliáše, je tu i přirozená váhavost opustit své milované. A tak říká: „*Prosím, nechť políbím otce svého a matky své, i půjdu za tebou.*“ Eliášova odpověď dává odpovědnost za odpověď na Boží volání zcela Elizeovi. „*Jdi, vrať se zase,*“ říká, „*neboť co jsem ti učinil?*“ (- přel.) Nechce užít ani sílu ani příkaz. Na Elizea nemá být vykonáván žádný nátlak. Je ponechán, aby rozeznal význam toho, co Eliáš udělal. Má volnost vrátit se ke svým rodičům, nebo jít cestou se zavrženým a pronásledovaným prorokem.

Jestliže Elizeovo jednání prozrazuje určité ohlížení se zpět na věci, které jsou za ním, tu ho také ukazuje jako přemožitele, který slaví své vítězství nad těmito věcmi tím, že uspořádává hostinu pro druhé. Ve své době a svou mírou, jak jeden poznamenal, „*prodal všechno a dal chudým*“. Když takto skončil se svým pozemským povoláním, „*vstav, šel za Eliášem a přisluhoval jemu*“. Muž, jenž až dosud trpělivě vykonával své denní povinnosti, práci na poli, je nyní připraven ukazovat divy Boží milosti, když následoval Eliáše jako jeho služebník a druh.

II. PŘÍPRAVA SLUŽEBNÍKA

(2. Královská 2,1-14)

Po Elizeově povolání o něm už nic neslyšíme až do dne, ve kterém je Eliáš přenesen. Tomu můžeme rozumět vzhledem k tomu, že Elizeus byl pomazán, aby byl prorokem místo Eliáše. Ty dvě služby nemohly existovat současně. Když však byl dosažen konec Eliášovy poutě, vystupuje Elizeus do popředí jako společník jeho poslední cesty a jako svědek jeho uchvácení. Když sledujeme tyto Boží muže v těchto významných symbolických výjevech, nestává se nám jasným, že okolnosti, spojené s Eliášovým přenesením do nebe, se stávají Elizeovou přípravou pro službu na zemi?

Jak často je nám dovoleno v Písmu vidět, že Bůh v skrytosti cvičí ty, které má v úmyslu užít na veřejnosti. Josef má svoji skrytou přípravu s Bohem ve vězení, dříve než může být veřejným svědectvím pro Boha v paláci. Mojžíš pečuje za pouští o Jetrovo stádo čtyřicet let, dříve než se stane vůdcem Božího stáda na poušti. David, neznámý pro druhé, přemůže lva a medvěda, dříve než veřejně vstoupí do boje s obrem. Tak i Elizeus musí mít svou přípravu jako Eliášův služebník a společník, dříve než může zaujmout své místo Božího proroka a svědka o milosti. Jenom tak bude nádobou a bude vhodný pro Mistrovo užití, připravený pro každý dobrý skutek.

Na této poslední cestě mají navštívit řadu významných míst, obstat ve zkouškách a naučit se některým lekcím. Místa, která vyhledali a která byla tak známá v historii Izraele s Bohem, musela mít pro Elizea jistě hluboký význam, jako ostatně i pro všechny, kdo chtějí sloužit Pánu.

Galgala, výchozí bod jejich cesty, bylo místo, kde se Izrael prvně utábořil v zemi po přechodu Jordánu. Lid tam byl obřezán a tam Hospodin mohl Jozue říci: „*Dnes jsem odjal pohanění Egyptské od vás.*“ (Jozue 4,19; 5,2-9) Ve světle křesťanství máme výsadu rozumět duchovnímu významu obřizky. Z Epištoly Koloským víme, že tento obřad vyjadřuje soud nad tělem těla² ve smrti Krista a u věřícího praktické umrtvování těla² (Kol. 2,11; 3,5). Bůh nejen jednal s hříchy věřícího, ale na kříži také jednal se starým člověkem, který produkoval hříchy. Boží osklivení si těla², Jeho soud nad tělem² a Jeho rozsudek smrti proti tělu², to vše bylo vyjádřeno v Kristu na kříži a bylo Jím nesené. Tak věřící může říci: „*Starý člověk náš s ním /s Kristem/ spolu ukřižován jest.*“ (Řím. 6,6) Na základě toho, co Bůh způsobil skrze Krista, je věřící napomínán, aby „mrtvil“ každou formu v jaké se tělo² může snažit ukazovat. S každým projevem těla² máme nakládat jako s údem toho „starého člověka“, na kterém byla vykonána smrt. Jestliže tělo² tímto způsobem soudíme, bude od nás odejmuto pohanění Egypta. Už nebude zjevné, že jsme někdy byli ve světě. Způsobu života, který jsme žili, když jsme byli ve světě, už nebude dovoleno, aby byl viděn. Jak velmi je důležité, abychom se této první velké lekci naučili a uvedli ji do praxe, jestliže tu v naší době máme nějakým způsobem představovat toho slavného Člověka, který odešel do nebe.

Bethel bylo druhou zastávkou cesty – bylo to místo známé z historie patriarchy Jákoba (1. Mojžíšova 28,15-19). Tam se Pán zjevil ubohému, chybnému Jákobovi na pustém místě, kam ho jeho hřích přivedl, a ve svrchované

milosti mu požehnal bez jakékoli podmínky. Jákob měl být po dvacet let poutníkem v cizině; ale je mu dáno ujištění, že Bůh bude s ním, Bůh ho zachová, Bůh ho přivede zase zpátky do země a že Bůh bude věrný Svému slovu. Tak je Elizeus na začátku své služby ujištěn, podobně jako za staré doby Jákob, že mu je skrze svrchovanou milost věrného Boha požehnáno, a o této milosti má ve své službě vydávat svědectví.

Jak je dobré, když i my jdeme po své cestě poutníků ve vsí požehnané jistotě, že Bůh je s námi, podepírá nás a nakonec nás přivede k tomu, abychom sami viděli, že to, co Jeho láska pro nás měla v úmyslu, je ta jediná věc, pro kterou je hodné žít.

Jericho je další zastávkou na této pozoruhodné cestě. U Jericha se Jozuovi zjevil Kníže vojska Hospodinova s obnaženým mečem. U Jericha se také lid prvně setkal s nepřítelem, který mu bránil ve vstupu do země; tam zakusili, že Kníže Hospodinova vojska je mocnější než všechna moc nepřítele (Jozue 5,13-15; 6). Pro muže, který má svědčit před králi a čelit jejich vražedné nenávisti, je dobré, je-li mu připomenuto, že když bude bojovat Hospodinovy boje, bude podporován Hospodinovým vojskem vedeným Knížetem vojska. A tak v pozdějších letech Elizeus shledal, když byl obležen v Dostain vojskem a koni a vozy, že moc pro něho je větší než vojsko Syrských, které ho obléhalo, neboť „*aj, hora ta plná koňů, a vozové ohniví okolo Elizea*“. V našich dnech je výsadou každého křesťana být na cestě ke slávě a pod vedením Vůdce našeho spasení čelit každému nepříteli, který nám chce upírat naše přítomná požehnání a požitky Božího úmyslu pro nás (Židům 2,10).

Poslední zastávky této pozoruhodné cesty je dosaženo u Jordánu, řeky, která je stálým předobrazem smrti, již jsou přerušena všechna spojení se světem. Eliáš i Elizeus ji překračují suchou nohou. Ale předobrazně procházejí skrze smrt, jeden aby vystoupil do nebe, druhý aby svědčil o nebeské milosti světu, pro který je podle ducha mrtev.

Tak můžeme říci, že těmito pozoruhodnými místy je Elizeovi připomenuto, co i my máme poznávat: v Galgala **Boží svatost**, která vyžaduje odsouzení těla²; v Bethel **Boží neproměnnou milost**, která nám chce žehnat, udržuje nás a zajišťuje nám konec naší cesty; v Jerichu **mocnou Boží sílu**, již jsme udržováni; a u Jordánu **oddělení od světa**, abychom mohli vstoupit na nebeskou půdu a stát se svědectvím o nebeském životě, který ukazuje Boží milost a může říci: „*Zdali čas byl bráti stříbro anebo roucho, aneb olivový a*

vinice, aneb stáda a voly, nebo služebníky aneb služebnice?“ (2. Král. 5,26)

Dále nejenže jsou Elizeovi v těch různých zastávkách na této poslední Eliášově cestě připomenuty velké pravdy, ale jeho náklonnosti jsou podrobeny zkoušce, když Eliáš třikrát opakuje slova: „*Posed' tuto /Zůstaň, prosím, zde/.*“ Instrukce, aby šel kupředu k těm různým místům, byly dány Eliášovi. Elizeovi nebyl dán žádný příkaz, aby ho doprovázel. Jestliže tedy následuje Eliáše, je to naprosto otázka náklonnosti. A zkouška ukazuje jeho náklonnost, neboť Elizeus třikrát odpovídá: „*Živ jest Hospodin, a živa jest duše tvá, že se tebe nespustím.*“

Nemá to co říci věřícím dnešní doby? Neměla by pro nás být láska ke Kristu pohnutkou, abychom se naučili lekcím, které před nás kladou ty různé etapy této jedinečné cesty? Je třeba nejprve poznat učení Galgala o Božím soudu nad tělem² jako výchozí bod našeho ztotožnění s Kristem. Neboť kdo může chodit s Kristem, aniž by u něho bylo odsouzeno tělo²? Ale je možné se tomu naučit jinak, než se srdcem obráceným na Krista? Potom i pravdě o Božím domu, vyjádřené skrze Bethel, která nám ukazuje Boží úmysl, je možné se naučit jen se srdcem, které touží znát Kristovy myšlenky. Dále Boží soud nad systémem světa, ukázaný v Jerichu, může být pochopen jen tím, jehož mysl a náklonnosti jsou obráceny k jinému světu. A nakonec lekce Jordánu – vzdávání se a odkládání zemského ve prospěch nebeského pořádku věcí, si žádá lásku, která může přemoci zem, oplývající mlékem a medem, tím že je upřena na Člověka, jenž odešel do nebe.

Kromě toho tam byli ti, kteří dvakrát Elizeovi připomněli, že Hospodin vezme jeho pána. Tito synové proroků, kteří měli více známosti než srdce, chtěli jen zabránit Elizeově společenství s jeho pánem tím, že ho zaměstnávali jím samým a jeho ztrátou. Elizeus umlčuje toto narušování obecenství jeho duše tím, že říká: „*A já vím, mlčte.*“ Je to, jako kdyby řekl: „Proč bych neměl jít se svým pánem Eliášem a poznat, co to znamená být **v jeho společenosti** v Galgala? Proč bych se neměl **s ním** naučit lekci z Bethel? Proč bych měl **od něho** odcházet, když bude procházet Jerichem? Proč bych neměl být **s ním** ztotožněn při průchodu Jordánem, i když to znamená nechat za sebou zemská požehnání země, abych byl s ním na místě venku, na místě pohanění; neboť za místem pohanění je jiné jeviště, nebeské jeviště, a mé náklonnosti jsou upoutány tím, který má v úmyslu vstoupit do tohoto nového jeviště?“

Takto dosahují posledního bodu cesty. Rušitelé byli umlčeni a byly záníceny náklonnosti, vedoucí Elizea k tomu, aby se přidržel svého pána přes všechny tyto proměnlivé výjevy. Přišla chvíle rozloučení: Eliáš má být uchvácen do nebe. Elizeus, zbavený svého pána, má být ponechán u odpadlického náboženského národa, který kdysi byl Hospodinovým lidem. V této vážné chvíli pronáší Eliáš svá poslední slova: „*Žádej sobě, co chceš, prvé než vzat budu od tebe.*“ Mohla být tato nabídka učiněna dříve? Není to jakoby nejvyšší zkouška pro Elizea? Nezjeví odpověď, zda Elizeus vstoupil do ducha svého povolání? Zda měl užitek ze svého společenství s Eliášem? A nade vše, zda se naučil lekcím z Galgala, Bethel, Jericha a Jordánu? Nezjeví to, zda Elizeus má před sebou zemský zisk, tělesné ambice a světskou moc, anebo zda jeho jediným cílem nadále je vyplňovat místo proroka a svědčit o Boží svrchované milosti jako reprezentant člověka, který odešel do nebe?

Elizeova odpověď zjevuje požehnanou oddanost srdce. Neprosí ani o dlouhý život, ani o pozemská bohatství, ani o světskou slávu. Netouží po žádné z věcí, kterých si cení přirozený člověk, nýbrž po tom, co potřebuje duchovní člověk. Neboť říká: „*Nechť jest, prosím, dvojnásobní díl ducha tvého na mně.*“ To nikterak neznamená, že prosí o dvojnásobek daru nebo moci, než vlastnil Eliáš. Hebrejské slovo znamená dvojnásobný díl, který zdědil prvorozený syn (5. M. 21,17). Jenomže Elizeus neprosí o dvojnásobek materiálních statků, nýbrž o dvojnásobný díl duchovní síly. Také ostatní proroci potřebují duchovní sílu, ale když je Elizeus pomazán, aby zaujal Eliášovo místo – aby byl místo něho – pak k tomu skutečně potřebuje duchovní sílu, která je dvakrát tak velká, než je síla ostatních proroků.

Eliáš odpovídá: „*Nesnadné věci jsi požádal.*“ Získat bohatství, čest a světskou moc může stát námahu a trápení ducha, ale nejsou to věci „nesnadné“, neboť lidé tohoto světa mohou těchto materiálních výhod při odpovídající snaze dosáhnout. Obdržet nebo udělit duchovní sílu je naprosto mimo schopnosti přirozeného člověka. Eliáš nicméně říká: „*Jestliže užíš mne, když budu vzat od tebe, stane se tak; pakli nic, nestane se.*“ Vyhovnění jeho prosbě o dvojnásobný díl duchovní síly je učiněno závislým na tom, zda Elizeus uvidí Eliáše v jeho novém postavení jako člověka vystoupivšího nahoru. Pohled na Eliáše v nebi bude tajemstvím Elizeovy moci na zemi.

V tom jistě jsou tajemství, jejichž duchovní význam zjevilo křesťanství. Neboť nevíme snad, že vidění vírou Krista ve slávě je tajemstvím síly pro křesťana na zemi? Nebylo tomu tak nápadným způsobem v případě prvního

křesťanského mučedníka, neboť když upřeně hleděl do nebe, mohl říci: „*Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici Boží!*“ Ve světle toho vidění byl Štěpán oblečen mocí z výsosti, takže jako jeho Mistr se mohl modlit za své vrahy a uprostřed padajících kamenů klidně poručit svého ducha Pánu Ježíši. Tak také apoštol pohanů začíná svůj běh co křesťana pohledem na Krista ve slávě; a ve světle toho vidění chodil jako Kristův svědek na zemi po všechny roky svého oddaného života. A nám tentýž apoštol říká: „*My pak všichni s odkrytou tváří slávu Páně spatřujeme, v též obraz proměnění býváme od slávy v slávu.*“ (2. Kor. 3,18) Musíme spatřit Pána ve slávě, jestliže máme v nějakém smyslu představovat na zemi toho požehnaného a dokonalého Člověka, který odešel do slávy.

A tak se stalo „*že když přece jdouce, rozmlouvali, aj, vůz ohnivý a koně ohniví rozdělili je na různě. I vstoupil Eliáš u víchru do nebe*“. Elizeus to viděl a zvolal: „*Otče můj, otče můj! Vozové Izraelští i jezdcí jeho!*“

Nic podobného tomuto velkému výjevu se ještě někdy na zemi nestalo. Jak jeden řekl: „Je to daleko nad tiché vzetí Enocha a daleko pod klidným majestátem nanebevstoupení, kdy nebylo zapotřebí žádného ohnivého vozu k vynesení vzkříšeného těla Vykupitele ze země: Když na to hleděli, *vzhůru vyzdvižen jest, a oblak vzal jej od očí jejich*.“

Jestliže však Elizeus vidí svého mistra vystupovat k nebi, tu také čteme: „*A neviděl ho více.*“ Vidí ho v nebi, do kterého vystoupil, ale na zemi ho už nevidí. Nemá to co říci nám křesťanům? Neříká apoštol: „*A tak my již od toho času žádného neznáme podle těla. A ačkoli jsme znali Krista podle těla, ale nyní již více neznáme.*“ (2. Kor. 5,16)? To jsou slova, která v žádném případě neznamenaají, že bychom neměli hledět na Krista na Jeho cestě tímto světem a učit se od Něho, když se v duši radujeme z Jeho sklánějící se milosti, Jeho něžné lásky a nekonečné svatosti. Ta slova nám však jasně říkají, že Ho už neznáme ve spojení s Izraelem a s tímto světem. Spíše Ho máme znát jako Vůdce nebeského zástupu a v nebeských vztazích. Oddaní, ale nevědomí učedníci mohou říci: „*My pak jsme se nadáli, že by on měl vykoupiti Izraele.*“ Zkažené křesťanstvo se může pokoušet spojovat Kristovo jméno se svými plány na polepšení člověka a zlepšení světa. Ale křesťan, vyučený v myšlenkách Pána, zaujme své místo vně světa a bude směřovat ke Kristu ve slávě a zavrňovat spojování Krista se světem, který Ho přibil na kříž.

V Elizeovi je nám zde ukázáno milým, obrazným způsobem, jaké jsou

výsledky toho, když Krista poznáváme tímto způsobem v Jeho novém postavení v nebi. Elizeus dělá dvě věci: Předně „*uchopiv roucho své, roztrhl je na dva kusy*“. Tento akt znamená odložení jednoho charakteru, aby byl ukázán charakter, který je zcela nový, neboť roucho mluví o praktické spravedlnosti svatých a o charakteru, který ukazují před světem. Elizeus je nepoložil prostě stranou, aby je zase při určitých příležitostech vzal; učinil je pro budoucnost nepoužitelné tím, že je roztrhl na dva kusy. Potom za druhé: „*Zdvihl plášť Eliášův, který byl spadl z něho.*“ Nadále chce zjevovat charakter člověka, který odešel do nebe. Proto také apoštol poté, co řekl, že už Krista neznáme podle těla, může jít dále a říci: „*Proto jest-li kdo v Kristu, nové stvoření jest. Staré věci pomínuly, aj, nové všecko učiněno jest.*“ (2. Kor. 5,17)

Elizeus ihned jedná v moci nového života. Vrací se zpět ke zkaženému národu, který se provinil porušením zákona, poskvrnil se modlářstvím a odpadl od Hospodina, a uprostřed tohoto jeviště špatnosti a zpuštění nabízí Boží svrchovanost, která se pozvedá nad každý lidský hřích a jedná v nadřazenosti milosti pro ty, kteří mají víru, aby pro sebe užili požehnání na půdě milosti.

III. SYNOVÉ PROROKŮ

(2. Královská 2,15-18)

Požehnané účinky Elizeovy přípravy jsou nyní zjevné druhým. Stává se před světem svědkem o Tom, který odešel do nebe. Synové proroků si všímají jeho nového charakteru, neboť když hledí na Elizea, říkají: „*Odpočinul duch Eliášův na Elizeovi.*“ Hledí na člověka na zemi a vidí ducha a charakter člověka v nebi.

Nemá to nám křesťanům dnes také něco říci? Neukazuje nám to v obrazu naši nejvyšší výsadu a odpovědnost jako křesťanů? Neboť nejsme snad ponecháni na zemi, abychom představovali Člověka ve slávě? Pavel mohl mluvit o Korintských svatých jako o „dopisu Krista“, známém a čteném všemi lidmi. Duch napsal Krista do jejich srdcí, a tou mírou, jakou Duch četl Krista v jejich srdcích, četl svět Krista v jejich životech.

Nejsme my, žel, příliš často podobni synům proroků, kteří si dovedli cenit Eliášova ducha v někom druhém, ačkoli sami ukazovali málo z tohoto ducha v sobě? Měli určitou míru známosti, neboť věděli, kdy přišla chvíle,

aby Eliáš byl vzat do nebe, ale neměli srdce k tomu, aby ho následovali na této poslední cestě. Stáli „zdaleka“, pozorovali proroka, jak šel dolů k Jordánu. Nikdy nešli a nerozmlouvali s Eliášem za Jordánem. Nikdy nespátřili ohnivý vůz a ohnivé koně, ani neviděli, jak byl prorok vzat u vichru do nebe.

Nicméně uznávají s určitou mírou ocenění požehnané účinky na muže, který viděl tyto divy. Sklánějí se před ním k zemi, a tak ukazují, že v Elizeovi vidí někoho, jenž se pohybuje na vyšší duchovní úrovni, než jsou oni sami. Jsou ochotni zaujmout místo služebníků toho, kterého uznávají za služebníka Hospodina.

Nejsme často jako tito muži? Vidíme, že Kristus za nás zemřel a jsme pomalí k tomu, abychom přijali Jeho smrt za svoji smrt. Víme snad málo o chození ve společenství s Ním na půdě vzkříšení, a co to znamená hledět na Něho jako na žijícího Člověka ve slávě. A přece umíme oceňovat v druhých účinek tohoto důvěrného chození s Kristem. Neboť člověk, který je charakterizován duchem Člověka, jenž odešel do nebe, na nás působí hlubokým dojmem. Svět mohl u Petra a Jana poznat, že „s Ježíšem bývali“. A když se dívali na Štěpána, viděli „tvář jeho jako tvář anděla“ a „nemohli odolati moudrosti a Duchu, který mluvil“ (Skutky 4,13; 6,10.15).

Avšak synové proroků nebyli jen leniví srdcem, ale byli také pomalí k chápání, a ještě hůře, byli poznamenáni nevěrou. A přece zároveň budili dojem velké přirozené síly: Mají svých „padesáte mužů silných“. Avšak myšlenky přirozenosti se nemohou pozvednout nad hory a údolí země. Jen pronikající pohled víry může vidět člověka v nebi.

Takto nevěra je první charakteristikou sféry, v níž má Elizeus být svědkem; a ta se nalézá u takových, kteří mají náboženské vyznání. Přirozenost nemůže věřit, že Boží milost může vzít člověka do nebe, ačkoli si dovede představit, že Boží Duch může člověka odnést pryč, aby ho zase někde na zemi povrhl. Skutečně věděli, že Eliáš má být vzat, ale zřejmě nevěřili, že byl vzat do nebe. Měli známost, ale chyběla jim víra. Elizeus, zahanbený jejich nevěrou, dovoluje, aby se přesvědčili o marnosti svých přirozených zdrojů pomoci tím, že jejich padesát mužů posílá na tří denní marné hledání.

IV. MUŽI MĚSTA

(2. Královská 2,19-22)

Svět, v jehož středu je Elizeus svědkem o Boží milosti, je nejen nevěřící svět, nýbrž jako výsledek své nevěry je to také svět pod zlořečením. A tak Elizeovo poslání milosti velmi vhodně začíná v Jerichu, místě zlořečení. Jozue řekl: *„Zlořečený buď před Hospodinem muž ten, který by povstal, aby stavěl město Jericho. V prvorozeném svém založí je, a v nejmenším postaví brány jeho.“* (Jozue 6,26) Tak se to stalo, neboť v Achabových dnech povstal muž, který učinil výzvu Hospodinu tím, že postavil Jericho, a přitom ztratil své dva syny *„vedle řeči Hospodinovy, kterouž byl mluvil skrze Jozue, syna Nun“* (Jozue 6,26; 1. Královská 16,34).

Poloha byla dobrá, ale voda byla špatná a půda neplodná. Takový je svět: občas navenek přitažlivý, ale nade vším je jedovatý dech zlořečení. Jeho prameny osvěžení neuspokojí. Slibuje mnohé, ale nic nepřivede ke zralosti. Nemůže uspokojit pravé potřeby člověka.

Je tu však Elizeus s uzdravující milostí; krásný obraz Krista, který nevlastnil nic ze statků tohoto světa, a přece rozdíl plnýma rukama, když používal Svoji milost pro blaho druhých. Muži města mají víru, aby k svému užitku použili milost, která je v Elizeovi. Přicházejí k němu se svou potřebou. Prorok si žádá novou nádobu se solí. Ta mluví o uchovávacím charakteru milosti, spojeném nikoli s tělem, ale s „novou nádobou“. Nebyl Kristus ta „nová nádoba“, naplněná uchovávací Boží milostí?

Potom čteme, že Elizeus *„vyšel k pramenu těch vod, vsypal tam sůl a řekl: Takto praví Hospodin: Uzdravuji vody tyto; nebude více odtud smrti, ani neplodnosti“*. Tak tomu bude v ještě budoucích dnech: Právě z toho jeviště, kde bylo vysloveno zlořečení, na které padlo zlořečení, bude zlořečení odejmuto. Bůh bude bydlet u lidí – u nových nádob, připodobněných Kristu, naplněných zachovávací milostí. Pak už skutečně nebude ani smrt ani zlořečení, neboť dřívější věci budou náležet minulosti.

V. POSMĚVAČI Z BETHEL

(2. Královská 2,23-25)

Při četbě Elizeova příběhu musíme stále mít na paměti, že jeho úkolem bylo

představovat provinilému národu Boží milost. Z toho důvodu jsou jeho zázraky téměř bez výjimky zázraky milosti. Tři výjimky – mladíci, kteří se mu posmívají, a je jim zlořečeno; Gézi, který je stížen malomocenstvím, a smrt knížete, o jehož ruku se král opíral, jsou v dokonalém souladu s prorokovým posláním. Ve všech těchto případech je soud přímým následkem pohrdání milostí.

Tak zatím co je dáno svědectví o Boží svrchované milosti v řadě pozoruhodných zázraků, je tu také svědectví o nevyhnutelném soudu, který zachvátí ty, kdo Boží milost zavrhnou, falšují nebo jí opovrhují. Elizeus se na začátku své služby musí učit, že jestliže přinese milost a požehnání na jeviště zlořečení, bude konfrontován s těmi, kteří zavrhnou milost a posmívají se nádobě milosti. Tak se stane, že když prorok šel nahoru do Bethel, setkal se s hroufem mladíků, kteří se posmívají nanebevzetí Eliáše. V posměchu říkají Elizeovi: „*Jdi /nahoru/, lysý, jdi /nahoru/, lysý!*“

Synové proroků prozrazují nevědomost a nevěru ohledně nanebevzetí. „Muži města“ snad jsou vůči nanebevzetí lhostejní, ale výrostci z Bethel se nanebevzetí posmívají. V Bethel, místě, které bylo v historii Izraele vyznamenané jako Boží dům, nacházíme hordu posměvačů. V této době milosti tomu není jinak. V křesťanských kruzích je stále ještě nevědomost a nevěra a mezi lidmi tohoto světa lhostejnost, ale ten nejohrovnější znak posledních dnů bude vystoupení posměvačů uvnitř křesťanského vyznání – toho vyznání, které tvrdí, že je Božím domem. Pro takové tu není nic než jen soud – soud, který začíná u domu Božího (2. Petra 3,3; 1. Petra 4,17).

Tak tomu bylo ve dnech Elizeových. Eliášovo nanebevzetí, dvojnásobný díl ducha, který spočívá na Elizeovi, činnost v milosti pro požehnání člověka jsou pouze předměty pro posměch. Vážným výsledkem je, že služebník milosti svolá soud na ty, kteří milost zavrhnou.

VI. KRÁLOVÉ A JEJICH VOJSKA

(2. Královská 3)

Až dosud byl Elizeus služebníkem milosti v omezeném okruhu. Nyní začíná svou veřejnou službu ve spojení s odpadlým národem. Jeho zásahem jsou tři králové a jejich armády zachráněni od zničení a je dobyto velké vítězství nad nepřáteli Božího lidu.

Celý výjev živě vykresluje nízký a pokořující stav vyznávajícího Božího lidu. Ačkoli Joram, král deseti pokolení, odjal některé modly, činil to, co je zlé v očích Hospodinových, a neodstoupil od hříchů Jeroboáma, který přivedl k hřešení Izrael. V Boží vládě je Moábovi dovoleno, aby se zprotivil. Aby tuto vzpouru potlačil, Joram hledá pomoc krále Judy. Jozafat, sám bohabojný muž, upadá do této léčky. Opouští oddělení podle Boha, vstupuje do nesvatého spojení s Joramem, a tak klesá na úroveň tohoto zlého krále. Spojuje se s ním, aby bojoval jeho boje, když říká: *„Potáhnu. Jako jsem já, tak jsi ty, jako lid můj, tak lid tvůj, jako koni moji, tak koni tvoji.“* (v. 7)

Nadto oba ti králové – kteří vyznávají, že se klanějí Hospodinu – jsou ve spojení s pohanským Idumejským králem, Božím nepřitelem. Tak tu máme podivnou alianci zlého krále, bohabojného krále a pohanského krále.

Aniž by mysleli na Boha a bez zmínky o Bohu, dělají tito tři králové plány a snaží se je uskutečnit. Vše se jeví slibné, dokud se na konci sedmi dnů nesetkávají s okolnostmi, které je ohrožují zničením ne rukou nepřitele, ale nedostatkem vody.

Poháněn neklidným svědomím, Izraelský král vidí v těchto okolnostech ruku Hospodina, který, jak soudí, povolal tyto tři krále, aby je vydal do rukou Moábských. Jestliže však zkouška vzbuzuje provinilé obavy odpadlého krále, zjevuje také bohabojný charakter krále Judy. Oba králové myslí na Hospodina: Jeden může vidět ve zkoušce jen to, že Hospodin je proti nim v soudu; druhý vidí ve zkoušce příležitost obrátit se k Hospodinu jako k jejich jedinému zdroji pomoci. Jozafat říká: *„Není-li zde proroka Hospodinova, abychom se otázali Hospodina skrze něho?“* (v. 11) Mnohem lépe by bylo, kdyby se byl dotázal Hospodina, než vyšel na tuto výpravu ve společnosti s králem Izraele. Avšak tváří v tvář hrozným okolnostem je volán zpět k Hospodinu.

Jozafatova otázka přivádí do popředí Elizea. Prorokova první slova obsahují smělé svědectví proti zlému králi Izraele, s nímž odmítá být spojován, neboť se ptá: *„Co mně do tebe?“* Tato otázka nejenže odkrývá odpadlictví krále Izraele, ale je také výtkou králi Judy Jozafatovi, skutečnému věřícímu, ale který chodí podle těla, když vytvořil nesvaté spojení s Joramem a řekl: *„Jako jsem já, tak jsi ty, jako lid můj, tak lid tvůj.“* Elizeus, chodící podle ducha Eliášova, odmítá každé spojení s Joramem, když říká: *„Co mně do tebe?“*

Král Judy by bezpochyby nikdy nesvolil sklánět se s Joramem před zla-

tými telaty. Nicméně je tím, že se spojil, aby bojoval proti nepřátelům Hospodinovým, zapleten do spojení s někým, s nímž se nemohl spojit ve velebení. Žel, jak často se tento výjev opakoval ve dnech křesťanství. Pod záminkou lásky a pomoci ve službě Pánu je věřící přitažen do spojení s těmi, s nimiž by se nemohl spojit ve velebení před Pánem. Taková spojení staví požehnání lidí nad čest Pána. Nejsme zde varováni před lehkovážnou přívětivostí lidské přirozenosti, která nás svádí, abychom těm, kteří stojí na chybném místě, bezmyšlenkovitě řekli: „*Jako jsem já, tak jsi ty, jak lid můj, tak lid tvůj.*“? Nevaruje nás nadto tento výjev také: „*Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.*“? Nejenom „bdít“ proti léčkám nepřítele, ale „modlit se“, aby tak každý krok byl učiněn v závislosti na Bohu. Je dobré obrátit se k Bohu, když nás nějaký chybný krok přivedl do nesnáze; ale mnohem lepší je chodit v duchu modlitby a závislosti, a tak uniknout každé křivé cestě.

Zatím co Elizeus odmítá každé spojení s Joramem a nepřímou kárá Joza-fata, neváhá spojit se s tím, co je od Boha, a s mužem, který byť i jen nepatrnou mírou tu zastává Boha. Tak bere ohled na přítomnost Jozafata, jinak by nepočítal krále Izraele ani pohledem.

Nicméně je zmatení, způsobené tímto nesvatým spojenectvím mezi oběma králi tak velké, že Elizeus má zábrany v rozeznání Hospodinových myšlenek. Proto si žádá někoho, kdo umí hrát na harfu /nebo: „strunný nástroj“/. Jeho myšlenky musí být odvráceny od všeho, co je kolem něho, a uvedeny do styku s nebeskými výjevy, aby poznal Hospodinovy myšlenky. Žádný hudebník nebyl potřebný k tomu, aby odsoudil odpadlého krále Izraele, ani aby pokáral pošetilost a slabost krále Judy. Když se však jedná o rozeznání myšlenek nebe, pak je náhle zapotřebí hrajícího na harfu. Boží muž musí mít své myšlenky odvráceny od naprostého zmatení kolem sebe, zkázy, před kterou stojí Boží lid, a následného soužení, do kterého jsou uvrženi. Nemůže poznat Hospodinovy myšlenky, když dlí u žalostných okolností. Není k nim lhostejný; neignoruje je. Ale jestliže má poznat, jak má být jednáno podle Hospodinových myšlenek, musí být pozdvižen nad tísnivé okolnosti zemského jeviště do jasného klidu onoho nebeského jeviště, do kterého vystoupil Eliáš a z kterého Elizeus vyšel, aby uprostřed zkaženého lidu sloužil Boží milostí.

Nepotřebujeme v naší době i my někdy hrajícího na harfu – anebo to, co hrající na strunný nástroj představuje? Nejsme často v okolnostech, v nichž zlo je tak zjevné, že se snadno odhalí a odsoudí bez velkých požadavků

na duchovnost. Avšak rozeznat v těch okolnostech myšlenky Pána vyžaduje mnohem větší duchovní porozumění. Pro to potřebujeme nechat svého ducha odvrátit od věcí země, takže když upřeně hledíme na Pána, můžeme být schopni vidět stav Jeho lidu tak, jak On ho vidí, a tak získat poznání Jeho myšlenek. Skutečnost, že je snadné odhalit zlé věci, které souží Boží lid, ale že je nesnadné najít lék, jen dokazuje, jak velmi potřebujeme toho, kdo hraje na harfu – odvedení ducha od zmatených sporů mezi Božím lidem, což jediné nám umožní poznat myšlenky Pána.

Kdyby Elizeus bral v úvahu pouze Joramovu špatnost, Jozafatovo selhání a tísnivé okolnosti, do kterých byli přivedeni tímto nesvatým spojenectvím, mohl by soudit, že králové jen sklízejí to, co zaseli, a že zjevně bylo úmyslem Pána, aby utrpěli velkou porážku.

Skrze toho, jenž hrál na harfu, je Elizeus pozdvižen nad okolnosti Božího lidu na zemi do klidu Pánovy přítomnosti v nebi, aby tam poznal, že myšlenky Pána jsou zcela jiné než to, co by myšlení přirozenosti mohlo očekávat. Elizeus zjišťuje, že Pán chce užít příležitost selhání a potíže Svého lidu k tomu, aby obhájil Svou vlastní slávu a vyvýšil Svoji milost. Nejenže chtěl zachovat Svůj lid od zkázy, kterou si vlastní pošetilostí zasluhovali, ale chtěl jim dát významné vítězství nad jejich nepřáteli. A tak se stalo, že králové a jejich vojska byli Božím milostivým a zázračným zásahem zachráněni a že bylo dobyto velké vítězství nad jejich nepřáteli.

Avšak je dobré, abychom si všimli, že ačkoli Boží milost vysvobodila Svůj lid od zkázy a dala mu vítězství nad nepřáteli, **nedošlo k oživení vůči Bohu**. V Judovi sice docházelo k probuzení k Bohu, stejně jako k vítězství nad nepřáteli; ale v celé smutné historii Izraele neslyšíme nic o duchovních probuzeních, i když jim Bůh v jejich souženích přicházel na pomoc.

VII. VDOVIN OLEJ

(2. Královská 4,1-7)

Ten Bůh, „*který počítá počet hvězd*“ a „*každé z nich ze jména povolává*“, je Bůh, který „*uzdravuje zkroušené srdcem*“. Hvězdy jsou příliš vysoko a trápení zlomeného srdce jsou příliš hluboká, než abychom k nim dosáhli; ale Bůh, který může spočítat myriády hvězd nebe, se umí snížit, aby uzdravil jedno zlomené srdce na zemi (Žalm 147,3.4). Boží milost, která zachránila

od zkázy krále a jejich armády, je schopná vyjít vstříc potřebě jedné opuštěné vdovy. Také Elizeus, služebník této milosti, je hotov přijít, aby pomohl této ztroubené vdově, tak jako předtím byl ochotným služebníkem králů. Jestliže zachrání velké země v jejich nesnázích, chce také zachránit chudé v jejich souženích.

Vdově po jednom synu proroků – jednom, který se bál Hospodina – hrozí ztráta jejích dvou synů kvůli vyrovnání nároků jejího věřitele. To, že vdova po prorokovi se mohla dostat do takových těžkostí, vrhá jistě vážné světlo na nízký duchovní stav lidu.

Avšak ta žena má víru k tomu, aby pro sebe použila milost, jejímž služebníkem je Elizeus. Předkládá prorokovi svůj případ. Ten se ptá: „*Co chceš, ať učiním? Oznam mi, co máš v domě?*“ Tu se nejen ukáže, že má hlubokou nouzi, nýbrž také, že její vlastní prostředky jsou naprosto nedostačující pro to, aby této nouzi odpomohly.

To je jistě v souladu se způsobem jednání Pána; neboť když v Jeho dnech Mu učedníci pověděli o nesnadném postavení zástupu, pak dříve, než prokáže Svoji milost, ukazuje jejich krajní neschopnost v tom případě pomoci otázkou: „*Kolik chlebě máte?*“ Pánova otázka přivádí na světlo, že mají jen pět chlebě a dvě malé ryby. Ale co to je mezi tak mnohým? Tak Elizeova otázka přivádí na světlo, že ta vdova ve svém domě nemá nic, než „*jedinou báni /džbán/ oleje*“. Jak ji může tento džbán zachránit před nároky věřitele?

Takové otázky, ať ze strany Mistra nebo služebníka, připravují cestu pro ukázání Boží milosti. Pán bere těch pět chlebě a dvě ryby, vzhlíží k nebi a žehná jim. Když takto přivedl to málo, co měli učedníci, do styku s nebeskou plností, je to více než postačitelné pro potřeby zástupu. Tak tomu je také s vdovíným džbánem oleje: když je přiveden do styku s mocí Boží milosti, pak je tu více, než je nutné pro její potřebu.

Elizeus však užívá džbán oleje, stejně jako Pán užívá chleby a ryby. V obou případech jsou to Boží prostředky a nejsou jako takové přejity. Kdosi jiný řekl: „Bůh nedovoluje, abychom byli postaveni do okolností, které nesou žádné důkazy o Jeho starostlivém milosrdenství. Snad jsou velmi malé a nepatrné, a přece si je víra přivlastňuje, a když povzbuzuje duši v Bohu, prohlašuje: „*Pán je můj pomocník*“, nikoli **mimo** Svá milosrdenství, ale **skrze** ně.“ Bůh opatřil vdovu osobními prostředky k naplnění její potřeby, ačkoli musela být vedena k tomu, aby užila prostředky v závislosti na Bohu. Sousedé se mohou jen postarat o příležitost pro užití prostředků, které má

k dispozici. Opět bylo řečeno: „Svědectvím, když si vyprošovala zapůjčení prázdných nádob, bylo, že ona, o níž bylo **známo**, že je v takových žalostných okolnostech, má něco, co do nich dá. Bezpochyby jí mohli předhazovat, že její chudoba je všeobecně známá a že to je pošetilost půjčovat si prázdné nádoby. Jí stačilo pouze směle říci: „Hospodin je můj pomocník.““ Při použití prostředků však musí zavřít dveře před všemi vnějšími vlivy, a tak vyjádřit svoji závislost na Bohu. A tak zatím co Boží milost přichází, aby naplnila její potřebu, Bůh nezapomíná na dar, kterým byla obdařena, jakkoli byl malý. Když ho užívá v závislosti na Bohu, shledává, že se rozmnožuje, a výsledek je, že její dluhy jsou zaplaceny a jsou opatřeny prostředky pro její živobytí. Takové je Boží milosrdenství a cesta, kterou volí, aby utišilo naše potřeby. Tak tomu bylo se zástupem ve dnech Pána. Jeho potřeby byly plně utištěny, ale Boží milosrdenství bylo větší než jejich potřeby. Když byli všichni nasytzeni, bylo ještě nasbíráno dvanáct košů, plných drobtů.

Neobsahuje tento obdivuhodný výjev také duchovní poučení pro věřící? Zde byla jedna, která potřebovala požehnání od Boha, a přece neměla ve svém domě nic, kromě džbánu oleje. Nicméně v tom džbánu byl potenciální prostředek, opatřený Bohem k utištění všech jejích potřeb a k podpoře jejího života. Avšak aby Bůh mohl užít ten olej, potřebuje prázdné nádoby. Věcí té ženy bylo opatřit prázdné nádoby, Bůh je chce naplnit. Nebyl tu žádný nedostatek v dodávání oleje. Nedostatek přišel ze strany té ženy. Olej přestal, protože tu už nebyla žádná prázdná nádoba.

Tak tomu je dnes s věřícím, který touží, aby byly naplněny všechny jeho duchovní potřeby a aby vstoupil do plnosti života. Má sílu pro tento život v daru Ducha Svatého, jehož je olej v Písmu vždy obrazem. Napomenutí tu zní: „*Naplnění buďte Duchem.*“ (Ef. 5,18) Ale aby bylo možné být naplněni Duchem, musí mít Bůh prázdné nádoby. My ale často u sebe trpíme neodsouzené tělo. Srdce je naplněno mnohým, co není Kristus. Je trpěn svět v různých stupních a tělo v různých formách, a tak je tu málo místa pro olej. Potřebujeme zavřít dveře světu a tělu, aby Duch, kterého vlastníme, mohl naplňovat naše srdce, a tak abychom chodíce podle Ducha, měli na mysli věci Ducha, a tím nalézali pokoj, „*neboť myšlení těla znamená smrt, myšlení Ducha život a pokoj*“ (Řím. 8,6 – ČSP).

*„Co je naším dílem, když Bůh dát požehnání chce?
Přinést jen prázdnou nádobu potřebného srdce.“*

Použití této události také není omezeno na jednotlivce. Církev (Shromáždění), ovdovělá nepřítomností Krista, často zklame ve své odpovědnosti. Avšak Duch Svatý zůstává, a když uznáme Jeho přítomnost a poddáme se Jeho službě, tu jsme uschopněni vyhovět všem svým odpovědnostem, a na základě Božího působení žít ze zbytku. Všechna plnost Božství, jak je vyjádřena v Kristu ve slávě, je nám k dispozici.

VIII. SUNAMITSKÁ

(2. Královská 4,8-37)

Krásný příběh Sunamitské se odehrál v temných dnech historie Izraele. Král Izraele „činil to, co jest zlého před očima Hospodinovýmá“. Modly, zřízené Jeroboámem, byly lidem stále uctíváné. Mravně upadlý národ šel vstříc soudu.

Přes nízký stav vyznávajícího Božího lidu je nám dovoleno, abychom viděli, že Bůh ve svrchované milosti působil skrze Svého služebníka Elizea, přinášejícího světlo ostatku, který si Bůh pro Sebe podržel, jehož je Sunamitská zářivým příkladem. Její příběh nemůže nepovzbudit věřící, kteří poznávají, že žijí v ještě temnějších dnech. Na všech stranách se zkažené systémy křesťanstva snaží spojit ve velkou světskou unii, ve které bude ztracena každá podstatná pravda křesťanství; ale to vše skončí ve sjednocení v masu bez života, která bude muset být vyvržena z Kristových úst. A přece, jak dobré je vědět, že v takových dnech Bůh působí ve svrchované milosti a stále má Své vyvolené; ti jsou málo známí světu, ale dobře známí a uznávaní od Boha. Tak tomu bylo ve dnech Elizeových a ve dnech Malachiášových, tak tomu bylo v každém temném období, a tak tomu je stále ještě v těchto nejtemnějších ze všech časů – v posledních dnech křesťanstva.

V takových dnech Bůh pozoruje a naslouchá těm, kteří se bojí Jeho jména a mezi sebou často mluví; a vede pamětnou knihu o těch, kteří se bojí Pána a dbají na Jeho jméno. Protože tomu je tak, Bůh ke Své chvále a k našemu povzbuzení dal zaznamenat krásné rysy v charakteru Sunamitské, které svědčí o skutečnosti její víry a vyznačují ji jako jednu z Božích vyvolených.

Přichází před nás jako významná žena ze Sunem – žena v blahobytu a vážnosti. Přesto se nestyděla přinutit prostého rolníka, aby vešel do jejího

domu a jedl chléb. Nezapomínala na to, aby byla pohostinná k příchozím. Její víra v Boha byla prokázána její pohostinností k Božímu služebníkov, a byla odměněná.

Kromě toho tu bylo duchovní rozeznání. Může svému manželovi o Elizeovi říci: *„Aj, nyní vím, že ten muž Boží svatý jest.“* Vskutku, jak je požehnané, že se u Elizea ukazoval charakter, který ho v očích druhých vyznačoval jako „svatého Božího muže“; jak požehnané je také, že tato žena ze Sunem si takového charakteru cenila. Učiníme dobře, když toužíme po obojím – po křesťanském životě, který je žit tak, že všichni lidé mohou poznávat, že jsme Kristovi učedníci; a po hlubokém ocenění takového života, když se ukazuje v druhých. Nevyznačuje to opět víru vyvolených Božích? A tak můžeme říci: *„Každý, kdo věří, že Ježíš jest Kristus, z Boha se narodil; a každý, kdo miluje toho, který zplodil, miluje i toho, který zplozen jest z něho.“* (1. J. 5,1)

Dále ji její víra vede k praktické službě. Nebyla to její věc jako ženy, aby se službou vystupovala na veřejnost, ale ona udělala, co mohla. Užívá své prostředky k tomu, aby se vskrytu starala o někoho, koho Bůh užíval na veřejnosti. Nadto to dělá způsobem, který dokazuje, že má správné duchovní citění. Věděla, co se hodí na takového, jenž svědčil proti zlu lidí a o Boží milosti. Proto se o proroka stará ne podle prostředků svého bohatství nádherným vybavením, jak by to odpovídalo takové bohaté ženě. Připravuje jen to, co se hodí pro prostou chuť a potřeby „Božího svatého muže“. „Malý pokojík“ s prostým vybavením – lůžko, stůl, židle a svícen – to bude, jak cítila, ve shodě s myšlenkami toho, jenž byl oddělen od světa a jeho cest, a jenž byl ve styku s nebem.

Takovým způsobem vychází vstříc potřebě proroka; ale dělá to nenápadně. Uhošťuje ho podle jeho potřeb a chutí a bez jakékoli myšlenky na vyvyšování sebe v očích svého hosta, když by mu předváděla své bohatství. V tom „malém pokojíku“ nebylo nic, co by uspokojovalo žádost očí, žádost těla a pýchu života; ale bylo tam vše nezbytné pro uspokojení potřeb nebeského cizince.

A toto citění pro to, co se pro něho hodí, a opatření pro jeho potřeby, je prorokem náležitě oceněno a rád využívá její přívětivosti. Elizeus chce ukázat, že není nevšimavý k její dobrotivosti, a rád by ji nějak odměnil. Právě byl nástrojem k záchraně králů, velitelů a jejich armád před hroznou katastrofou a bezpochyby by v té chvíli mohl obdržet úsluhu od vysoce postavených. Byla by tato velká žena ráda, kdyby Elizeus o ní promluvil s králem

nebo s hejtmanem vojska? Její odpověď je velmi krásná a podává další důkaz o tom, že je naplněna duchem Božích vyvolených. Říká: „*Uprostřed lidu svého bydlím.*“ Je spokojena s tím, že je mimo vysoké kruhy zkaženého světa, a nemá žádnou touhu po jeho vyznamenáních a důkazech přízně. Ráda půjde dál po své cestě v ústraní se svým vlastním lidem, spokojena s tím, že je neznámá u velkých země. Je to pro nás šťastná věc, jestliže patříme k té výsadou obdařené nebeské společnosti, kterou Pán uznává jako „*ty Svě*“, a zaujímáme místo mimo tento svět, nebojíme se jeho nelibosti, ani netoužíme po jeho přízni, a celým srdcem se ztotožňujeme s touto společností jako s „*těmi svými*“ (Jan 13,1; Skutky 4,23).

Elizeus však může čerpat z jiných zdrojů pomoci, než jsou králové a vojévůdci tohoto světa. Je ve styku s vyššími mocemi a nebeskými dvory. Může čerpat z velké moci Boha, který „*oživuje mrtvé*“. Požehnání z tohoto nebeského zdroje ta žena neodmítne, ačkoli v té chvíli se to, co Elizeus nabízí, zdá přesahovat její víru. Avšak v náležitý čas pozná, podobně jako Abrahamova žena v dřívějších dnech a Zachariášova žena v ještě budoucím dnu, že Bůh může oživit mrtvého a že On to, co zaslíbil, může také vykonat. A tak se stane, že v patřičném čase obejmě syna.

Ale je tu ještě jiná a hlubší lekce, které se musí naučit. Skrze zkušenost, která je velmi velkou zkouškou pro tělo, zjistí, že Bůh, který dává život, je také Bůh vzkříšení. Nemusel se Abraham naučit této lekci na hoře Moria? A nemusíme se i my naučit tomu, že Bůh je nejen Bůh, který dává život, ale že On je také Bůh vzkříšení, který může vrátit život, když smrt ukázala svoji moc? Aby se této lekci naučil, musel Abraham ve své době svázat Izáka na oltáři na hoře Moria; a Sunamitská musí hledět na smrt svého milovaného dítěte. Tak se stane, že když dítě vyrostlo, přišel den, kdy na poli onemocnělo, bylo přineseno ke své matce a zemřelo v její náruči.

Tato bolestivá zkouška požehnaným způsobem ukáže víru Sunamitské. V dokonalém klidu klade mrtvé dítě na lože Božího muže, zavírá za ním dveře a vychází ven. Vůči svému manželovi nepronese ani slovo o tom, co se stalo, jen ho prostě prosí, aby jí poslal jednoho ze služebníků a jednu oslici, aby šla k muži Božímu. Ten, jenž byl nástrojem pro dání života, je ten, k němuž se obrací v přítomnosti smrti.

Její manžel, který nevěděl, co se stalo, se ptá: „*Proč chceš jít k němu? Dnes není novměsíce, ani sobota.*“ Když myslí na Božího muže, je to jen ve spojení s novměsíci a sobotami. Tak jako mnoho jiných dnes, myslí na Boha

jen ve spojení s náboženskými svátky nebo vnějším zachováváním nějakého dne. Spojení, která má víra s Bohem, jsou věci života a smrti. Víra se však nemůže přít s nevěrou ani odpovídat na otázky, kladené pouhým rozumem; ale víra může v nejtemnější chvíli říci: „**Měj o to pokoj /nebo: To je dobře/.**“

Když dostala služebníka a oslici, spěchá k muži Božímu. Elizeus ji vidí přicházet a posílá Gézihu, aby jí šel naproti. Na všechny jeho otázky má jen jednu odpověď: „Dobře.“ Ale nechce svému srdci ulevovat vůči služebníkově. Spěchá dále k muži Božímu, vrhá se mu k nohám a vyslovuje několik krátkých vět, které Elizeovi zjevují příčinu jejího trápení.

Elizeus okamžitě posílá Gézihu a dává mu s sebou hůl, aby ji položil na tvář dítěte. Avšak to ženu neuspokojuje; její víra lne k muži Božímu. Její víra odmítá, aby jí bylo bráněno jejím manželem s jeho řečí o novměsících a sobotách, aby šla k muži Božímu. A nyní, když tam přišla, nechce opustit muže Božího kvůli Gézimu a holi. A tak říká: „*Živ jest Hospodin a živa jest duše tvá, že se tebe nespustím.*“ Správně cítí, že služebníci a hole nebudou k ničemu. Nic než Boží moc, přinesená tím, jenž je ve styku s Bohem, neoživí mrtvé dítě.

Její duchovní cítění je správné. Prorok jde s ní a na cestě se s nimi potkává služebník se zprávou, že hůl nic nevykonala. – „*Neprobudilo se dítě.*“ Když přišel k domu, prorok shledává, že „*dítě mrtvé leželo na loži jeho*“. Vešel do pokoje smrti a „*zavřel dveře před oběma, a modlil se Hospodinu*“. Byla to vážná chvíle, ve které prorok cítil svou krajní závislost na Hospodinu; a ještě více, cítil hlubokou potřebu být s Hospodinem sám. Manžel s jeho řečí o novměsících a sobotách; služebník s jeho holí a žena s jejím zármutkem musí všichni zůstat venku. Náboženské zvyky nepřivedou dítě zpět; hůl, která může posloužit v každodenních okolnostech, nebude k užítu v této bolestivé a těžké situaci; zármutek, jakkoli skutečný, dítě nepřivolá nazpět. Musí to být Hospodin sám, jenž může vzkřísit mrtvého. A tak Elizeus „*zavřel dveře... a modlil se Hospodinu*“.

Nadto se prorok činí zajedno s tím, za kterého se modlí. „*Spolehl na dítě, vloživ ústa svá na ústa jeho, a oči své na oči jeho, a ruce své na ruce jeho, a rozprostřel se nad ním.*“

Nevidíme v tomto krásném výjevu tu účinnou, vroucí modlitbu spravedlivého muže? Modlitba, která správně vyloučila vše z člověka a jeho snah – modlitba, která hledí jen k Hospodinu a která se cele ztotožňuje s potřebou

toho, za kterého se modlí. Taková víra má svou odměnu – modlitba je vyslyšena, neboť čteme: „*I zahřálo se tělo dítěte.*“ A přece, i když tomu tak bylo, nebylo to bez boje víry a boje na modlitbě, neboť čteme: „*A odvrátiv se, procházel se po domě jednak sem, jednak tam; potom vstoupiv, rozprostřel se opět nad ním.*“ Pak dítě otevřelo oči.

Když prorok poslal pro Sunamitskou, v slušícím se klidu říká: „*Vezmi syna svého!*“ A žena nevyjádřila žádný údiv, nýbrž padla mu s vděčností k nohám „*a poklonila se k zemi. I vzala syna svého a vyšla.*“

Bůh nepřehlíží tuto prostou, nepochybující víru, která se k Němu upíná, i když smrt zavřela všechny pozemské naděje a postavila dítě mimo všechnu lidskou pomoc. Tak se stane, že mezi Božími oceněnými, kteří skrze víru dosáhli dobrého svědectví, čteme: „*Ženy přijímaly mrtvé své vzkříšené.*“ (Židům 11,15)

V odpověď na víru té ženy a na Elizeovu modlitbu se Bůh zjevuje nejen jako Ten, kdo dává život tam, kde předtím nikdy nebyl, ale také jako Bůh, který oživuje a povolává zpět k životu toho, kdo byl ve smrti. Je to také naší vysokou výsadou tak znát Boha, zjeveného v Kristu podle Pánových vlastních slov: „*JÁ JSEM VZKŘÍŠENÍ I ŽIVOT.*“

IX. DOBA HLADU

(2. Královská 4,38-41)

Každá změna výjevu v Elizeově historii, bohaté na události, odhaluje stále více úpadek Izraele, jen aby se ukázalo, že tam, kde se rozhojnil hřích, ještě více se rozhojnila milost. Už jsme viděli zlořečení v Jerichu, posměvače v Bethel, vzpouru Moábských, potřebu vdovy; a nyní shledáváme, že „*byl pak hlad v té zemi.*“

V této době hladu přichází Elizeus do Galgala. Synové proroků sedí před Elizeem; vypadá to, že ve své těžké nouzi soudí, že ten, jenž zachránil od zničení armády a vzkřísil z mrtvých dítě Sunamitské, má zdroje pomoci, aby jim pomohl v jejich nouzi v době hladu. U synů proroků byla víra k užití Boží milosti, udílené skrze proroka. Bůh se zalíbením odpovídá víře, i když je slabá, a nikdy nezklame ty, kteří na Něho očekávají, ačkoli může volit cestu, na níž, zatím co pomáhá našim potřebám, odkrývá naši slabost.

Tak se stane, že Elizeus dává svému služebníkovvi pokyn, aby přistavil

„*hrnec veliký*“ a navařil kaše pro ty, kteří počítali s tím, že se o ně postará. Mohli bychom si myslet, že v této době hladu by se svými nedostatečnými prostředky mohli zacházet šetrněji a použili by menší nádobu. Rozum by mohl argumentovat, že vládnoucí hlad vyžaduje jen malý hrnec. Opatrnost by nabádala k moudrému hospodaření, které vyžaduje malý hrnec. U Boha však není nedostatek zásob; a víra, která uvádí do situace Boha, si žádá „*velký hrnec*“: k nebeské plnosti patří jen „*velký hrnec*“. Od velkého Boha můžeme očekávat velké věci.

Směrnice k uvaření kaše byla prorokem dána jeho služebníkově. Avšak byl tu jeden, jemuž nebyly dány žádné směrnice a který se musí nutně plést do služebníkovy práce: jeden, který není spokojený, jako byli synové proroků, aby seděl před Elizeem, ale s nepokojnou aktivitou musí vyjít „*na pole*“ na vlastní pěst a snažit se pomoci k odstranění společné potřeby tím, že do hrnce přidá svůj příspěvek.

Jestliže chceme mít podíl na nebeském zásobování, musíme nutně klidně odpočívat v přítomnosti Krista, jako synové proroků seděli před Elizeem. Tak také později Marie našla místo bohatého zásobování u Ježíšových nohou mnohem více než Marta se svou nepokojnou činností. Muž, který „*vyšel na pole, aby nasbíral zelin*“, byl velmi upřímný člověk a myslel si, tak jako později Marta, že přispívá k všeobecnému dobru. Avšak byl to zásah těla v Galgala, právě v tom místě, které znamená odřezání těla. Výsledek byl, že skrze tělesnou horlivost jednoho člověka byla do hrnce přinesena smrt.

Tento muž, opouštějící přítomnost Elizea, vychází na pole, aby sbíral zeliny. Myslel si, že přidá něco z pole k tomu potřebnému, co Elizeus čerpal z nebe. Pole je v Písmu vždy užito jako obraz kulturního světa. Kultura světa nemůže nic přidat k potravě z nebe. Koloští v pozdější době byli v nebezpečí, že se budou snažit doplňovat křesťanství přidáváním lidské výmluvnosti, lidské filozofie a lidské pověry. Přidávali divoké tykve k nebeské kaši. Takové snahy končí v oddělování duše od Boha, místo aby ji přiváděly k Bohu blíže.

Kromě toho není nesnadné opatřit divoké tykve. Byla doba hladu, a přece tento muž nasbíral velmi lehce „*plnou sukni svou*“. Panoval nedostatek zdravé výživné potravy, ale nepanoval nedostatek divokých tykví.

Neblahá věc je odhalena, hned jak je kaše vylita. Všechna společnost objevuje jed. Kdyby to byl jeden muž, který by si stěžoval na kaši, mohlo by být namítnuto, že jeho chuť je chybná. Ale my čteme: „*Stalo se pak, když*

jedli tu kaši, že vzkřikli a řekli: Smrt v hrnci, muži Boží! A nemohli jísti.“ To, co mělo sloužit k udržení života, se skrze jednání jednoho jediného muže stalo prostředkem ke zmaření života. Sice nevědí, jak si s tou těžkostí poradit, ale alespoň o ní vědí a nadto se správně pro pomoc obracejí k muži Božímu.

Jejich volání k Elizeovi nebylo nadarmo, neboť on má zdroje pomoci pro jejich potřebu. Má antidotum pro ten jed. Jeho prostá směrnice zní: *„Vezměte mouku!“* Ta je hned uvržena do hrnce a výsledek je, že v hrnci už nebylo nic škodlivého. Nemluví tato mouka o Kristu? Myšlenky přirozenosti, filozofie lidí, elementy světa, náboženství těla – věci, jimiž se člověk snaží přidat něco k Božímu opatření pro potřeby Jeho lidu – všechny jsou odhaleny a opraveny přítomností Krista. Tak apoštol jednal proti pokusu uvést divoké tykve, které hrozily koloským svatým. Apoštol odhalil jed – svůdná slova moralistů, filozofii a marný svod světa, trvání na svatých dnech novměsíců a sobot ritualisty a uctívání andělů pověřivými lidmi. Aby čelil těmto jedovatým vlivům, které jsou ničivé pro pravý život křesťanství, představuje Krista. Říká, že všechny tyto věci nejsou „podle Krista“. Mohou být přednášeny „přemlouvavými slovy“ a mít velké zdání moudrosti a pokory, ale nejsou „podle Krista“. Pak předkládá Krista ve vši Jeho slávě jako Hlavu Církve – Jeho těla. Uvrhává jakoby mouku do hrnce. Říká nám, že vše, co potřebujeme, máme v Kristu, neboť *„v něm přebývá všechna plnost Božství“* a *„jsme v Něm doplnění“*. Kristus je *„všecko a ve všech“* (Koloským 2 a 3).

X. NASYCENÍ MNOŽSTVÍ

(2. Královská 4,42-44)

V této době hladu přichází z Balsalisa muž s dvaceti ječnými chleby a plnými klasy v pytli jako dar prvotin muži Božímu. Elizeus ihned říká: *„Dej lidu, ať pojedí.“* Zdarma dostal, zdarma dává. Nedrží pro své vlastní užití to, co mu bylo zdarma dáno. Při dávání se dar zvětšuje, takže jsou uspokojeny nejen vlastní potřeby, nýbrž také potřeby sta mužů a ještě zbude.

Prorokův služebník nemůže pochopit, jak dvacet chlebů může stačit na potřeby sta mužů. Ale Elizeovo slovo je: *„Dej lidu, ať pojedí.“* Jakoby říká: „Jestliže dáš v souhlasu se slovem Pána, shledáš, že budou uspokojeny po-

třeby lidu a ještě zbude.“ Přirozenost se ptá a říká: „Jak je to možné?“ Odpověď zní: „Je třeba nepřemítat, nýbrž prostě poslechnout, a vše bude dobré.“

Tak ve dnech Pána se přirozený úsudek lidské mysli v Judovi ptá: „*Jak jest to, že...?*“ (Jan 14,22), když slyší sdělení, která převyšují všechny lidské myšlenky. Na takové úvahy není dáno vysvětlení, které by uspokojilo lidský rozum, ale Pán říká: „*Miluje-li mne kdo, slova mého ostříhati bude.*“ A to povede k poznání věcí, které leží mimo lidských vysvětlení. Juda by rád pronikl myšlenkami a porozuměl, ale je mu řečeno, že má poslechnout, aby poznal. Stejným způsobem odpovídá Elizeus na otázku „*Což to mám...?*“ udiveného a uvažujícího služebníka. Ten musí jednat podle Hospodinových slov, a pak zakusí Hospodinovo požehnání, i když nemůže vysvětlit Hospodinovu moc a milost.

Tak se stalo, že „*předložil jim, i jedli, a zůstalo ještě vedle řeči Hospodinovy*“. Prorok dává z toho, co mu bylo zdarma přenecháno, služebník poslechne, potřebě je učiněno zadost a dar se rozmnoží takovým způsobem, že poté, co je každá potřeba utišena, zůstane z něho „*vedle řeči Hospodinovy*“.

*„Musíme sdílet, obdržet-li chceme,
tyto dobré věci shůry;
přestaneme-li dávat, mít přestaneme –
takový je zákon Lásky.“*

XI. UZDRAVENÍ MALOMOCNÉHO

(2. Královská 5,1-19)

Až dosud byl Elizeus služebníkem Boží milosti uprostřed Izraele; nyní se stává prostředkem požehnání pro někoho mimo tento národ. Boží milost se šíří k jednomu pohanovi.

V celém tomto výjevu můžeme vidět předobraz nynější domácnosti, ve které je Izrael postaven stranou a vládoucí moc je dána pohanům. Časy pohanů jsou předobrazeny skutečností, že Hospodin dal vítězství Syřským – otevřeným nepřátelům Izraele – a že z Izraele byli vzati zajatci. Moc přešla k národům a jedna Izraelka je v zajetí. Během této doby prokazuje Hospodin pohanům milost.

V Námanovi vidíme člověka v jeho nejlepším stavu. Společensky byl „muž veliký“; ve své dráze v povolání to byl úspěšný muž a osobně statečný člověk. Takový byl Náman před světem. Nicméně ten, který měl přízeň krále a byl hrdinou lidu, je od Boha vyhlášen za malomocného. Malomocenství je dvojím způsobem obrazem hříchu. Ošklivost nemoci ukazuje poskvřňující charakter hříchu a působí to, že člověk je hříšník v přirozenosti. Nevyléčitelný charakter nemoci ukazuje beznadějný stav, do kterého hřích uvádí. Jako padlí lidé jsme nejen hříšní v přirozenosti, ale jsme také bez síly k tomu, abychom svůj stav změnili. Jestliže nám má být požehnáno, jsme zcela odkázáni na Boží milost. Proto je napsáno: „*Milostí spasení jste skrze víru... Ne ze skutků.*“ (Ef. 2,8.9)

Tak ta nemoc učinila z Námana společně s jeho bezmocným stavem vhodný předmět pro Boží svrchovanou milost a milosrdenství. To, co Námanovi dávalo takové velké místo před světem, nemělo v Božích očích žádnou cenu. Když Pán později (v Lukáši 4,27) užívá Námana jako ilustraci milosti, která dosahuje pohana, neříká, že bylo mnoho velkých mužů a ctěných mužů a statečných mužů. Žádná z těchto vlastností by neučinila lidi vhodnými předměty pro milost. A proto říká: „*Mnoho malomocných bylo v lidu Izraelském za Elizea proroka.*“

Dále vidíme v tomto krásném výjevu nejen činnost milosti vůči hříšníkov, ale také cestu, kterou Bůh volí, aby tuto milost oznámil. Volí cestu, která vrhá do prachu všechnu naši pýchu. „*Co bláznivého jest u světa, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a to, co jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné. A neurozené u světa a za nic položené vyvolil Bůh, anobrž které nejsou, aby ty věci, které jsou, zahladil, proto aby se nechlubilo před obličejem jeho žádné tělo.*“ (1. Kor. 1,17-29) V souhlasu s těmito Božími cestami přecházíme ihned od „velkého muže“ k „děvečce malé“ – cizince v cizí zemi a v nízkém postavení otrokyně Námanovy ženy. Bůh má v úmyslu požehnat jednomu, který je v očích světa „velkým mužem“, a proto chce v tomto díle užít „děvečku malou“. Ale jestliže bylo její postavení v tomto světě nevýznamné, jestliže byla „malá“, její víra byla velká. Neboť může říci: „*Ó by pán můj dostal se k proroku, který jest v Samaří, tedy on by ho uzdravil od malomocenství jeho.*“ To je jistě řeč víry. Není tu žádný náznak, že by snad mohl být schopen zlepšit těžkost a možná způsobit uzdravení, nýbrž ona se smělostí a jistotou víry říká: „*On by ho uzdravil od malomocenství jeho.*“ Mluví jako někdo, kdo zná uzdravující moc milosti. Náman mohl, jak

kdosí řekl, cítit bolavé místo, malá děvčečka znala cestu k uzdravení. Její důvěra je tím pozoruhodnější, že v žádném, ani jediném případě neviděla uzdravení malomocného. Neboť Pán sám říká, že v Elizeově době bylo mnoho malomocných, „**avšak žádný z nich není očištěn**“ kromě Námána Syrského.

Slovo malého děvčete koná své dílo. V srdci nemocného Námána vzbuzuje touhu po požehnání. Ale přirozený člověk nemůže porozumět cestám milosti. Naplněn svými vlastními myšlenkami, věnuje jen malou pozornost slovu malého děvčete. Ona se svou známostí o Boží milosti a moci mluví o prorokovi v Samaří; on, když následuje své přirozené myšlenky, se obrací na krále Sýrie a myslí si, že vytoužené požehnání může být zajištěno skrze velké této země, napomůže-li se tomu zaplacením velké odměny.

Král Sýrie představuje člověka v jeho sebezpyčování. Je velmi rád, že jeho služebník Námán má mít požehnání, ale rád by k tomu byl kanálem, skrze který Námán to požehnání obdrží. Tak říká: „*Jdi, vyprav se, a já pošlu list králi Izraelskému.*“ Jeden král chce psát druhému králi. Ale Bůh nevyžaduje a nechce snášet blahovolnost králů. Milost je k dispozici pro dlužníka, ať je tím dlužníkem někdo z vysokých země nebo z nízkých, ať je to „veliký muž“ nebo „děvečka malá“ – ale blahovolnost králů ji nemůže zajistit, ani si ji za zlato nemůže koupit.

Avšak Námán musí zakusit, že všechny tyto lidské snahy zajistit požehnání ho ponechávají v ještě horším postavení. Tak přichází ke králi Izraele se svými dary a s dopisem od krále Sýrie. Král Izraele si uvědomuje, že tento případ je jen pro samého Boha, ale nezná muže Božího, skrze kterého je přinášena Boží milost. Protože nemá víru v Boha a neví o muži Božím, může jen soudit, že král Sýrie hledá příležitost pro spor, když si žádá, aby dal to, co je mimo moc člověka. Námán zjišťuje beznadějnost toho, když se obrátí na člověka tohoto světa, ale přesto ho nenapadne, aby šel k prorokovi. Zdá se, že je po všem a že se Námán musí vrátit do Sýrie bez očištění a bez požehnání.

V tomto kritickém okamžiku však jedná Elizeus. A ukazuje se, že kdyby Elizeus nemluvil, Námán by nikdy nepřišel k prorokovi, i když na začátku o tom prorokovi slyšel. Jinak tomu není ani s hříšníkem a Kristem. Skutečně můžeme o Kristu slyšet, ale je napsáno: „*Žádný nemůže přijít ke mně, jedině leč Otec můj, který mne poslal, přitáhne jej.*“ (Jan 6,44) A opět: „*Žádný nemůže přijít ke mně, leč by jemu bylo dáno od Otce mého.*“ (Jan 6,65)

Jako výsledek Elizeovy intervence Náman, který vážně touží po požehnání, přichází k prorokovi. Konečně přišel ke správnému muži. Ale přišel chybným způsobem. Ještě není ve správném stavu, aby přijal požehnání. Přichází se svými koňmi a vozy a stojí u dveří Elizeova domu. Koně a vozy mluví o pompě a pýše člověka. Náman shledal, že moc králů nemůže způsobit nic, že peníze a dary nejsou k ničemu. Nyní se musí naučit, že ani jeho vlastní velikost a důležitost mu nezajistí nejmenší vážnost z Boží strany, u něhož není přijímání osob. Proto když slyší poselství, které když by bylo přijato a bylo ho poslechnuto, by mu přineslo záchranu, není v něm nijak dbáno Námanovy velikosti. Elizeus se na něho nedívá jako na velkého muže, ani jako na někoho ctěného nebo statečného. Vidí v něm prostě malomocného, který potřebuje očistění. Elizeus nebere na vědomí všechnu tu Námanovu pompu a velikost, ani se nesnaží vyvýšit se sám pomocí tohoto důležitého návštěvníka. Prostě posílá poselství. To je skutečně stále ještě dílo kazatele, aby předával poselství.

Přirozenost se však vzpírá proti takovému jednání. Pýcha člověka touží po úctě. Ale jestliže má Náman obdržet požehnání, může to být jen na základě milosti, a milost neuznává žádnou zásluhu u příjemce milosti, jinak by to nebyla milost. Proto je ta svrchovaná milost tak urážející pro přirozeného člověka. „*Tedy rozhněvav se Náman,*“ – a tady se ukazuje, že skutečná překážka pro jeho uzdravení spočívá v tom, že má své vlastní myšlenky. „*Hle, řekl jsem u sebe*“ – to je ta potíž. Myslel si, že jen bude sedět ve svém voze a že Elizeus přijde a bude stát před Námanem a dodá výjevu důstojnosti tím, že bude vzývat jméno Hospodina, svého Boha, a bude trochu vznášet svou ruku nad neduživým místem, a hle, on bude uzdraven.

Náman má dále námitky proti umytí se v Jordánu. Je-li to otázka umytí se v řece, pak jistě ty větší řeky v jeho vlastní zemi – Abana a Farfar – jsou lepší než všechny vody v Izraeli. Tak tomu je i dnes s mnoha hříšníky, kteří připouštějí potřebu mravní změny v životě, ale ne potřebu nového narození. Lidé se chtějí podrobit reformaci působené lidskými prostředky, ale nejsou připraveni být dáni stranou ve smrti Krista. Náman očekával nějaký dramatický výjev – že nad ním bude činěno mnoho povyku – a hle, tento kníže mezi lidmi je odbyt krátkým poselstvím. Je mu řečeno, jako to mohlo být řečeno kterémukoli chudému člověku, aby šel a vykoupal se sedmkrát ve veřejném toku Jordánu. Celá věc se jevila tomu vysokému a mocnému Ná-

manovi příliš obyčejná. Poselství nedbalo na všechnu jeho velikost; postavilo ho na jednu úroveň s nejnevýznamnějšími lidmi v zemi a řeklo mu, aby vykonal cestu otevřenou každému rolníkovi. Elizeus nemohl jednat s nejnižším v zemi s menší uctivostí. Takové jednání a takové poselství byly pro toho velkého muže nesnesitelné.

Nuže, když musí odejít, je lépe jít v hněvu, neboť to alespoň ukáže, že je hluboce zasažen. Lépe tak, než jako ti, kteří Boží milost zdvořile odmítají slovy: „*Prosím tebe, vymluv mne.*“ (Luk. 14,18.19) Pro takové není naděje: Bůh je „*vymluví*“, a pro takto „*vymluvené*“ už vše končí. Pro člověka, který odchází v hněvu, je naděje, že se vrátí v polepšené náladě, neboť to alespoň bere vážně.

Náman očekával nějakou velkolepou podívanou a přirozenost touží po něčem dramatickém, senzačním a emocionálním. Ale Náman se musí naučit, tak jako každý hříšník, že velká moc evangelia není v „zemětřesení, ani v ohni, ale v tichém a jemném hlasu“ Božího slova, mluvícího ke svědomí.

Náman měl naštěstí kolem sebe takové lidi, kteří s ním mohli mluvit a přesvědčit ho o jeho pošetilosti. Malé děvče přineslo své svědectví, prorok předal své poselství – tak prosté a jasné; nyní „*přistoupivše služebníci jeho, mluvili k němu*“ o tom poselství. Dnes tu jsou ti, kteří konají dílo malé děvčky – pozvou na kázání. Jsou tu ti, kteří předávají poselství – hlásají evangelium. Jsou tu ti, kteří mluví s úzkostnou duší jednotlivě, takže nesnáze a zábrany pro přijetí evangelia mohou být odstraněny. Tak mluví služebníci s milujícím zájmem se svým pánem: „*Otče můj,*“ říkají, „*jakkoli velikou věc prorok ten rozkázal by tobě, což bys neměl učiniti toho? Čím tedy více, když řekl: Umyj se, a budeš čist.*“ Jak dobře znali tito služebníci svého pána! Byl to velký muž a po celý svůj život konal velké věci. Těmito velkými činy si dobyl vysoké postavení v království lidí; když ale, jak bychom to chtěli vyjádřit, má vstoupit do království nebes, tu se musí obrátit a být jako dítě. A tak se to děje. Domlouvání služebníků má úspěch, neboť čteme: „*A proto sestoupiv...*“ Jeho pýcha, jeho velikost, jeho statečnost, vše, čím byl jako přirozený člověk, je jako prostředek pro obdržení požehnání odloženo. Králové a jejich velké dary jsou zanecháni; Abana a Farfar jsou zapomenuty a v poslušnosti víry sestoupil a sedmkrát se pohřížil v Jordánu „*vedle řeči muže Božího*“. Takové jednání by se v očích světa zdálo být vrcholem bláznovství, tak jako kázání o kříži je bláznovstvím pro moudré lidi tohoto světa. Jordán znamená smrt a je v tomto výjevu užít jako předobraz smrti Krista, která činí

zadost Boží svatosti. Má-li hříšník být očištěn od svých vin, může to být jen na základě smrti Krista. Náman to v předobrazu dokonale bez výhrad uznává, když se sedmkrát ponořuje do Jordánu. Uznává, že neexistuje očištění, kromě skrze vody smrti, pod které je přiveden skrze poslušnost víry.

Tak tomu je s hříšníkem dnes. Požehnání k nám může přijít jen v milosti skrze smrt a vzkříšení Krista, a my přicházíme pod účinnost té smrti skrze víru v Krista. Izraelita byl původně, stejně jako Náman, „Syrský chudý“ (nebo: „hynoucí“) – (5. M. 26,5; viz. pozn. k elb. př. či anglickou KJV), a pro něho Jordán znamenal závěr jedné fáze života (života v poušti), a uvedení do jiné sféry života. Jordán byl hranicí syrského teritoria. Smrt ukončuje spojení se Sýrií. Tím, že se Náman ponořuje do Jordánu, v předobrazu ukončuje starý život a začíná zcela nový život. Jeho tělo se stává jako tělo malého dítěte. Jeho dřívější stav jako malomocného, v němž působila zkáza a smrt, se naprosto nehodil k Bohu a vylučoval ho z Boží přítomnosti. Tomu bylo odpomoženo vodami smrti. Zlé přirozenosti nemůže být odpuštěno, musí být ukončena smrtí. Tak tomu je s věřícím. Stará přirozenost je odsouzena a je s ní naloženo ve smrti Krista. Duše, která se v poslušnosti víry poddá Boží cestě vysvobození, nastupuje nový život.

Prorok zdůrazňuje důležitost tohoto naučení tím, že ponoření předepíše sedmkrát, a ukazuje tak, jak důkladně se potřebujeme naučit této lekci své smrti s Kristem; a tak nás přivádí ke konci stavu, ve kterém jsme žili sami sobě, abychom nyní v novotě života žili Bohu.

Výsledkem pro Námana bylo to, že jeho tělo bylo učiněno opět jako tělo „*dítěte malého*“. Jaká nádherná změna! Muž, který je na začátku příběhu popsán jako „*veliký muž*“, se na konci stává „*dítětem malým*“. Kromě toho je ovládán jiným duchem. Pýcha velkého muže přenechala místo pokoře malého dítěte, neboť čteme: „*A hned navrátil se k muži Božímu se vším komonstvem svým, a přišed, stál před ním.*“ Už není velkým mužem, sedícím ve svém voze, ale pokorným člověkem, stojícím před prorokem.

To však není vše. Uvěřil ve své srdci, nyní vyznává svými ústy, že „*není Boha na vsí zemi, jediné v Izraeli*“. Nejenže je očištěn, ale je přiveden k poznání Boha. Může říci: „*Poznal jsem.*“ Evangelium, které vychází vstříc naší potřebě, zjevuje našim duším Boha.

Pak by rád vyjádřil svoji vděčnost tomu, skrze kterého mu bylo tak bohatě požehnáno. Elizeus odmítá dar, aby žádným způsobem nezfalšoval Boží milost v očích tohoto pohana, který obdržel požehnání bez peněz a bez

ceny. Náman, který vlastnil velký majetek, bezpochyby dospěl k přesvědčení, že pomocí peněz lze koupit všechno. Musí se naučit, tak jako hříšník dnes, že existují požehnání nad všemi ostatními požehnáními, a radosti nad všemi pozemskými radostmi, a život, který je věčný, které si všechna bohatství světa nemohou koupit; ačkoli, žel, mohou blokovat cestu, která k životu a požehnání vede.

Dále Námanovo srdce touží klanět se Hospodinu. Říká: „*Nebude více obětovati služebník tvůj zápalů aneb obětí bohům cizím, ale Hospodinu.*“

A konečně je změna v jeho životě ukázána jeho pocvičeným a jemným svědomím. Okamžitě cítil, že klanění se Hospodinu je naprosto neslučitelné se skláněním se před modlou v domě Remmon. A přece jeho úřední postavení pravděpodobně bude vyžadovat, aby vcházel do domu té modly. Elizeova slova v odpověď na tuto nesnáz jsou: „*Jdi v pokoji.*“ To v žádném případě neznamená, že Elizeus schvaloval Námanovo sklánění se před modlou v domě Remmon. Viděl, že Náman je pocvičován před Hospodinem, a aniž by této těžkosti předcházel, ví, že může Námana klidně přenechat Hospodinu. Můžeme si být jisti, že Náman nikdy nevstoupil do domu Remmon.

XII. PROROKŮV SLUŽEBNÍK

(2. Královská 5,20-27)

Tu a tam se v Písmu setkáváme s lidmi, kteří lžou a podvádějí: ale není žádný jiný, který by lhal s takovým rozmyslem jako Gézi. Stejně jako u Ananiáše a Zafiry, tak i u Géziho je chamtivost kořenem lhaní.

Námanovo bohatství – deset centnéřů (talentů) stříbra a šest tisíc (šekelů) zlatých, deset proměnných rouch – probudilo neodsouzenou chamtivost v srdci Géziho. Námanova těžkost vyvolala na scénu Boží milost v prorokovi; Námanovo bohatství vyvolalo na scénu chamtivost jeho služebníka. Boží milost přinesla Námanovi požehnání; Géziho chamtivost bude Boží milost popírat. Bohatý muž, který s radostí chtěl udělit velkorysý dar, to byla pro chamtivého člověka příliš dobrá příležitost, než aby ji nechal ujít.

Aby uspokojil svou chamtivost, Gézi neváhá lži hrát ani lži mluvit. Běží za Námanem a říká: „*Pán můj poslal mne.*“ To byla první lež. Pak vymýšlí příběh o návštěvě dvou mladých mužích z Efraima – druhou lež. Když dostal

dva centnéře stříbra a dvě proměnná roucha, vrací se se dvěma z Námánových služebníků, kteří mu pomáhají nést dar až na vrch. Jít dále by znamenalo přijít až na dohled Elizeova domu. A tak zůstává stát na vrchu a muže propouští. Když věci schoval v domě, „*všed, stál před pánem svým*“, jako kdyby se nic nestalo. Hraje divadlo své lži. Když se ho Elizeus dotázal, kde byl, pokouší se skrýt své dřívější lži pomocí další lži: „*Nechodil služebník tvůj nikam.*“ Jedna lež vede k dalším lžím.

Pak následuje vážné odhalení. Celý hrozný hřích se všemi svými podrobnostmi byl proroku známý; ale nadto byla známá také pohnutka, která vedla k hříchu. V srdci Géziho byla žádost získat postavení ve společnosti jako vlastníků olivových a vinic, stád a volů, služebníků a služebnic.

Nakonec po odhalení následuje soud. Jestliže si Gézi vzal z Námánova bohatství, musí si vzít také Námánovu nemoc. Skrze lež a klam dostal od Námána dvě proměnná roucha; skrze Boží soud mu je udělena proměna kůže. A malomocenství, které získává, se ho přidrží po všechny dny jeho života. Bohatství, které získal, bude brzy stráveno, malomocenství zůstane. Žádné vody Jordánu Géziho neočistí.

Před svého pána přišel jako lhář; z jeho přítomnosti vyšel jako malomocný, bílý jako sníh. Když uchvátil Námánovo bohatství, zdědí Námánovu nemoc a ztrácí své místo prorokova služebníka. Ještě jednou se objevuje na králově dvoře, ale už ne jako Elizeův služebník.

Když prorok zvažuje Géziho hřích, hledí na něj nejprve ve spojení s Bohem a Jeho milostí. Jak se jeho skutek dotkne Božího svědectví? Vidí, že Géziho hřích představuje naprosto chybný pohled na Boží milost. Elizeus starostlivě odmítl Námánovy dary, aby si tento pohan nemyslel, že Boží požehnání mohou být získána dary. Géziho hřích směřoval k tomu, aby zničil toto svědectví o volné Boží milosti. Nebyl „čas“ brát dary.

Nejsme tímto vážným výjevem varováni, že jestliže si dovolíme ponechávat ve svých srdcích **neodsouzenou** žádost nebo chamtivost, budeme schopni upadnout do pokušení, když zkříží naši cestu. Dále jeden hřích vede k druhému. Na cestě hříchu se nemůžeme zastavit podle své vlastní vůle. Jak kdosi řekl: „Člověk nemůže zastavit svou loď podle libosti v silném proudu hned nad Niagarskými vodopády, ačkoli by se jich býval mohl vyvarovat úplně.“

Potom je také zřejmé, že velké náboženské výhody samy neochrání před

závažným hříchem. Kdo mohl mít větší výhody než Gézi? Žil s jedním z největších proroků, které svět poznal – a který je znovu a znovu popisován jako muž Boží – a přece Gézi padl. „*Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl.*“ (1. Kor. 10,12)

Konečně se učíme, že chození v hříchu ničí veškerý pocit o Boží přítomnosti a moci. Gézi musel mít opakovaně zkušenosti o moci Božího muže číst v lidských srdcích a rozeznávat pohnutky jejich jednání. Nikdo neznal lépe než Gézi tuto Boží moc, která byla v prorokovi. Nicméně když se Gézi snažil uspokojit své chamtivé srdce, je zachvácen přemáhající vášní lakoty, že pro tu dobu zcela ztrácí všechny pocit o přítomnosti vševědoucího Boha.

Tak Gézi pod Božím soudem na sobě vychází z prorokovy přítomnosti, jako v budoucím dni ještě větší hříšník vyjde z přítomnosti Pána do noci (Jan 13,30) a Ananiáš a Zafira padnou mrtví pod soudem Ducha Svatého (Skutky 5).

XIII. VYPŮJČENÁ SEKERA

(2. Královská 6,1-7)

Elizeův příběh ještě jednou přechází od králů a velkých lidí k prostému domácímu výjevu, spojenému se stavbou bydliště pro prorocké syny. Událost velice krásným způsobem ukazuje jednoduchost a skromnost života, který vyznačoval tohoto Božího muže. Je připraven pomoci v nesnázích králů a jejich armád, ale když to doba vyžaduje, může se zaměstnávat porážením stromů a stavbou domu. S krajní lehkostí umí jednat s velkým mužem světa a se stejnou lehkostí se dovede přizpůsobit prostým záležitostem skromných synů proroků. Ve velikosti své cesty se může sklonit k malým záležitostem a chodit s pokornými lidmi.

V témž duchu může ten velký apoštol křesťanské doby nést břemena Církve i pracovat při zhotovování stanů; může zachránit stovky duší od zahynutí v moři i pomáhat sbírat roští pro rozdělení ohně. A jistě můžeme říci, že oba tito velcí služebníci jen ukazují ducha svého ještě většího Pána a Mistra, který zatím co nese celý vesmír, může vzít do Své náruče malé dítě, a ačkoli dlí v lůnu Otce, může vejít do skromného domu rybáře.

Nadto je v těch prostých konáních těchto služebníků jasné, která moc jim byla k dispozici. Proti vši lidské zkušenosti je jedovatý had, který napadl

apoštola při sbírání roští, setřesen do ohně, aniž by vznikla škoda. A proti všem přírodním zákonům je železo sekery přivedeno k tomu, aby plulo po vodě. Tak samy přírodní zákony jsou převráceny či na nějakou dobu zrušeny proto, aby ulevily trápení muže, který si tu sekeru vypůjčil. Bůh, Stvořitel zákonů, které ovládají stvoření, může měnit Své zákony, aby zjevil milost, která umožní Petrovi chodit po vodě ve dnech Pána i plavat železu po vodě ve dnech prorokových.

Právě způsob, jakým je to železo přivedeno k tomu, aby plavalo, zjevuje Boží moc. Neboť jaký vztah může být mezi příčinou a účinkem – mezi uvržením kusu dřeva do řeky a vyplaváním železa? Nemůže tu být pod tímto prostým příběhem nějaké hlubší duchovní naučení? Vidíme zde moc řeky přemoženou kouskem dřeva, uvrženém do vody. Vzhledem k tomu, že Jordán je předobrazem smrti, může tato pozoruhodná událost dobře poukazovat na přemožení moci smrti skrze kříž a na Boží dům, stavěný z toho, co vychází ze smrti.

XIV. SYRSKÉ NÁJEZDY

(2. Královská 6,8-23)

Poté, co Elizeus užil Boží milost, aby ulehčil sklíčenému jednotlivci, stává se nyní nástrojem milosti k záchraně provinilého národa. Prorok, který káral krále Izraele pro jeho nevěru ve spojení s dopisem od krále Sýrie, varuje nyní krále před tajnými plány, jimiž se ho král Sýrie snaží zničit. Tak Boží milost zasahuje, aby zachránila krále Izraele, „*a to nejednou ani dvakrát*“, skrze ruku toho, který ví, jak napomínat i kdy varovat.

Když se syrský král dovídá, že jeho plány jsou mařeny nikoli nějakým zrádcem, nýbrž Elizeem, posílá koně, vozy a velké vojsko, aby ho zajalo. Skutečnost, že posílá velké vojsko, aby zajalo jednoho muže, dokazuje pozoruhodným způsobem, že bezbožníci si uvědomují svou slabost a bezmocnost v přítomnosti jednoho muže, udržovaného Boží mocí. Tak to cítil Ochoziáš v dřívější době, když poslal své velitele s jejich padesáti vojáky, aby zajali osamělého Eliáše; a tak tomu bylo též v pozdější době, kdy Židé poslali houf lidu a důstojníky, aby zajali Pána slávy. Svět instinktivně ví, že člověk, je-li s ním Bůh, je silnější než velké vojsko bez Boha.

Pro přirozené oko se Elizeův případ jevil beznadějným. Syrští učinili

všechna opatření. Velké vojsko se pod pláštěm noci se vši opatrností přiblížilo k Dotain a podařilo se mu obklíčit město. Zdálo se, že prorok nemůže uniknout. A když Elizeův služebník hledí na viditelné věci, volá: „*Ach, pane můj, co budeme dělati?*“

Elizeus uklidňuje zděšení mladého muže. Říká: „*Neboj se, nebo mnohem více jich s námi jest, než s nimi.*“ Mladý muž chodí skrze vidění; Elizeus chodí vírou. Prorok činí předem apoštolovu zkušenost, jenž může říci: „*Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám?*“ (Řím. 8,31)

Elizeus však není spokojen s tím, aby sám odpočíval ve víře, a také nechce jen uklidnit druhé. Chtěl by toho mladého muže přivést na svou vlastní duchovní výši. Ví, že to může vykonat jen Bůh sám, a tak se modlí k Hospodinu, aby otevřel jeho služebníkovi oči. Jeho modlitba je vyslyšena: „*A tak otevřel Hospodin oči služebníka toho.*“ Elizeovi nemusely teprve nejprve být otevřeny oči. On už viděl vozy Izraele a jejich jezdce, čekající na Eliáše, když vystupoval od země k nebi. Prorokova víra si uvědomuje, že tytéž Boží vozy a koně ho doprovázejí, když jde svou cestou na zemi. Mladý muž viděl koně a vozy s velkým vojskem, kteří obklíčili město; nyní vidí, „*že je hora ta plná koňů, a vozové ohniví okolo Elizea*“. Syrské vojsko může být okolo města, ale co mohou dělat, jestliže Boží nebeské vojsko je okolo Elizea? Pavel může být obklopen nepřáteli, kteří ho chtějí zabít, a zuřící bouří, která ho chce pohltit, ale jaká škoda se mu může stát, jestliže při něm stojí anděl Páně (Skutky 27,23)? Vojsko proti Elizeovi může být mocné, ale vojsko Boží je mocnější. „*Vozů Božích jest dvaceti tisíců, mnoho tisíců andělů.*“ (Žalm 68,18) Také pro nás je dobré, když jdeme svou cestou tímto nepřátelským světem v pozeňnaném vědomí víry, že s námi je Ten, jenž řekl: „*Nikoli nenechám tebe, aniž tě opustím.*“ (Židům 13,5) A také že jsme v prozřetelné péči andělských zástupů, kteří „*posíláni bývají k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržeti spasení*“ (Židům 1,14).

Dále je nám dovoleno vidět, že Elizeus jedná s Božími nepřáteli podle cest milosti, zatím co zároveň ukazuje, že jsou naprosto v jeho moci. Tak se stane, že zatím co jsou mladému muži oči otevřeny, Boží nepřátelé mají nyní své oči oslepené. Tak tomu duchovně bylo, když zde byl Pán Ježíš, neboť On přišel, „*aby ti, kteří nevidí, viděli, a ti, kteří vidí, aby slepí byli*“ (Jan 9,39). Uznat svou vlastní slepotu a poddat se Bohu je cesta k vidění, jak ji nalezl slepý muž v Janově evangeliu.

Tito oslepení Syrští přicházejí úplně pod moc Elizea, jenž je vede do Samaří. Potom, když jejich oči byly otevřeny, poznávají, že jsou zajatci – že byli zajati právě tím mužem, kterého se vydali zajmout. Ale jestliže je Elizeus ve spojení s Boží mocí, je také zástupcem Božího milosrdenství. Syrští si uvědomují, že pokud jde o ně, jejich případ je beznadějný. Oni, kteří předtím obklíčili malé město Dotain, jsou nyní sami uzavřeni v pevnosti svého nepřítele. Když se takto ukázalo, že je nemůže od zkázy zachránit nic než slitování, stávají se příjemci milosrdenství. Nejenže jsou zachráněni, ale je před ně předložena „hojnost veliká“; a když pojedli, jsou odesláni ke svému pánu. Jsou přivedeni k tomu, aby si uvědomili, že „*veliké jest milosrdenství Hospodino, když jsme do konce nevyhynuli*“ (Pláč 3,22). Takové jsou požehnané cesty Boží milosti.

Ten muž, který má pro svou ochranu horu plnou koňů a ohnivých vozů – který je obklopen velkou Boží mocí – si může dovolit prokázat milosrdenství těm, kteří jsou zcela v jeho moci. Přirozený člověk, který nemá žádné zdroje síly, si nemůže dovolit prokazovat milosrdenství. Když král shledal, že nepřátelé jsou v jeho moci, rád by je zbil. Avšak Elizeus, užívaje Boží moc, nechce zanedbávat Boží milosrdenství; a toto milosrdenství je tak veliké jako moc. Jestliže Boží moc zajišťuje úplné vítězství nad „vojskem velikým“, tu Boží milosrdenství připraví pro poraženého nepřítele „hojnost velikou“. Opět smíme říci: Takové jsou cesty milosti velikého Boha.

XV. OBLEŽENÍ SAMARÍ

(2. Královská 6,24 – 7,20)

Zpráva o milosrdenství, prokázané syrským nájezdníkům, končila konstatováním: „*Aniž kdy více potom lotříkové Syrští vsakovali do země Izraelské.*“ Nicméně nepřátelství Syrských k Božímu lidu zůstalo. Tak čteme: „*Stalo se potom, že shromáždil Benadad, král Syrský, všechna vojska svá, a přitáh, oblehl Samaří*“ – právě to město, kde byla prokázána tak neobyčejná milost.

Obležení zjevuje hloubky zla, do kterých národ poklesl, a dále ukazuje výši, ke které se Boží milost může povznést touto poslední Elizeovou veřejnou službou.

Joram, odpadlický král, už dlužil Elizeovi vděčnost za záchranu svého ži-

vota a za ochranu své armády od zkázy. Je zjevné, že toto velké milosrdenství nezpůsobilo žádnou změnu ani u krále, ani u národa. Nyní je v Boží vládě dovoleno nepříteli, aby oblehl Samaří, což ve městě vedlo k „velkému hladu“. V tomto hrozném soužení, do kterého obyvatelé upadli, se naplnilo vážné proroctví, pronesené více než pět století předtím. Mojžíš varoval Boží lid, že jestliže se odvrátí od Boha, přijde čas, kdy budou obleženi svými nepřáteli a budou uvedeni do takového soužení, že jemnocitné, něžné ženy budou potají jíst své malé děti (3. M. 26,21-29; 5. M. 28,49-57). Tato ohavnost musela nakonec přijít.

Místo aby se král nato obrátil k Bohu, přivádí tento hrozný případ na světlo jen nepřátelství jeho srdce. Když slyší o této hrůze, král roztrhává v zoufalství své šaty a ukazuje, že *„pytel byl na těle jeho zespod“*. Takto tu ve spojení s jeho zlou cestou bylo náboženské vyznání. Žel, lidé v tísní, podobně jako Joram, se mohou obracet k nějakému náboženskému pomocnému prostředku, ale neobracejí se k Bohu. A tak král, přestože má pytel na svém těle, ventiluje svůj hněv proti Bohu na osobu Božího muže. Říká: *„Toto mi učíň Bůh a toto přidej, jestliže zůstane hlava Elizea, syna Safatova, na něm dnes.“* Před touto novou těžkostí jsou všechna minulé milosrdenství zapomenuta a zoufalý král ohrožuje život Božího muže. Svaluje vinu na hlavu toho, jenž jediný byl svobodný od hříchu odpadnutí od Boha. Proto posílá posla do Elizeova domu, kde jsou v prorokově přítomnosti shromážděni starší.

Elizeus, zjevně předem varován od Boha, říká: *„Poslal ten syn vrahův, aby stál hlavu mou.“* Říká jim, aby před královým poslem zavřeli dveře, neboť zvuk kroků jeho pána je za ním. Král se dostává před dveře a odvažuje se říci: *„Aj, toto zlé jest od Hospodina, což mám déle čekati na něj?“*

Hrozný stav národa a špatnost krále jsou tímto způsobem jasně ukázány ve světle. Lidé v Samaří se usilují získat oslí hlavu nebo trochu holubiho trusu. Ženy jedí své děti; král zlostně chodí sem a tam po zdi. Ale Elizeus klidně sedí ve svém domě a čeká na Hospodina. Pak přichází posel, následovaný králem, který z toho všeho zlého obviňuje Hospodina. Král jakoby říká: *„K čemu je Elizeus, když sedí ve svém domě a nic nedělá? Kdysi mě vysvobodil od zkázy, proč nejedná nyní? Co pomůže jeho mluvení o čekání na Hospodina? Nic se neděje. Vzdávám se všech myšlenek na Hospodina a Elizeovi, Hospodinovu proroku, setnu hlavu.“*

Tento syn vraha, jenž sám nyní přísáhl, že se chce dopustit vraždy, obviňuje Hospodina, že je původcem všeho zlého, které přišlo na provinilé

město. Tak vina národa dosáhla v osobě jejich krále svého vrcholu.

Není tento vážný výjev nastíněním ještě vážnějšího dění u kříže, kde špatnost světa vyvrcholila v odsouzení Toho, který jako jediný z celého lidského rodu byl svobodný od všeho odsouzení? Jestliže je však při obležení Samaří dovoleno hříchu národa, aby se zjevil ve vší své hrůze, je to proto, aby se Boží milost mohla ukázat ve vší své plnosti. Kde se rozhojnil hřích, tam se ještě více rozhojnila milost a ukazuje tak na nejvyšší rozvinutí milosti na kříži: tam se pozvedá nad veškerý hřích člověka a používá si kříže, aby celému světu zvěstovala odpuštění a požehnání.

Tak dochází k tomu – když se král cele projevil – že Elizeus, jenž až do té chvíle „*seděl v domě svém*“, už nemlčí. Přišel Boží čas, neboť čteme: „**Řekl pak Elizeus:** *Slyšte slovo Hospodinovo.*“ Slyšeli jsme, že to, co říká člověk, zjevuje hřích jeho srdce; nyní máme slyšet, že to, co mluví Bůh, zjevuje milost Jeho srdce. Tak čteme: „*Toto praví Hospodin: O tomto času zítra míra mouky běžné bude za lot, a dvě míry ječmene za lot v bráně Samařské.*“

V tomto poselství milosti není řečeno ani slovo o ohavnostech, které se děly ve městě – ani slovo o opovážlivé špatnosti krále. Je to jen ohlášení požehnání v čisté milosti bez podmínek právě tomu městu, ve kterém hřích dosáhl svého vrcholu; neboť všechno toto požehnání bude viděno „**v bráně Samařské**“.

Tak je nám opět připomenuto ono mnohem větší zvěstování milosti, která vysílá poselství o pokání a odpuštění, aby bylo kázáno ve jménu Krista mezi všemi národy; ale to poselství se má dít „*počna od Jeruzaléma*“. Je ke všem národům, neboť všichni jsou provinilí, ale začíná na nejtemnějším místě v celém světě. Není tam ani slovo o hrozně vině toho města, ani slovo o opovážlivém a rouhavém nepřátelství vůdců, ale ve svrchované, bezpodmínečné milosti je vyhlášováno odpuštění ve jménu Ježíše právě tomu městu, které Ho přibilo na kříž.

*„To kopí, jež v Jeho bok proniklo,
to krev k naší záchráně vyvedlo.“*

Tak se zjevila zkáza lidu a byla ohlášena Boží milost. Hned uvidíme, jak člověk nakládá s Boží milostí. Nejdříve kníže, o jehož ruku se král opíral, jedná s poselstvím s posměšnou nevěrou, ale jen aby slyšel svůj rozsudek: „*Aj, uzříš očima svýma, ale nebudeš jísti z toho.*“ Ne mnozí bohatí a velcí tohoto světa jsou povolání.

Pak před nás přicházejí čtyři malomocní muži – usvědčení hříšníci, jak bychom řekli. Ti si uvědomují to, co si neuvědomil ten kníže, že před sebou mají buď jistou smrt, nebo Boží milost. Před nimi je syrské vojsko a obklopuje je smrt. Vstávají a hledí smrti do tváře. A hle, shledávají, že jestliže jejich zoufalá potřeba je hnala do místa smrti, hnala je do místa, kde Pán dobyl mocné vítězství. Shledávají, že Pán byl před nimi: „*Pán učinil to, aby slyšelo vojsko syrské hřmot vozů a zvuk koňů, a tak hluk vojska velikého.*“ Vozy a koně, kteří na Eliáše čekali při jeho uchvácení, kteří obklopovali Elizea pro jeho ochranu, jednájí nyní s Hospodinovými nepřáteli ve spravedlivém soudu. Jestliže má být provinilým hříšníkům prokázána milost, musí nejprve dojít ke střetu s nepřítelem, který musí být ve spravedlivém soudu poražen.

Jestliže však má být nepřítel poražen, musí to být dílo Pána. Nikdo nebyl s Pánem, když zničil moc nepřitele. Město je v zoufalé nouzi a nemůže nic dělat. Pán vykonává celé dílo; a město má ve svrchované milosti podíl na požehnání. Žádný člověk nebyl s Pánem slávy, když šel ke kříži. Sám vytrpěl opuštění; sám nesl soud. Ale provinilí hříšníci, kteří uvěří, sdílejí kořist Jeho vítězství. A to vidíme v obraze, neboť malomocní „*jedli a pili*“ a našli stříbro a zlato i roucha.

Dále šíří „dobré zprávy“. Říkají: „*Budeme-li čekati /mlčet/... postihne nás nepravost.*“ Sobectví naší přirozenosti by chtělo mlčet, a tak bychom přiváděli na sebe vinu. Může být, že jsme tak slabě okusili Boží milost a tak málo jsme si uvědomili, jak velmi jsme byli zbohaceni stříbrem a zlatem a rouchy božského původu, že máme tak málo co říci, a proto mlčíme s tím výsledkem, že jsme v nebezpečí, že sklouzneme zpět do světa a přijde na nás nějaké neštěstí. Je dobře, když jako ten slepý muž z Evangelia vyznáme to málo, co víme, takže si nejenom zachováme, co máme, ale zvětší to naše světlo a požehnání.

Tito čtyři muži vydávají smělé svědectví. Začínají u stráže brány města – docela prostého člověka. Ten to říká vrátným královského domu a oni zase tu dobrou zprávu povědí uvnitř královského domu; a nakonec se dostane k sluchu krále. Tak se šíří dobrá zvěst od nejnižšího k nejvyššímu v zemi.

Král je zcela jiná osoba než ti malomocní a představuje rozdílný stav duše. Není lhostejný, neboť vstal v noci. Ani nezavrhuje tu dobrou zprávu, jako to učinil ten kníže. Ale není to prostý věřící, podobný těm čtyřem malomocným mužům. Neodmítá dobrou zprávu se smělou nevěrou, ale přemýšlí o ní. Víra je věc svědomí a srdce, a nikoli věc uvažování. Slovo říká:

„Srdcem svým uvěříš-li.“ Někteří lidé, podobně jako ti malomocní, ochotně srdcem uvěří, jiní, podobně jako král, jsou pomalí srdcem k věření. Za pomalostí srdce je pochybovačný duch a nedostatek citění potřeby. Pochybující mysl krále říká: *„Povím vám nyní, co jsou nám udělali Syrští.“* Ale stejně jako v Námánově případě tam byli někteří moudří služebníci, kteří mu přimlouvali, tak i nyní tu je moudrý služebník, který má odpověď na královy pochyby. Chce je přezkoumat vysláním dvou svědků. Ti potom mohou sledovat stopy nepřítele „až k Jordánu“. My můžeme sledovat všechny své nepřátele až ke kříži, abychom je tam už neviděli. Ve smrti Krista našel pro věřícího každý nepřítel svůj konec.

Zvědové se vracejí a skeptický král přichází stejně do požitku požehnání jako smělí malomocní a hladovějící lidé města. Jediný člověk, který přišel o to požehnání, je nevěřící posměvač – kníže, na jehož ruku král spoléhal. V tlačení u brány města byl ušlapán a zemřel. Mohlo se to jevit jako nešťastná náhoda, ale Boží vláda byla za ní a naplnilo se prorokovo slovo: *„Aj, uzříš očima svýma, ale nebudeš jísti z toho.“* Ani v našich dnech tomu není jinak pro ty, kteří zavrhnou Boží milost. Takovým Boží slovo říká: *„Vizte, potupníci, a podívejte se, a na nic přijďte.“* (Skutky 13,41)

XVI. SEDM LET HLADU

(2. Královská 8,1-6)

Obležení Samaří se všemi jeho hrůzami a Boží milost ve vši její plnosti byly brzy zapomenuty. Ani bída, kterou prodělali, ani milosrdenství, které obdrželi, neobrátilo lid k Hospodinu, jejich Bohu. Nicméně, Bůh neopouští Svůj lid. Stále jedná v jeho prospěch, i když to může být cestou kázně kvůli jejich zlu. Tak nalézáme Elizea, jak říká: *„Zavolal Hospodin hladu.“* Prorokovi je nejen zjeveno, že přichází hlad, ale také, že je poslán přímo Hospodinem. Tím se ukazuje pravdivým slovo, které říká: *„Nečiní zajisté Panovník Hospodin ničeho, leč by zjevil tajemství své služebníků svým prorokům.“* (Amos 3,7)

Dále je Elizeovi zjeveno, že jestliže Bůh provádí Svůj lid kázní, stanoví také konec zkoušky. Hlad v Izraeli přijde na zem na dobu sedmi let. Není tomu jinak ani v historii Církve i jednotlivců v našich dnech. O Církvi ve Smyrně čteme: *„Budete mít úzkost“,* ale je omezena na *„deset dní“*. A tak i

když je pro jednotlivce v Božím lidu potřebí, aby procházeli různými zkouškami, ty budou trvat jen „*maličko nyní*“ (1. Petra 1,6).

Mimo to se učíme, že když Hospodin povolá hlad kvůli nízkému stavu národa, také se během doby hladu postará o pobožné. Tak ještě jednou vidíme Boží milost vůči Sunamitské. Tato zbožná žena, která se starala o proroka ve dnech blahobytu, je nyní prorokem varována a poučena ve dnech nouze. Její okolnosti se zjevně změnily. Zdá se, že nyní je vdovou se svým jediným synem. Je jí řečeno, aby pro roky hladu opustila zem.

Na konci sedmi let se vrací do země a obrací se na krále se žádostí o navrácení svého domu a polí. Král mluví s Gézim, který je označen za služebníka muže Božího. Zdá se, že i jeho okolnosti se změnily. Před lety si žádal „*olivoví a vinice a stáda a voly a služebníky a služebnice*“, a nyní pomocí svého statku vystoupil po společenském žebříku až k důvěrným společníkům královského domu. Král by rád strávil hodinu tím, aby slyšel o „*věcech velikých*“, které učinil Elizeus. Gézi je ve společnosti velkých lidí světa, ale když chtěl mluvit o „*velikých věcech*“, nutně se musí v myšlenkách vrátit k jiným dnům, kdy byl ve společnosti nízko postaveného muže Božího. „*Veliké věci*“, které činil Elizeus, jsou pro Géziho jen vzpomínkou.

Možná však bylo v srdci Géziho působení milosti, vedoucí jeho myšlenky od zemských bohatství, která nabyt, k duchovním požehnáním, která ztratil. Ať je tomu jakkoli, jistě se před králem stává svědkem o Boží milosti, jak je viděná ve „*věcech velikých, které činil Elizeus*“. Kromě toho Hospodin užívá Géziho k navrácení domu a pole Sunamitské, jako předtím užil Elizea k jejímu varování, aby je opustila. Ale jak rozdílný je způsob, jakým jsou tyto mužové užiti. Elizeus je užit jako někdo, kdo je v důvěrném vztahu jako přítel s Hospodinem. Gézi je užit jako přítel a důvěrník zlého krále. Elizeus mluví jako ten, kdo je zasvěcen do myšlenek Hospodina. Gézi mluví tak, jak to okolnosti a náhoda diktují. Neboť když přednáší své vzpomínky na Elizeovu službu, hle, žena a její syn, kteří měli účast na té největší z těch „*věcí velikých*“, se zjevují před králem. Toto očividně zvláštní setkání Hospodin užívá k navrácení majetku Sunamitské.

Ani s bohabojným ostatkem Izraele v ještě budoucím dni, jehož je snad ovdovělá Sunamitská obrazem, to nebude jinak. Podobně jako tato žena, která poznala Boží milost, bude zbožný ostatek na základě milosti přiveden zpět do vlastnictví své země a v nadmíře požehnání obdrží vše, co ztratil během doby vyhnanství ze země svých otců.

Činí to radost našim srdcím, když takto sledujeme, jak ruka Pána používá lidi – ať proroky, služebníky nebo krále – a za každou okolností a náhodou dává všem věcem spolupůsobit k dobrému pro ty, kteří Ho milují.

XVII. KRÁL SÝRIE

(2. Královská 8,7-15)

Elizeova služba není omezena na izraelský lid a zem. Tak čteme, že přišel „do Damašku“ a nalézá se mezi pohany. Benadad, syrský král, je nemocen. Ve své nemoci uznává a ctí Božího muže. Když se mu dařilo dobře, poslal velké vojsko, aby ho zajalo; ve své nemoci mu posílá velký dar, aby ho poctil. Jako zdravý se snaží ho obklíčit a zničit; v nemoci se snaží usmířit si ho, aby od něho dostal pomoc. Poháněn svou nouzí zná a uznává Boha, jímž až dosud pohrdal. Takový je člověk a taková jsou naše srdce. Když svět stojí před nějakým velkým neštěstím, je ochoten navenek uznat Boha a obrátit se k Němu. Žel, i věřící může chodit bezstarostně a málo dbát na Boha, když se věci odvíjejí klidně, okolnosti jsou příznivé a zdraví je dobré. Ale ve svých těžkostech se musíme obrátit k Bohu, a je to dobré, že se obracíme k Bohu a máme takového Boha milosti, na kterého se smíme obrátit. Avšak je mnohem lepší, když jako Enoch za staré doby chodíme s Bohem, a tak, podobně jako apoštol, můžeme říci: *„Umím i snížen býti, umím také i hojnost míti; všudy a ve všech věcech pocvičen jsem, i nasycen býti i lačněti, totiž hojnost míti i nouzi trpěti.“* (Fil. 4,12)

Elizeus byl zjevně někdo, kdo ve své době chodil s Hospodinem a přijímal od Hospodina sdělení. Tak může v odpověď poslu říci: *„Zajisté mohl by živ zůstat.“* Ta nemoc nebyla vážné povahy. Nicméně dodává: *„Ale Hospodin mi ukázal, že jistotně umře.“* Tak Elizeus naznačuje, že Benadad zemře, i když za jiných okolností než skrze nemoc.

Jak prorok předává toto poselství, je viditelně pohnut. Když předem vidí bídu, která přijde na Boží lid, pláče. Hazael, zamýšlející zavraždit svého pána, se v přítomnosti Božího muže necítí dobře. Jeho svědomí ho zahanbuje. Ptá se: *„Proč pán můj pláče?“* Elizeova odpověď jasně ukazuje, že není k slzám pohnut královou nemocí, ani Hazaelovou špatností, ale kvůli utrpení, které Boží lid zakusí skrze ruce Hazaele. Elizeus končí svou veřejnou službu tím, že pláče nad lidem, který zůstal nepohnut všemi jeho zázraky milosti. Tak se

stává obrazem svého mnohem většího Pána, jenž v posledních dnech Svě služby milosti plakal nad městem, které zavrhl Jeho milost a opovrhlo Jeho láskou, a k ženám Jeruzaléma mohl říci: „*Neplačte nade mnou, ale raději samy nad sebou plačte a nad svými dětmi. Nebo aj, dnové jdou, v nichž řeknou: Blahoslavené neplodné, a břicha, která nerodila, a prsy, které nekrmily.*“ (Luk. 23,28-29)

V podobném duchu Elizeus, který zná budoucí cestu Hazaele, předpovídá hloubky zla a krutosti, do kterých klesne. „*Vím,*“ říká prorok, „*co zlého ty učiníš synům Izraelským. Pevnosti jejich spálíš a mládence jejich zmorduješ mečem, a nemluvnátka jejich rozrážeti budeš, a těhotné jejich zroztínáš.*“

Hazael protestuje, že on není pes, aby jednal s takovou necitelnou brutalitou. Jeho protest je pravděpodobně zcela upřímný. Takové skutky se mohly jevit v té chvíli cizí jeho myšlenkám, a dokonce i odporné jeho citům. Neznal své vlastní srdce! Nevěděl, že srdce je klamné nade všechny věci a zoufale zlé. Tak jako příliš často i my si málo uvědomuje hloubku špatnosti a krutosti v srdci, která je mnoha pojkami držena pod kontrolou, až, náhle probuzena okolnostmi, které vytvoří příležitost, propukne ve vší své hrůze. Místo aby se ptal: „*I což jest služebník tvůj pes?*“ by pro Hazaele, a také i pro nás, bylo mnohem lepší, abychom zaujali postavení syrofenické ženy, která uznala, že skutečně je pes, ale jen aby zakusila, že v Božím srdci je milost i pro psa (Marek 7,24-30).

V Hazaelově historii byly okamžité okolnosti zralé k tomu, aby zjevily špatnost jeho srdce. Tak Elizeus prostě odpovídá: „*Ukázal tě mi Hospodin, že budeš králem Syrským.*“ Hazael bez dalších slov „*odšed od Elizea, přišel ku pánu svému.*“ Před králem jedná pokrytecky, když mu předává část Elizeova poselství, ale zadržuje skutečnost, že jistotně umře. Pro tohoto vraha přišla příležitost. Jako první ministr má přístup ke králi, a nemoc nabídla muži, který si nečiní žádné výčitky, příznivou okolnost k uchvácení trůnu. Myšlenka, že bude mít velkou moc jako vládnoucí monarcha, má pro Hazaele tak neodolatelnou přitažlivost, že je hotov dopustit se dokonce i vraždy, aby dosáhl svého cíle. Nemoc a slabost krále způsobily, že vražda se jevila tak snadná. Nemoc bude tak snadný způsob, jak přikrýt vraždu. Všichni budou vědět, že král je nemocen, a protože se bál, že se neuzdraví, poslal prvního ministra k prorokovi, aby se dotázal, zda nezemře. Nikdo nepotřebuje vědět, co Elizeus Hazaelovi řekl. Co je snazší, než vzít silnou mokrou přikrývku a zadusit bezmocného krále, který už byl oslaben nemocí, a potom

vydat světu zprávu, že nemoc skončila smrtí.

Tak se stalo, že první ministr se stává vrahem, a vrah uchvatitelem trůnu. Člověk, který dosáhne trůnu vraždou, nebude váhat snažit se udržet si trůn násilím a krutostí. Tak, jak to Elizeus viděl předem, Hazael přinese mezi Boží lid oheň a meč.

XVIII. POMAZÁNÍ JÉHU

(2. Královská 9)

Mocné Elizeovy divy – svědectví o Boží milosti vůči provinilému národu – byly všechny nadarmo. Izrael odmítá obrátit se od model k živému Bohu. Prorok může plakat nad utrpeními, která přijdou na lid, může předpovídat jejich bídy, být užit k ustanovení nástrojů, které budou užity k vykonání soudu, ale ačkoli se dožívá zralého věku, už nic neslyšíme o zázracích.

Tak se stane, že Elizeus posílá jednoho ze synů proroků, aby pomazal Jéhu za krále Hospodinovým slovem. Mladý muž má vykonat své poslání způsobem, který jasně ukáže, že Elizeus nemá s Jéhu nic společného; neboť když předá své poselství, má „otevřít dveře, utéci a nemeškat se“.

Ten mladý muž má vyřídit Jéhu dvě ohlášení: Předně, že Hospodin ho pomazal, aby byl „králem nad lidem Hospodinovým, nad Izraelem“, a za druhé měl vyplnit dům Achabův, a tak pomstít krev Hospodinových služebníků a proroků, vylitou zlou Jezábel.

Dosáhnout trůnu bylo zcela v souhladu s ambicemi Jéhu. Vyhladit Achabův dům se bude Jéhu jevit jako zdravá politika pro upevnění sebe jako krále. Proto vykonává Hospodinovy směrnicе s největší možnou energií a horlivostí. Avšak Boží pohnutky nebyly pohnutky Jéhu. Bůh jednal se zlem, mstil krev Svých služebníků a zachovával Svou vlastní slávu. Jéhu se zbavoval všech těch, kteří se mohli stavět proti jeho ctižádostivým cílům. Jéhu je velmi horlivý v jednání se zlem, když se to hodí jeho cílům, ale naprosto lhostejný ke zlu, když politicky pokládá za moudré, nechat věci v klidu. Tak dochází k tomu, že nemilosrdně mstí hříchy Achabova domu, avšak naproti tomu ponechává hříchy Jeroboáмова domu nedotčeny. Vyhlazuje uctívání Bále, ponechává zlatá telata. Jeho ruka byla připravena užít meč proti Hospodinovým nepřátelům, když se to hodilo jeho cílům; jeho srdce bylo krajně lhostejné k Hospodinovu zákonu. A tak čteme: *„Ale Jéhu nebyl toho pilen,*

aby chodil v zákoně Hospodina, Boha Izraelského, celým srdcem svým.“ (2. Král. 10,28-31)

Bůh ve Svém spravedlivém soudu sice užívá Jéhu, aby jednal se zlým Achabovým domem, ale není nevšimavý ke smíšeným pohnutkám, které vedly Jéhu, a ke skutečnosti, že když vykonával Hospodinovu pomstu, prostě vyhověl svému krutému srdci pro své vlastní cíle. Jestliže Bůh musí jednat v soudu, je to Jeho cizí dílo (Iz. 28,21). Jestliže to podniká Jéhu, aby se zaměstnával se zlem, pak je to pro něho vítaný úkol. Proto Bůh, ačkoli Jéhu používá k provedení soudu na Achabovi a jeho domu, přece skrze proroka Ozeášě říká: *„Po malém času já vyhledávati budu krve Jezreel na domu Jéhu a přestati káži království domu toho /Izraele/.“ (Oz. 1,4)*

XIX. ELIZEOVA SMRT

(2. Královská 13,14-25)

Elizeus z Hospodinova nařízení poslal mladého muže, aby pomazal Jéhu za krále. Když mladý muž vykonal svou posílku, měl naučení, aby utekl a nese-trvával s Jéhu. Prorok tak jasně ukázal, že mezi ním a tímto násilným a ne-dobrym mužem není nic společného. Naproti tomu Jéhu je sice ochoten provést nařízení, která byla v souladu s jeho ctižádostivými cíli, avšak muži Božímu už dále nevěnuje žádnou pozornost. A tak během jeho vlády a vlády jeho syna je prorok zcela ignorován. Po dobu čtyřiceti pěti let o Elizeovi nic neslyšíme.

Během těchto let se králové a lid odklánějí od Hospodina a jdou zlým směrem. Jéhu nedbal na to, aby chodil v Hospodinově zákoně, a neodstoupil od Jeroboámových hříchů. Jeho syn Joachaz činil to, co bylo zlé v Hospo-dinových očích. V důsledku toho byl proti Izraeli zanícen Hospodinův hněv a byli vydáni do rukou svých nepřátel (1. Král. 10,31-33; 13,1-3).

Dlouhý Elizeův život se končí v době vlády Joasa, následujícího krále. Joas, jakkoli to byl zlý člověk, si uměl cenit zbožnost v druhých. Bezpochyby cítil, že přítomnost Elizea v zemi byla skutečnou silou k dobrému. Proto byl opravdově zarmoucen, když se blížila prorokova smrt. Král pláče u Elizeova smrtelného lůžka a zdá se, že si uvědomuje, že vozy Izraele a jejich jezdcí, kteří uchvátili Eliáše do nebe, nyní čekají na Elizea v jeho závěrečných chví-lích.

Joas, podobně jako jeho otec a dědeček, zanedbával proroka v jeho životě; a přece, když ho nakonec navštíví, shledává i ve chvíli, když prorok umírá, že Elizeus je silný v osvobozující Hospodinově milosti. Králi je řečeno, aby vzal luk a šípy a aby položil svoji ruku na luk. Elizeus položil svou ruku na královu ruku, a nato je král vyzván, aby střelil. Elizeus vykládá ten čin jako symbolizující to, že králova ruka, posílněna rukou, která představuje Hospodina, přinese osvobození od svých nepřátel.

Není králi tímto způsobem připomenuto, kolik toho ztratil, když zanedbával Božího muže? Kdyby se jen obrátil k prorokovi předtím, nenalezl by Boží sílu a milosrdenství, které by ho vysvobodily od všech jeho nepřátel? Naučil se král alespoň nyní své lekci? Elizeus ho staví na zkoušku. Je to, jako kdyby prorok říkal: „Já jsem ti ukázal význam tohoto šípu – že znamená vítězství nad tvými nepřáteli. Vezmi nyní šípy a střílej k zemi.“

Žel, králova víra nedosahuje Božích zdrojů pomoci. Král střelil třikrát a přestal. Kdyby jeho víra byla prostší, nevyprázdnil by svůj toulec šípů? Byla tu k dispozici moc pro způsobení úplného vysvobození od nepříteli; ale nebyla tu ani víra, ani duchovní rozeznání k jejímu užití. Jak často jsme my, podobně jako ten král, přivedeni do okolností, v nichž jen víra a duchovní smýšlení ví, jak se má jednat. Žel, až příliš často takové okolnosti odhalí náš nízký stav. Král je pokárán pro svůj nedostatek víry, ačkoli mu je řečeno, že Hospodinovo milosrdenství pro něho bude třikrát v činnosti. Tak poslední výrok tohoto ctěného Hospodinova služebníka předpovídá Hospodinovo vysvobozující milosrdenství a je v souhlasu se službou Boží milosti, která charakterizovala jeho dlouhý život.

Zmínka o „vozech Izraele a jezdcích jeho“ je blízko myšlenky, že král Joas očekával, že Elizeus bude uchvácen do nebe podle Eliášova vzoru. Když však přicházíme ke skutečné zprávě o jeho konci, není tu žádné rozvinutí nadpřirozené moci. V nápadném protikladu k závěru Eliášovy cesty je zde jen prostě napsáno: „*Potom umřel Elizeus, a pochovali ho.*“

Nicméně Bůh chce poctit svého oddaného služebníka Svým vlastním způsobem a ve Svůj vlastní čas. Bůh prokázal velkou čest Mojžíšovi, když ho On sám pochoval. Avšak možná největší pocta je rezervována pro Elizea, neboť v souladu s jeho službou milosti Bůh užívá jeho smrt pro ilustraci toho největšího ze všech divů milosti, totiž vyvedení života ze smrti. Tak na počátku dalšího roku je do Elizeova hrobu pochován mrtvý muž, a my čteme, že když se dotkl kostí Elizeových „*ožil a vstal na nohy své*“.

„Aby když polože duši svou v oběť za hřích, viděl símě své“ (Iz. 53,10), je napsáno o Tom, jehož byl Elizeus jen obrazem. Když Pán Ježíš vejde do smrti, zajistí semeno. „Jestliže zrno pšeničné nepadne do země a nezemře, zůstane samo; jestliže ale zemře, přinese mnohé ovoce.“ (Jan 12,24 – přel.) Není toto velké tajemství nastíněno v tomto krásném výjevu? Nepřítel držel Boží lid v otroctví, nad nimi byla smrt a vše, co člověk mohl udělat, bylo pohřbít svého mrtvého. Ale když smrt přijde do kontaktu s tím, jenž v předobrazu vešel v milosti do smrti – s tím, jenž, jak smíme říci, odmítl přejít do slávy vozem a jezdcí a zvolil cestu hrobu – je tu jako slavný výsledek život a vzkříšení. Ten muž *„ožil a vstal na nohy své“*. A dále, jestliže tu je život z mrtvých, je tu také osvobození od nepřítele, neboť čteme: *„A milostiv jsa jim Hospodin, slitoval se nad nimi, a popatřil na ně, pro smlouvu svou s Abrahamem, s Izákem a s Jákobem, a nechtěl jich zahladiti, aniž zavrhl jich od tváři své.“*

Tak se končí obdivuhodná historie tohoto Božího muže, jehož vysokou výsadou bylo to, aby uprostřed odpadlého národa a před zlým světem byl zástupcem Boží milosti.

Jako nebeský cizinec prochází svou cestou mravně oddělen od všech, zatím co je v milosti služebníkem všech, přístupný bohatému i chudému. Nacházíme ho ve všech možných situacích života. Přichází do styku s každou třídou lidí. Pohybuje se někdy uvnitř izraelské země a někdy přechází přes její hranice. Ale kdekoli je, ať je v jakýchkoli okolnostech, ať přichází do styku s kýmkoli, jeho neměnným zaměstnáním je oznamovat Boží milost.

Někdy se mu posmívají; někdy je ignorován a zapomenut; někdy usilují o jeho život; ale přes všechn odpor pokračuje ve své službě lásky, odstraňuje zlořečení, zachovává život králů, sytí hladové, pomáhá těm, kdo jsou v nouzi, uzdravuje malomocného a křísí mrtvého.

Na svých cestách a ve svém způsobu života netrpí nic, co by nebylo v souladu s jeho službou milosti. Odmítá bohatství tohoto světa a dary od lidí a je spokojen s tím, že je chudý, aby druzí mohli být zbohaceni.

Tak se stává vhodným předobrazem Jednoho mnohem většího, skrze něhož přišla na tento svět milost a pravda; jenž přebýval mezi námi plný milosti a pravdy; který se stal chudým, abychom se my stali bohatými; který strpěl odporování od hříšníků a který nakonec dal Svůj život, aby milost mohla vládnout skrze spravedlnost.

Elizeus je obrazem Krista, který měl přijít, ale je také vzorem pro každého věřícího v Krista, když nás poučuje, že ve všech okolnostech života ve

světě plném těžkostí máme být zástupci milosti, která nás dosáhla ve vší naší nehodnosti, aby nás nakonec měla u Člověka ve slávě a Jemu podobného tam, kde provždy budeme k chvále slávy Jeho milosti.

